

หลักสูตรวัยใส ใจสะอาด
“Youngster with Good Heart”
ระดับอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
พุทธศักราช ๒๕๖๑

หลักสูตรวัยใส ใจสะอาด

“Youngster with Good Heart”

ระดับอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
พุทธศักราช ๒๕๖๑

หลักสูตรวัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart” ระดับอุดมศึกษา

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๒

จำนวนพิมพ์ ๑,๕๗๒ เล่ม

ผู้จัดพิมพ์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

พิมพ์ที่ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด สาขา ๔
๑๔๕ , ๑๔๗ ถ.เลี้ยวเมืองนนทบุรี ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐
โทร. ๐ ๒๕๒๕ ๔๘๐๗-๙ , ๐ ๒๕๒๕ ๔๘๕๓-๔ โทรสาร ๐ ๒๕๒๕ ๔๘๕๕
E-mail : art.acft@gmail.com www.co-opthai.com

คำนำ

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ ๑ ปรับฐานความคิดทุกช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัยเป็นต้นไปให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริมให้มีระบบและกระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคมเพื่อต้านทุจริต กลยุทธ์ที่ ๓ ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือต้านทุจริต และกลยุทธ์ที่ ๔ เสริมพลังการมีส่วนร่วมของชุมชน และบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อต่อต้านการทุจริต จากกลยุทธ์ที่ ๑ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการให้การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขึ้นเพื่อศึกษาวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลกำหนดแนวทางและขอบเขตในการจัดทำหลักสูตร ยกร่างและจัดทำเนื้อหาหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้ และสื่อประกอบการเรียนรู้ รวมทั้งพิจารณาให้ความเห็นเพิ่มเติม กำหนดแผนหรือแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริตได้ร่วมกันสร้างชุดหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา : Anti-Corruption Education ประกอบด้วย ๕ หลักสูตร ดังนี้ ๑. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รายวิชาเพิ่มเติม การป้องกันการทุจริต) ๒. หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”) ๓. หลักสูตรตามแนวทางรับราชการ กลุ่มทหารและตำรวจ ๔. หลักสูตรสร้างวิทยากรผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต และ ๕. หลักสูตรโค้ชเพื่อการรู้คิดด้านทุจริต ชุดหลักสูตรดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการนำไปทดลองใช้เพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำหรับการใช้ในกลุ่มเป้าหมายต่อไป นอกจากนี้ คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต ยังได้คัดเลือกสื่อการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวม ๕๐ ชิ้น เพื่อใช้ในการเรียนรู้ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2561 โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำหลักสูตรด้านทุจริตศึกษาไปใช้ และให้กระทรวงศึกษาธิการเร่งดำเนินการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อนำหลักสูตรด้านทุจริตศึกษาไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”) จัดทำขึ้นโดยอนุกรรมการด้านการอุดมศึกษา ในคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต โดยจัดทำเป็น ๑ รายวิชา ๓ หน่วยกิต สารการเรียนรู้ประกอบด้วย (๑) ปรับฐานความคิดด้านทุจริตส่วนตนและส่วนรวม (๒) สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต (๓) ยกระดับดัชนีสร้างพลเมืองดีในสังคม (๔) ปราบทุจริตด้วยจิตพอเพียง

คณะกรรมการ ป.ป.ช. หวังเป็นอย่างยิ่งว่า สถาบันอุดมศึกษาจะนำรายวิชา วัยใส ใจสะอาด (Youngster with Good Heart) ในชุดหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) ไปเป็นรายวิชาหนึ่งของหลักสูตรต่างๆ ในทุกระดับการศึกษา เพื่อเป็นกลไกระยะยาวในการปลูกฝังวิธีคิด ป้องกันการทุจริตให้แก่ผู้เรียนอย่างเป็นอัตโนมัติ เพื่อร่วมกันสร้างประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติ ด้านทุจริต

พลตำรวจเอก

(วัชรพล ประสารราชกิจ)

ประธานกรรมการ ป.ป.ช.

๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

สารบัญ

หน้า

ตารางวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้	๑
หน่วยที่ ๑ เรื่อง ปรับฐานความคิดด้านทุจริตส่วนตนและส่วนรวม	๖
หน่วยที่ ๒ เรื่อง สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต	๓๘
หน่วยที่ ๓ เรื่อง ยกระดับดัชนี สร้างพลเมืองดีในสังคม	๖๘
หน่วยที่ ๔ เรื่อง ปราบทุจริตด้วยจิตพอเพียง	๙๔
คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช.ที่ ๖๔๖/๒๕๖๐ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร หรือชุดการเรียนรู้ และสื่อประกอบการเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริต	๑๒๖
รายชื่อผู้จัดทำหลักสูตรอุดมศึกษา	๑๓๐

ชื่อวิชา : วัยใส ใจสะอาด
Youngster with Good Heart
ตารางวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้
ระดับอุดมศึกษา

ที่	เรื่อง	เนื้อหา	ชั่วโมง	กระบวนการ	สื่อ/แหล่งเรียนรู้
๑	ปรับฐานความคิดด้านทุจริต ส่วนตนและส่วนรวม	๑.๑ ต้นเหตุของการเกิดทุจริต ๑.๒ การปลูกจิตสำนึกให้มีส่วนร่วม ๑.๓ การแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ ส่วนรวม	๙	- บรรยาย - กรณีศึกษา - ศึกษาดูงาน	วีดิทัศน์ของ ปปช. สถานการณ์ปัจจุบัน/ ข่าว ห้องสมุด
๒	สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต	๒.๑ การขัดเกลาทางสังคม ๒.๒ การมีส่วนร่วมของชุมชน ๒.๓ ทักษะการปรับกระบวนการคิด	๑๒	- บรรยาย - อภิปราย - ภาศสนาม	ฟลิปชาร์ต พจนานุกรมมหาวิทยาลัย/ ชุมชน PowerPoint ตามความ เหมาะสม
๓	ยกระดับดัชนี สร้างพลเมืองดี ในสังคม	๓.๑ จริยธรรมนำพลเมืองในสังคม ๓.๒ การยับยั้งและป้องกันการทุจริต ๓.๓ ข้อมูลข่าวสารด้านการป้องกันและปราบปรามทุจริต	๖	- บรรยาย - กรณีศึกษา - คณิตว่า	วีดิทัศน์ การจัดกิจกรรมแบบ Active Learning
๔	ปราบทุจริตด้วยจิตพอเพียง	๔.๑ การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเครื่องมือด้านทุจริต	๑๘	- โครงการงาน	กรณีศึกษา มาตรการทางกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง ฟลิปชาร์ต

ตารางวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้
ระดับอุดมศึกษา

หน่วยที่ ๑ ปรับฐานความคิดด้านทฤษฎีส่วนตนและส่วนรวม จำนวน ๑๕ ชั่วโมง

ที่	แผนการเรียนรู้	เวลา/ชั่วโมง	กระบวนการ	สื่อการเรียนรู้	วัดและประเมินผล	ข้อเสนอแนะ	หมายเหตุ
	๑.๑ ต้นเหตุของการเกิดทฤษฎี	๙	๑. สร้างประเด็น ด้วยการ ดูวิทัศน์ เกี่ยวกับการทฤษฎี ของ ปปช. ๒. ปรับพื้นฐานการ คิด โดยให้นักศึกษา เล่าประสบการณ์ การทฤษฎีที่พบใน ชีวิตประจำวัน อภิปรายถึงสาเหตุ ผลเสีย ผลกระทบ ร่วมกัน ๓. ผู้สอนเชื่อมโยง เหตุการณ์กับเนื้อหา การทฤษฎี ๔. ร่วมกันสรุป ๕. ศึกษาดูงาน	๑. ฟลิปชาร์ท ๒. วิทัศน์	๑. แบบสังเกต พฤติกรรม ๒. การตอบคำถาม		
	๑.๒ การปลูกจิตสำนึกให้มีส่วนร่วม ๑.๓ การแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัว และผลประโยชน์ส่วนรวม						

ตารางวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้
ระดับอุดมศึกษา
หน่วยที่ ๒ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต จำนวน ๑๒ ชั่วโมง

ที่	แผนการเรียนรู้	เวลา/ชั่วโมง	กระบวนการ	สื่อการเรียนรู้	วัดและประเมินผล	ข้อเสนอแนะ	หมายเหตุ
	๒.๑ การขัดกลายทางสังคม ๒.๒ ทักษะการปรับกระบวนการคิด ๒.๓ การมีส่วนร่วมของชุมชน	๑๒	๑. ทฤษฎีเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของ ชุมชน การขัดกลาย ทางสังคม ๒. เตรียมความพร้อม ก่อนลงพื้นที่ เช่น การตั้งเป้าหมาย ตั้ง คำถาม วิธีการสังเกต สภาพแวดล้อม แนว ปฏิบัติ ๓. ลงพื้นที่สำรวจ ข้อมูล ๔. นำเสนอข้อมูลที่ได้ ๕. อภิปรายร่วม กันเกี่ยวกับ ความ ครบถ้วนสมบูรณ์ อาจารย์เพิ่มเติมส่วน ที่ขาด ๖. อาจเก็บข้อมูล เพิ่มเติมถ้าจำเป็น ๗. อาจารย์และ นักศึกษาร่วมกันสรุป ภาคทฤษฎี	- ชุมชน - ฟลิปชาร์ท - โครงงาน	- ประเมินตาม สภาพจริง - แบบสังเกต พฤติกรรม - การให้คำปรึกษา เป็นระยะ		

ตารางวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้

ระดับอุดมศึกษา

หน่วยที่ ๓ ยกระดับดัชนี สร้างพลเมืองดีในสังคม จำนวน ๖ ชั่วโมง

ที่	แผนการเรียนรู้	เวลา/ชั่วโมง	กระบวนการ	สื่อการเรียนรู้	วัดและประเมินผล	ข้อเสนอแนะ	หมายเหตุ
	๓.๑ จริยธรรมนำพลเมืองดีในสังคม ๓.๒ การยับยั้งและป้องกันการทำผิด ๓.๓ ข้อมูลข่าวสารด้านการป้องกันและปราบปรามทุจริต	๖	๑. บรรยายประกอบ PowerPoint ๒. กรณีศึกษาผลของการทุจริต ๓. อาจารย์และนักศึกษาร่วมกันสรุปถึงจริยธรรมที่ทำให้เกิดการยับยั้งและป้องกันการทำผิด	กรณีศึกษา	- ประเมินตามสภาพจริง - แบบสังเกตพฤติกรรม		

ตารางวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้
ระดับอุดมศึกษา
หน่วยที่ ๔ ปรากฏจิตตวิจิตพอเพียง จำนวน ๑๒ ชั่วโมง

ที่	แผนการเรียนรู้	เวลา/ชั่วโมง	กระบวนการ	สื่อการเรียนรู้	วัดและประเมินผล	ข้อเสนอแนะ	หมายเหตุ
	๔.๑ การประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือด้านทฤษฎี	๑๘	๑. นำเสนอโครงงานด้านทฤษฎี ๒. ร่วมกันวิพากษ์เพื่อปรับปรุง ๓. ลงพื้นที่ทำโครงงาน ๔. นำเสนอผลการดำเนินการโครงงานด้วยคลิปวิดีโอ หรือสื่ออื่นตามความเหมาะสม ๕. อาจารย์และนักศึกษาร่วมกันสรุปการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือด้านการทฤษฎี	คลิปวิดีโอ ชุมชน	- ประเมินตามสภาพจริง - แบบสังเกตพฤติกรรม - การให้คำปรึกษาเป็นระยะ		

หน่วยที่ ๑

เรื่อง ปรับฐานความคิดด้านทุจริต ส่วนตนและส่วนรวม

แผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยที่ ๑ ชื่อหน่วย การเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริต

ระดับอุดมศึกษา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ปรับฐานความคิดด้านทุจริต ส่วนตนและ

เวลา ๓ ชั่วโมง/ ๑ สัปดาห์

ส่วนรวม การแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม

เรื่องที่ ๑.๑ : ต้นเหตุของการเกิดทุจริต

สาระสำคัญ

ความหมายของคำว่าทุจริต และคอร์รัปชัน เปรียบเทียบความหมายของทั้ง ๒ คำ ประเภทของการทุจริต ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน หรือการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interests) องค์ประกอบและประเภทของผลประโยชน์ทับซ้อน ปัจจัยสาเหตุของการเกิดและแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ

๑. ความหมายและประเภทของการทุจริต และผลประโยชน์ทับซ้อน
๒. สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต
๓. วิเคราะห์ถึงผลเสียที่เกิดจากการทุจริตต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ

ขอบเขตเนื้อหา

๑. ความหมายและประเภทของการทุจริตและผลประโยชน์ทับซ้อน
๒. สาเหตุของการทุจริต : ขาดจิตสำนึก ขาดคุณธรรมจริยธรรม ขาดความรับผิดชอบ แสวงหาผลประโยชน์ ขาดระบบตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ
๓. สถานการณ์และผลกระทบที่เกิดจากการทุจริต

วิธีการจัดการเรียนรู้

๑. ดูวิดีโอที่เกี่ยวกับสถานการณ์การทุจริต : สื่อของสำนักงาน ป.ป.ช. หรือยกตัวอย่างกรณีที่เป็นข่าว หรือสถานการณ์ใกล้ตัว
๒. ให้นักศึกษายกตัวอย่างสถานการณ์ที่นักศึกษาเคยประสบในชีวิตประจำวัน
๓. วิเคราะห์ถึงสาเหตุ ผลกระทบ ในทุกด้าน ทั้งด้านบวกและลบ พร้อมเสนอแนะแนวทางแก้ไข
๔. สรุปประเด็นสำคัญ

สื่อการเรียนรู้

๑. วิดีทัศน์ ของสำนักงาน ป.ป.ช.
๒. สถานการณ์ปัจจุบัน/ข่าวเกี่ยวกับการทุจริต
๓. ห้องสมุด เช่น มหาวิทยาลัย สำนักงาน ป.ป.ช. ชุมชน ฯลฯ

การวัดและประเมินผล

๑. แบบสังเกตพฤติกรรม
๒. แบบทดสอบวัดความรู้
๓. แบบฝึกหัด

เกณฑ์การประเมินผลความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับ ความหมายและประเภทของการทุจริต และผลประโยชน์ทับซ้อน

เกณฑ์การประเมิน

- ๙ - ๑๐ คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับ ดีมาก
- ๗ - ๘ คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับ ดี
- ๕ - ๖ คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับ ปานกลาง
- ๓ - ๔ คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับ พอใช้
- ๐ - ๒ คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับ ต้องปรับปรุง

ระดับคะแนน	หัวข้อการพิจารณา/ระดับพฤติกรรม
	ความรู้ความเข้าใจและการวิเคราะห์
๙ - ๑๐ ดีมาก	เข้าใจความหมายและสามารถวิเคราะห์เรื่องการทุจริตได้อย่างครบถ้วน สามารถแบ่งประเภทของการทุจริตได้อย่างถูกต้อง และสามารถยกตัวอย่างการทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมได้
๗ - ๘ ดี	เข้าใจความหมายและสามารถวิเคราะห์เรื่องการทุจริต และสามารถแบ่งประเภทของการทุจริตได้ แต่ยังไม่สามารถยกตัวอย่างการทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมได้
๕ - ๖ ปานกลาง	เข้าใจความหมายและสามารถวิเคราะห์เรื่องการทุจริตได้บ้าง และสามารถอธิบายประเภทของการทุจริตได้บ้าง แต่ยังไม่สามารถยกตัวอย่างการทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมได้
๓ - ๔ พอใช้	เข้าใจความหมายและสามารถวิเคราะห์เรื่องการทุจริตได้บ้าง แต่ยังไม่สามารถแบ่งประเภทของการทุจริต และไม่สามารถยกตัวอย่างการทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมได้
๐ - ๒ ปรับปรุง	ยังไม่เข้าใจความหมายและไม่สามารถวิเคราะห์เรื่องของการทุจริตได้

เกณฑ์ประเมินพฤติกรรมในการเรียน

ระดับ คะแนน	พฤติกรรมกรเรียน		
	วินัยในการเรียนรู้	ความรับผิดชอบ	กระบวนกรเรียนรู้
๕ ดีมาก	เข้เรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน มีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ทุกครั้ง	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มีการปรับปรุงพัฒนากรทำงานให้ดีขึ้นด้วยตนเอง และเป็นแบบอย่างที่ดี	มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกครั้ง
๔ ดี	เข้เรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน มีความเพียรพยายามในการเรียนรู้บ่อยครั้ง	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มีการปรับปรุงพัฒนากรทำงานให้ดีขึ้นด้วยตนเอง	มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้บ่อยครั้ง
๓ ปานกลาง	เข้เรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน มีความเพียรพยายามในการเรียนรู้บางครั้ง	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มีการปรับปรุงพัฒนากรทำงานให้ดีขึ้น	มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้บางครั้ง
๒ พอใช้	เข้เรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน มีความเพียรพยายามในการเรียนรู้น้อยครั้ง	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ไม่มีการปรับปรุงพัฒนากรทำงานให้ดีขึ้น	มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้น้อยครั้ง
๑ ปรับปรุง	ไม่ตั้งใจเรียน	ไม่ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้

หน่วยที่ ๑

เรื่อง ปรับฐานความคิดด้านทุจริต ส่วนตนและส่วนรวม

แผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยที่ ๑ ชื่อหน่วย การเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริต ระดับอุดมศึกษา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ปรับฐานความคิดด้านทุจริต ส่วนตนและ เวลา ๖ ชั่วโมง/ ๒ สัปดาห์
ส่วนรวม การแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม

เรื่องที่ ๑.๒ การปลูกจิตสำนึกให้มีส่วนร่วม

สาระสำคัญ

ความหมายและความสำคัญของการปลูกจิตสำนึก การสร้างความร่วมมือ การมองสังคม มองโลก ประารถาที่จะสร้างสรรค์ความดีงาม บำเพ็ญประโยชน์สุขแก่สังคม ให้ชีวิตและสังคมบรรลุซึ่ง คุณภาพภายใต้ความมีส่วนร่วมช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ตลอดจนยอมรับเคารพหลักการกฎระเบียบ กติกา และข้อบังคับทางสังคม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้นักศึกษามีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในเรื่องการปลูกจิตสำนึก
๒. เพื่อให้นักศึกษามีทักษะชีวิตด้านการปลูกจิตสำนึกผ่านการศึกษาดูงาน

ขอบเขตเนื้อหา

๑. ความหมายและความสำคัญของการปลูกจิตสำนึก
๒. การปลูกจิตสำนึกแบบไทย
๓. การปลูกจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในสังคม ตามหลักศาสนา
๔. การปลูกจิตสำนึกในการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข

วิธีการจัดการเรียนรู้

๑. บรรยายประกอบสื่อการเรียนรู้
๒. ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการทำงานเพื่อส่วนรวม
 - ๒.๑ ให้นักศึกษาแบ่งเป็น ๕ กลุ่ม ทำกิจกรรมศึกษาดูงานในองค์กรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสังคม โดยให้นักศึกษาเลือกตามความสนใจ
 - ๒.๒ นำผลการศึกษาดูงานมาร่วมกันอภิปรายในชั้นเรียน
 - ๒.๓ ผู้สอนสรุปประเด็นสำคัญ

สื่อการเรียนรู้

๑. วิดีทัศน์เกี่ยวกับการปลูกจิตสำนึกด้านการมีส่วนร่วมในสังคม
๒. สถานที่ศึกษาดูงาน

การวัดและประเมินผล

๑. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ (ใช้แบบประเมินตามหน่วยที่ ๑)
๒. แบบประเมินพฤติกรรมการเรียน (ใช้แบบประเมินตามหน่วยที่ ๑)

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

ปรัชญาความคิด ด้านทฤษฎีส่วนตนและส่วนรวม

ปัญหาการทุจริต เป็นปัญหาที่สำคัญทั้งของประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ทั่วโลก ปัญหาการทุจริตจะทำให้เกิดความเสื่อมในด้านต่างๆ ขึ้น ทั้งสังคม เศรษฐกิจ การเมือง นับวันปัญหาดังกล่าวจะรุนแรงมากขึ้น มีรูปแบบการทุจริตที่ซับซ้อนยากแก่การตรวจสอบมากขึ้น จากเดิมที่กระทำเพียงสองฝ่าย ปัจจุบันการทุจริตจะกระทำกันหลายฝ่าย ทั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน โดยประกอบด้วยสองส่วนใหญ่ๆ คือ ผู้ให้ผลประโยชน์กับผู้รับผลประโยชน์ ซึ่งทั้งสองฝ่ายนี้จะมีผลประโยชน์ร่วมกัน ตราบใดที่ผลประโยชน์สมเหตุสมผลต่อกัน ก็จะนำไปสู่ปัญหาการทุจริตได้ บางครั้งผู้รับผลประโยชน์ก็เป็นผู้ให้ประโยชน์ได้เช่นกัน โดยผู้รับผลประโยชน์และผู้ให้ผลประโยชน์ คือ ผู้รับผลประโยชน์ จะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกระทำ การดำเนินการต่างๆ และรับประโยชน์จะเป็นไปในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การเรียกรับประโยชน์โดยตรง การกำหนดระเบียบหรือคุณสมบัติที่เอื้อต่อตนเองและพวกพ้อง ผู้ให้ผลประโยชน์ เช่น ภาคเอกชน โดยการเสนอผลตอบแทนในรูปแบบต่างๆ เช่น เงิน สิทธิพิเศษอื่นๆ เพื่อจูงใจให้นักการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งการกระทำความดังกล่าวเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อระเบียบหรือผิดกฎหมาย เป็นต้น

๑.๑ ทฤษฎี คืออะไร

คำว่าทฤษฎี มีการให้ความหมายได้มากมาย หลากหลาย ขึ้นอยู่กับว่าจะมีการให้ความหมายดังกล่าวไว้อย่างไร โดยที่คำว่าทฤษฎีนั้น จะมีการให้ความหมายโดยหน่วยงานของรัฐ หรือการให้ความหมายโดยกฎหมาย ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการให้ความหมายจากแหล่งใด เนื้อหาสำคัญของคำว่าทฤษฎีก็ยังคงมีความหมายที่สอดคล้องกันอยู่ นั่นคือ การทุจริตเป็นสิ่งที่ไม่ดี มีการแสวงหา หรือนำผลประโยชน์ของส่วนรวมมาเป็นของส่วนตัว ทั้งๆ ที่ตนเองไม่ได้มีสิทธิในสิ่งๆ นั้น การยึดถือจึงถือเป็นสิ่งที่ผิด ทั้งในแง่ของกฎหมายและศีลธรรม ในแง่ของกฎหมายนั้น ประเทศไทยได้มีการกำหนดถึงความหมายของการทุจริตไว้หลักๆ ในกฎหมาย ๒ ฉบับ คือ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๑) “โดยทุจริต” หมายถึง “เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔ คำว่า “ทุจริตต่อหน้าที่” หมายถึง “ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ซึ่งตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้นหรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ทั้งนี้เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควร

ได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่นหรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น”

นอกจากนี้ คำว่าทุจริต ยังได้มีการบัญญัติให้ความหมายเอาไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยระบุไว้ว่าทุจริต หมายถึง “ความประพฤติชั่ว คดโกง ฉ้อโกง”

ในคำภาษาอังกฤษ คำว่าทุจริตจะตรงกับคำว่า Corruption (คอร์รัปชัน) โดยในประเทศไทย มักมีการกล่าวถึงคำว่าคอร์รัปชันมากกว่าการใช้คำว่าทุจริต โดยการทุจริตนี้สามารถใช้ได้กับทุกที่ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการ หน่วยงานของเอกชน หากเกิดกรณีการยึดเอา ถือเอาซึ่งประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ไม่คำนึงถึงว่าสิ่งๆ นั้นเป็นของของตนเอง หรือเป็นสิทธิที่ตนเองควรจะได้มาหรือไม่แล้วนั้น ก็จะเรียกได้ว่าเป็นการทุจริต เช่น การทุจริตในการเบิกจ่ายเงิน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในหน่วยงานของรัฐหรือของเอกชน การกระทำเช่นนี้ก็ถือเป็นการทุจริต

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากคอร์รัปชันมิได้เกิดเฉพาะในวงราชการเท่านั้น ในอีกมุมหนึ่งคอร์รัปชัน จึงต้องหมายรวมถึงการแสวงหาผลประโยชน์ของภาคธุรกิจเอกชน ในรูปของการให้สินบนหรือสิ่งตอบแทน แก่พนักงานการเมืองหรือข้าราชการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ในรูปแบบของการประมูล การสัมปทาน เป็นต้น รูปแบบเหล่านี้จะสามารถสร้างกำไรให้แก่ภาคเอกชนเป็นจำนวนมาก หากภาคเอกชนสามารถเข้ามา ดำเนินงานได้ รวมถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความต้องการทรัพย์สิน ประโยชน์อื่นนอกเหนือจากสิ่งที่ ได้รับตามปกติ เมื่อเหตุผลของทั้งสองฝ่ายสามารถบรรจบหากันได้ การทุจริตก็เกิดขึ้นได้

จากนิยามของการทุจริตคอร์รัปชันไม่เพียงแต่จะกินความถึงการทุจริตคอร์รัปชันในระบบ ราชการเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมไปถึงเรื่องกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในภาคเอกชน อีกด้วย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการทุจริตคอร์รัปชันคือ การทุจริต และ การประพฤติดมิชอบของข้าราชการ

ดังนั้น การทุจริตคือ การคดโกง ไม่ซื่อสัตย์สุจริต การกระทำที่ผิดกฎหมาย เพื่อให้เกิดความ ได้เปรียบในการแข่งขัน การใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิดเพื่อแสวงหาประโยชน์หรือให้ได้รับสิ่งตอบแทน การให้หรือการรับสินบน การกำหนดนโยบายที่เอื้อประโยชน์แก่ตนหรือพวกพ้องรวมถึงการทุจริตเชิงนโยบาย การทุจริตอาจเกิดขึ้นได้ในประเทศที่มีสถานการณ์ ดังต่อไปนี้

๑.๑.๑ มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อกำหนดจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางธุรกิจ ซึ่งจะเป็นโอกาสที่จะทำให้เกิดเศรษฐกิจ หรือมูลค่าเพิ่มหรือกำไรส่วนเกินทางเศรษฐกิจ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมาตรการหรือข้อกำหนดดังกล่าวมีความซับซ้อน คลุมเครือ เลือกปฏิบัติ เป็นความลับหรือไม่โปร่งใส

๑.๑.๒ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจมีสิทธิขาดในการใช้ดุลยพินิจ ซึ่งให้อิสระในการเลือกปฏิบัติ เป็นอย่างมากว่าจะเลือกใช้อำนาจใด กับใครก็ได้

๑.๑.๓ ไม่มีกลไกที่มีประสิทธิภาพหรือองค์กรที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลและจัดการต่อการกระทำใดๆ ของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

๑.๒ รูปแบบการทุจริต

รูปแบบการทุจริตที่เกิดขึ้นสามารถแบ่งได้ ๓ ลักษณะ คือ แบ่งตามผู้ที่เกี่ยวข้อง แบ่งตามกระบวนการที่ใช้ และแบ่งตามลักษณะรูปรูปธรรม ดังนี้คือ

๑.๒.๑ แบ่งตามผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นรูปแบบการทุจริตในเรื่องของอำนาจและความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ระหว่างผู้ที่ให้การอุปถัมภ์ (ผู้ให้การช่วยเหลือ) กับผู้ถูกอุปถัมภ์ (ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือ) โดยในกระบวนการการทุจริตจะมี ๒ ประเภทคือ

๑.๒.๑.๑ การทุจริตโดยข้าราชการ หมายถึงการกระทำที่มีการใช้หน่วยงานราชการเพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์จากการปฏิบัติงานของหน่วยงานนั้นๆ มากกว่าประโยชน์ส่วนรวมของสังคมหรือประเทศ โดยลักษณะของการทุจริตโดยข้าราชการสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทย่อย ดังนี้

- ๑) การคอร์รัปชันตามน้ำ (corruption without theft) จะปรากฏขึ้นเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องการสินบนโดยให้มีการจ่ายตามช่องทางปกติของทางราชการ แต่ให้เพิ่มสินบนรวมเข้าไว้กับการจ่ายค่าบริการของหน่วยงานนั้นๆ โดยที่เงินค่าบริการปกติที่หน่วยงานนั้นจะต้องได้รับก็ยังคงได้รับต่อไป เช่น การจ่ายเงินพิเศษให้แก่เจ้าหน้าที่ในการออกเอกสารต่างๆ นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมปกติที่ต้องจ่ายอยู่แล้ว เป็นต้น
- ๒) การคอร์รัปชันทวนน้ำ (corruption with theft) เป็นการคอร์รัปชันในลักษณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเรียกร้องเงินจากผู้ขอรับบริการโดยตรง โดยที่หน่วยงานนั้นไม่ได้มีการเรียกเก็บเงินค่าบริการแต่อย่างใด เช่น ในการออกเอกสารของหน่วยงานราชการไม่ได้มีการกำหนดให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ แต่กรณีนี้มีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ที่มาใช้บริการของหน่วยงานของรัฐ

๑.๒.๑.๒ การทุจริตโดยนักการเมือง (political corruption) เป็นการใช้นักการเมืองของทางราชการโดยบรรดานักการเมืองเพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ในทางการเงินมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมของสังคมหรือประเทศเช่นเดียวกัน โดยรูปแบบหรือวิธีการทั่วไปจะมีลักษณะเช่นเดียวกับการทุจริตโดยข้าราชการ แต่จะเป็นในระดับที่สูงกว่า เช่น การทุจริตในการประมูลโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ และมีการเรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ต่างๆ จากภาคเอกชน เป็นต้น

๑.๒.๒ แบ่งตามกระบวนการที่ใช้ มี ๒ ประเภทคือ

๑.๒.๒.๑ เกิดจากการใช้อำนาจในการกำหนด กฎ กติกาพื้นฐาน เช่น การออกกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อกลุ่มธุรกิจของตนหรือพวกพ้อง

๑.๒.๒.๒ เกิดจากการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากกฎ และระเบียบที่ดำรงอยู่ ซึ่งมักเกิดจากความไม่ชัดเจนของกฎและระเบียบเหล่านั้นที่ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถใช้ความคิดเห็นของตนได้ และการใช้ความคิดเห็นนั้นอาจไม่ถูกต้องหากมีการใช้ไปในทางที่ผิดหรือไม่ยุติธรรมได้

๑.๒.๓ แบ่งตามลักษณะรูปธรรม มีทั้งหมด ๔ รูปแบบคือ

๑.๒.๓.๑ คอร์รัปชันจากการจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement Corruption) เช่น การจัดซื้อสิ่งของในหน่วยงาน โดยมีการคิดราคาเพิ่มหรือลดคุณสมบัติแต่กำหนดราคาซื้อไว้เท่าเดิม

๑.๒.๓.๒ คอร์รัปชันจากการให้สัมปทานและสิทธิพิเศษ (Concessionaire Corruption) เช่น การให้เอกชนรายใดรายหนึ่งเข้ามามีสิทธิในการจัดทำสัมปทานเป็นกรณีพิเศษต่างกับเอกชนรายอื่น

๑.๒.๓.๓ คอร์รัปชันจากการขายสาธารณสมบัติ (Privatization Corruption) เช่น การขายกิจการของรัฐวิสาหกิจ หรือการยกเอาที่ดิน ทรัพย์สินไปเป็นสิทธิการครอบครองของต่างชาติ เป็นต้น

๑.๒.๓.๔ คอร์รัปชันจากการกำกับดูแล (Regulatory Corruption) เช่น การกำกับดูแลในหน่วยงานแล้วทำการทุจริตต่าง เป็นต้น

๑.๒.๔ แบ่งตามความคิดเห็นของนักวิชาการ นักวิชาการที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการทุจริต ได้มีการกำหนดหรือแบ่งประเภทของการทุจริตเป็นรูปแบบต่างๆ ไว้ เช่น การวิจัยของรองศาสตราจารย์ ดร.นวลน้อย ตรีรัตน์ และคณะ ได้แบ่งการทุจริตคอร์รัปชันออกเป็น ๓ รูปแบบ ได้แก่

๑.๒.๔.๑ การใช้อำนาจในการอนุญาตให้ละเว้นจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบของรัฐเพื่อลดต้นทุนการทำธุรกิจ

๑.๒.๔.๒ การใช้อำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ในรูปแบบของสิ่งของ และบริการ หรือ สิทธิให้แก่เอกชน

๑.๒.๔.๓ การใช้อำนาจในการสร้างอุปสรรคในการให้บริการแก่ภาคประชาชนและภาคธุรกิจ เนื่องจากเงินเดือนและผลตอบแทนในระบบราชการต่ำเกินไปจนขาดแรงจูงใจในการทำงาน

๑.๒.๕ แบ่งตามผลการสอบสวนและศึกษาเรื่องการทุจริต ของคณะกรรมการวิสามัญ พิจารณาสอบสวนและศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตของวุฒิสภา มีการแบ่งรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชัน ออกเป็น ๕ ประเภท ได้แก่

๑.๒.๕.๑ การทุจริตเชิงนโยบาย เป็นรูปแบบใหม่ของการทุจริตที่แยบยล โดยอาศัย รูปแบบของกฎหมายหรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือมติของคณะกรรมการเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจผิดว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรม

๑.๒.๕.๒ การทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ เป็นการใช้อำนาจและหน้าที่ในความรับผิดชอบของตนในฐานะของเจ้าหน้าที่ของรัฐเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ปัจจุบันมักเกิดจากความร่วมมือกันระหว่างนักการเมือง พ่อค้าและข้าราชการประจำ

๑.๒.๕.๓ การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง การทุจริตประเภทนี้จะพบได้ทั้งรูปแบบของการสมยอมราคา ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบ กำหนดรายละเอียดหรือสเปกงาน กำหนดเงื่อนไข คำนวณราคากลาง ออกประกาศประกวดราคา การขายแบบ การรับและเปิดซอง การประกาศผล การอนุมัติ การทำสัญญาทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างล้วนมีช่องโหว่ให้มีการทุจริตกันได้อย่างง่ายดาย นอกจากนี้ ยังมีการทุจริตที่มาเหนือเมฆคือการอาศัยความเป็นหน่วยงานราชการด้วยกัน จึงได้รับการยกเว้น

และการไม่ถูกเพ่งเล็ง แต่ความจริง ผลประโยชน์จากการรับงานและเงินที่ได้จากการรับงานไม่ได้นำเสนอกระทรวงการคลัง แต่เป็นผลประโยชน์ของกลุ่มบุคคล ซึ่งไม่แตกต่างอะไรกับการจ้างบริษัทเอกชน

๑.๒.๕.๔ การทุจริตในการให้สัมปทาน เป็นการแสวงหาหรือเอื้อประโยชน์โดยมิชอบจากโครงการหรือกิจการของรัฐ ซึ่งรัฐได้อนุญาตหรือมอบให้เอกชนดำเนินการแทนให้ลักษณะสัมปทานผูกขาดในกิจการใดกิจการหนึ่ง เช่น การทำสัญญาสัมปทานโรงงานสุรา การทำสัญญาสัมปทานโทรคมนาคม เป็นต้น

๑.๒.๕.๕ การทุจริตโดยการทำลายระบบตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เป็นการพยายามดำเนินการให้ได้บุคคลซึ่งมีสายสัมพันธ์กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอันที่จะเข้าไปดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นต้น ทำให้องค์กรเหล่านี้มีความอ่อนแอ ไม่สามารถตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๓ สาเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริต

ประเทศที่กำลังพัฒนา การทุจริตมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมาก โดยไม่ใช่เพียงเพราะว่าลักษณะประชานิยมแตกต่างจากภูมิภาคอื่นที่พัฒนาแล้ว หากแต่เป็นเพราะกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนานั้นมีปัจจัยภายในต่างๆ ที่เอื้อหรือสนับสนุนต่อการเกิดการทุจริต อาทิ ๑) แรงขับเคลื่อนที่อยากมีรายได้ เป็นจำนวนมากอันเป็นผลเนื่องมาจากความจน ค่าแรงในอัตราที่ต่ำ หรือมีสถานะความเสี่ยงสูงในด้านต่างๆ เช่น ความเจ็บป่วย อุบัติเหตุ หรือการว่างงาน ๒) มีสถานการณ์หรือโอกาสที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตได้เป็นจำนวนมาก และมีกฎระเบียบต่างๆ ที่อาจนำไปสู่การทุจริต ๓) การออกกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เข้มแข็ง ๔) กฎหมายและประมวลจริยธรรมไม่ได้รับการพัฒนาให้ทันสมัย ๕) ประชากรในประเทศยังคงจำเป็นต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติอยู่เป็นจำนวนมาก ๖) ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง และเจตจำนงทางการเมืองที่ไม่เข้มแข็ง ปัจจัยต่างๆ ดังกล่าว จะนำไปสู่การทุจริต ไม่ว่าจะเป็นทุจริตระดับบนหรือระดับล่างก็ตาม ซึ่งผลที่ตามมาอย่างเห็นได้ชัดเจนมียุทธวิธีกันหลายประการ เช่น การทุจริตทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศด้านความโปร่งใสนั้นเลวร้ายลง การลงทุนในประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากนักลงทุนต่างชาติลดน้อยลง ส่งผลกระทบทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจลดน้อยลงไปด้วยเช่นกัน หรือการทุจริตทำให้เกิดช่องว่างของความไม่เท่าเทียมที่กว้างขึ้นของประชากรในประเทศหรืออีกนัยหนึ่งคือระดับความจนนั้นเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่กลุ่มคนรวยกระจุกตัวอยู่เพียงกลุ่มเล็กๆ กลุ่มเดียว นอกจากนี้ การทุจริตยังทำให้การสร้างและปรับปรุงสาธารณูปโภคต่างๆ ของประเทศนั้นลดลงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งยังอาจนำพาประเทศไปสู่วิกฤติทางการเงินที่ร้ายแรงได้อีกด้วย

จากการศึกษาวิจัยโครงการประเมินสถานการณ์ด้านการทุจริตในประเทศไทยของ รศ. ดร.เสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์ ได้ระบุ เงื่อนไข/สาเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันอาจมาจากสาเหตุภายในหรือสาเหตุภายนอก ดังนี้

๑.๓.๑ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ พฤติกรรมส่วนตัวของข้าราชการบางคนที่เป็นคนโลภมาก เห็นแก่ได้ไม่รู้จักพอ ความเคยชินของข้าราชการที่คุ้นเคยกับการที่จะได้ “ค่าน้ำร้อนน้ำชา” หรือ “เงินใต้โต๊ะ” จากผู้มาติดต่อราชการ ขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม

๑.๓.๒ ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย

๑.๓.๒.๑ ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ของข้าราชการน้อยหรือต่ำมากไม่ได้สัดส่วนกับการครองชีพที่สูงขึ้น การเติบโตของระบบทุนนิยมที่เน้นการบริโภค สร้างนิสัยการอยากได้ อยากมี เมื่อรายได้ไม่เพียงพอก็ต้องหาทางใช้อำนาจไปทุจริต

๑.๓.๒.๒ ด้านสังคม ได้แก่ ค่านิยมของสังคมที่ยกย่องคนมีเงิน คนร่ำรวย และไม่สนใจว่าเงินนั้นได้มาอย่างไร เกิดลัทธิเอาอย่าง อยากได้สิ่งที่คุณรวยมี เมื่อเงินเดือนของตนไม่เพียงพอ ก็หาโดยวิธีมิชอบ

๑.๓.๒.๓ ด้านวัฒนธรรม ได้แก่ การนิยมจ่ายเงินของนักธุรกิจให้กับข้าราชการ ที่ต้องการความสะดวกรวดเร็ว หรือการบริการที่ดีกว่าด้วยการลดต้นทุนที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบ

๑.๓.๒.๔ ด้านการเมือง ได้แก่ การทุจริตของข้าราชการแยกไม่ออกจากนักการเมือง การร่วมมือของคนสองกลุ่มนี้เกิดขึ้นได้ในประเด็นการใช้จ่ายเงินการหารายได้และการตัดสินใจพิจารณาโครงการของรัฐ

๑.๓.๒.๕ ด้านระบบราชการ ได้แก่

- ความบกพร่องในการบริหารงานเปิดโอกาสให้เกิดการทุจริต
- การใช้ดุลพินิจมากและการผูกขาดอำนาจจะทำให้อัตราการทุจริตในหน่วยงานสูง
- การที่ขั้นตอนของระเบียบราชการมีมากเกินไป ทำให้ผู้ที่ไปติดต่อต้องเสียเวลามาก จึงเกิดการสมยอมกันระหว่างผู้ให้กับผู้รับ
- การตกอยู่ใต้ภาวะแวดล้อมและอิทธิพลของผู้ทุจริต มีทางเป็นไปได้ที่ผู้หนึ่ง จะทำการทุจริตด้วย
- การรวมอำนาจ ระบบราชการมีลักษณะที่รวมศูนย์ ทำให้ไม่มีระบบตรวจสอบที่เป็นจริงและมีประสิทธิภาพ
- ตำแหน่งหน้าที่ในลักษณะอำนวยความสะดวก เช่น อำนาจในการอนุญาต การอนุมัติจัดซื้อจัดจ้าง ผู้ประกอบการเอกชนมักจะยอมเสียเงินติดสินบนเจ้าหน้าที่เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว
- การที่ข้าราชการผู้ใหญ่ทุจริตให้เห็นเป็นตัวอย่างแล้วไม่ถูกลงโทษ ข้าราชการชั้นผู้น้อยจึงเลียนแบบกลายเป็นความเคยชิน และมองไม่เห็นว่าการกระทำเหล่านั้นจะเป็นการคอร์รัปชัน หรือมีความสับสนระหว่างสินน้ำใจกับคอร์รัปชันแยกออกจากกัน

๑.๓.๒.๖ กฎหมายและระเบียบ ได้แก่

- กฎหมายหลายฉบับที่ใช้อยู่ยังมี “ช่องโหว่” ที่ทำให้เกิดการทุจริตที่ดำรงอยู่ได้
- การทุจริตไม่ได้เป็นอาชญากรรมให้คู่กรณีทั้งสองฝ่าย หาพยานหลักฐานได้ยาก ยิ่งกว่านั้น คู่กรณีทั้งสองฝ่ายมักไม่ค่อยมีฝ่ายใดยอมเปิดเผยออกมา และถ้าหากมีฝ่ายใดต้องการที่จะเปิดเผยความจริงในเรื่องนี้ กฎหมายหมิ่นประมาทก็ยับยั้งเอาไว้ อีกทั้งกฎหมายของทุกประเทศเอาผิดกับบุคคลผู้ให้สินบนเท่าๆ กับผู้รับสินบน จึงไม่ค่อยมีผู้ให้สินบนรายใดกล้าดำเนินคดีกับผู้รับสินบน
- ราษฎรที่รู้เห็นการทุจริตก็เป็นโจทก์ฟ้องร้องมิได้เนื่องจากไม่ใช่ผู้เสียหาย ยิ่งกว่านั้นกระบวนการพิจารณาพิพากษายังยุ่งยากซับซ้อนจนกลายเป็นผลดีแก่ผู้ทุจริต
- ขั้นตอนทางกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติยุ่งยาก ซับซ้อน มีขั้นตอนมาก ทำให้เกิดช่องทางให้ข้าราชการหาประโยชน์ได้

๑.๓.๒.๗ การตรวจสอบ ได้แก่

- ภาคประชาชนขาดความเข้มแข็ง ทำให้กระบวนการต่อต้านการทุจริตจากฝ่ายประชาชนไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร
- การขาดการควบคุมตรวจสอบ ของหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบหรือกำกับดูแลอย่างจริงจัง

๑.๓.๒.๘ สาเหตุอื่นๆ

- อิทธิพลของภรรยาหรือผู้หญิง เนื่องจากเป็นผู้ใกล้ชิดสามีอันเป็นตัวการสำคัญที่สนับสนุนและส่งเสริมให้สามีของตนทำการทุจริตเพื่อความเป็นอยู่ของครอบครัว
- การพนัน ทำให้ข้าราชการที่เสียพนันมีแนวโน้มจะทุจริตมากขึ้น

๑.๔ ระดับการทุจริตในประเทศไทย

การทุจริตในแต่ละระดับมักจะมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ระดับคือ

๑.๔.๑ การทุจริตระดับชาติ เป็นรูปแบบการทุจริตของนักการเมืองที่ใช้อำนาจในการบริหารราชการ รวมถึงอำนาจนิติบัญญัติ เป็นเครื่องมือในการออกกฎหมาย แก้ไขกฎหมาย การออกนโยบายต่างๆ โดยการอาศัยช่องว่างทางกฎหมาย เพื่อผลประโยชน์ต่างๆ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การประมูล การซื้อขายตำแหน่ง

๑.๔.๒ การทุจริตในระดับท้องถิ่น การบริหารราชการในรูปแบบท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจเพื่อให้บริการต่างๆ ของรัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้มากขึ้น แต่การดำเนินการในรูปแบบของท้องถิ่นก็ก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตเป็นจำนวนมาก ผู้บริหารท้องถิ่นจะเป็น

นักการเมืองที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น หรือนักธุรกิจที่ปรับบทบาทตนเองมาเป็นนักการเมือง และเมื่อเป็นนักการเมือง เป็นผู้บริหารท้องถิ่นแล้วก็เป็นโอกาสในการแสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเองและพวกพ้องได้ นอกจากนี้ยังมีกรณีอื่นอีกได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่นเรียกรับผลประโยชน์ในการปรับเปลี่ยนตำแหน่ง หรือเลื่อนตำแหน่ง

การทุจริตที่เกิดขึ้นทั้ง ๒ ระดับอาจจะไม่ใช่การทุจริตที่เป็นตัวเงินให้เห็นได้ชัดเจน แต่จะแฝงตัวอยู่ในรูปแบบต่างๆ หากไม่พิจารณาให้ดีแล้วอาจมองได้ว่าการกระทำดังกล่าวไม่ใช่การทุจริต แต่แท้จริงแล้วการกระทำนั้นเป็นการทุจริตอย่างหนึ่ง และร้ายแรงมากพอที่จะส่งผลกระทบ และก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม ประเทศชาติได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น การประเมินผลการปฏิบัติงานซึ่งผู้บังคับบัญชาให้คะแนนประเมินพิเศษแก่ลูกน้องที่ตนเองชอบ ทำให้ได้รับเงินเดือนในอัตราที่สูงกว่าความเป็นจริงที่บุคคลนั้นควรจะได้รับ เป็นต้น การกระทำดังกล่าวถือเป็นความผิดทางวินัย ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนให้ยึดถือปฏิบัติอยู่แล้ว ซึ่งหากเกิดกรณีดังกล่าวขึ้นเท่ากับว่าเป็นการกระทำที่ทุจริตและประพฤติผิดประมวลจริยธรรมอีกด้วย

๑.๕ สถานการณ์การทุจริตของประเทศไทย

การทุจริตที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศ หากประเทศใดมีการทุจริตน้อย จะส่งผลให้ประเทศนั้นมีความเป็นอยู่ที่ดี นักลงทุนมีความต้องการที่จะมาลงทุนในประเทศ ซึ่งหมายถึงเศรษฐกิจของประเทศจะสามารถพัฒนาไปได้อย่างต่อเนื่อง แต่หากมีการทุจริตเป็นจำนวนมากนักธุรกิจย่อมไม่กล้าที่จะลงทุนในประเทศนั้นๆ เนื่องจากต้องเสียค่าใช้จ่ายในการทำธุรกิจที่มากกว่าปกติ แต่หากสามารถดำเนินธุรกิจดังกล่าวได้ผลที่เกิดขึ้นย่อมตกแก่ผู้บริโภครที่จะต้องซื้อสินค้าและบริการที่มีราคาสูง หรืออีกกรณีหนึ่งคือการใช้สินค้าและบริการที่ไม่มีคุณภาพ ดังนั้น จึงได้มีการวัดและจัดอันดับประเทศต่างๆ เพื่อบ่งบอกถึงสถานการณ์การทุจริต ซึ่งการทุจริตที่ผ่านมานอกจากจะพบเห็นข่าวการทุจริตด้วยตนเอง และผ่านสื่อต่างๆ แล้ว ยังมีตัวชี้วัดที่สำคัญอีกตัวหนึ่งที่ได้รับการยอมรับ คือ ตัวชี้วัดขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ได้จัดอันดับดัชนีรับรู้การทุจริตประจำปี ๒๕๖๐ พบว่า ประเทศไทยได้ ๓๗ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน อยู่อันดับที่ ๙๖ จากการจัดอันดับทั้งหมด ๑๘๐ ประเทศทั่วโลก หากเทียบกับปี ๒๕๕๙ ประเทศไทยได้คะแนน ๓๕ คะแนน อยู่ลำดับที่ ๑๐๑ เท่ากับว่าประเทศไทย มีคะแนนความโปร่งใสดีขึ้น แต่ยังแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยยังมีการทุจริตคอร์รัปชันอยู่ในระดับสูงซึ่งสมควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยคะแนนของประเทศไทยมีดังตารางนี้

ตารางที่ ๑ แสดงดัชนีรับรู้การทุจริตของประเทศไทย ระหว่างปี ๒๕๔๗ - ๒๕๖๐

ปี พ.ศ.	คะแนน	อันดับ	จำนวนประเทศ
๒๕๔๗	๓.๖๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๖๔	๑๔๖
๒๕๔๘	๓.๘๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๕๙	๑๕๙
๒๕๔๙	๓.๖๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๖๓	๑๖๓
๒๕๕๐	๓.๓๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๘๔	๑๗๙
๒๕๕๑	๓.๕๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๘๐	๑๘๐
๒๕๕๒	๓.๔๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๘๔	๑๘๐
๒๕๕๓	๓.๕๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๗๘	๑๗๘
๒๕๕๔	๓.๔๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๘๐	๑๘๓
๒๕๕๕	๓.๗ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	๘๘	๑๗๖
๒๕๕๖	๓.๕ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	๑๐๒	๑๗๗
๒๕๕๗	๓.๘ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	๘๕	๑๗๕
๒๕๕๘	๓.๘ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	๗๖	๑๖๘
๒๕๕๙	๓.๕ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	๑๐๑	๑๗๖
๒๕๖๐	๓.๗ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	๙๖	๑๘๐

และเมื่อจัดอันดับประเทศในกลุ่มอาเซียน จำนวน ๑๐ ประเทศ เพื่อเปรียบเทียบดัชนีรับรู้การทุจริต ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ประเทศสิงคโปร์ยังคงอันดับหนึ่งในกลุ่มอาเซียนเช่นเดียวกับ ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ตามตารางด้านล่างนี้

ตารางที่ ๒ แสดงดัชนีรับรู้การทุจริต ประจำปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐ ในภูมิภาคอาเซียน

ลำดับประเทศ ในอาเซียน	ประเทศ	คะแนนปี ๒๕๖๐	คะแนนปี ๒๕๕๙	คะแนนปี ๒๕๕๘
๑	สิงคโปร์	๘๔	๘๔	๘๕
๒	บรูไน	๖๒	๕๘	-
๓	มาเลเซีย	๔๗	๔๙	๕๐
๔	อินโดนีเซีย	๓๗	๓๗	๓๖
๕	ไทย	๓๗	๓๕	๓๘
๖	เวียดนาม	๓๕	๓๓	๓๑
๗	ฟิลิปปินส์	๓๔	๓๕	๓๕
๘	พม่า	๓๐	๒๘	๒๒
๙	ลาว	๒๙	๓๐	๒๖
๑๐	กัมพูชา	๒๑	๒๑	๒๑

ในการประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริตในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จะถูกประเมินจากแหล่งข้อมูล ๙ แหล่ง ครอบคลุมด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การจัดการของรัฐบาล ความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้การทุจริต ประสิทธิภาพของภาครัฐและภาคเอกชน ในการดำเนินงานและการวัดด้านความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ โดยวัดจากความคิดเห็นของประชาชนว่าประเทศนั้นมีความเป็นประชาธิปไตยมากน้อยแค่ไหน เช่น การมีส่วนร่วม ความเป็นเอกฉันท์ การเลือกตั้ง ความเท่าเทียม ความเป็นเสรี โดยทั้งหมดนี้จะใช้รูปแบบของการสอบถามจากนักลงทุนชาวต่างชาติที่เข้ามาทำธุรกิจในประเทศ

๑.๖ ผลกระทบของการทุจริตต่อการพัฒนาประเทศ

การทุจริตมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน เป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งของคนในชาติ จากการเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของประเทศ ประชาชนได้รับบริการสาธารณะหรือสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เต็มที่อย่างที่ควรจะเป็น เงินภาษีของประชาชนตกไปอยู่ในกระเป๋ของผู้ทุจริต และผลกระทบอื่นๆ อีกมากมาย นอกจากนี้แล้ว หากพิจารณาในแง่การลงทุนจากต่างประเทศ

เพื่อประกอบกิจการต่างๆ ภายในประเทศ พบว่า นักลงทุนต่างประเทศจะมองว่าการทุจริตถือว่าเป็นต้นทุนอย่างหนึ่ง ซึ่งนักลงทุนจากต่างประเทศจะใช้ประกอบการพิจารณาการลงทุนประกอบกับปัจจัยด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ หากต้นทุนที่ต้องเสียจากการทุจริตมีต้นทุนที่สูง นักลงทุนจากต่างประเทศอาจพิจารณาตัดสินใจการลงทุนไปยังประเทศอื่น ส่งผลให้การจ้างงาน การสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนลดลง เมื่อประชาชนมีรายได้ลดลง ก็จะส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีอากรซึ่งเป็นรายได้ของรัฐลดลง จึงส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณและการพัฒนาประเทศ

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยได้สำรวจดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทยจากกลุ่มตัวอย่าง ๒,๔๐๐ ตัวอย่าง จากประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบการภาคเอกชน และข้าราชการ/ภาครัฐ เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๙ พบว่า หากเปรียบเทียบความรุนแรงของปัญหาการทุจริตในปัจจุบันกับปีที่ผ่านมา พบว่า ผู้ที่ตอบว่า รุนแรงเพิ่มขึ้นมี ๓๘% รุนแรงเท่าเดิม ๓๐% ส่วนสาเหตุการทุจริตอันดับหนึ่ง คือ กฎหมายเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจที่เอื้อต่อการทุจริต อันดับสอง ความไม่เข้มงวดของการบังคับใช้กฎหมาย อันดับสาม กระบวนการทางการเมืองขาดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ยาก ส่วนรูปแบบการทุจริตที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุด อันดับหนึ่ง คือ การให้สินบน ของกำนัล หรือรางวัล อันดับสอง การใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว อันดับสาม การใช้ตำแหน่งทางการเมืองเพื่อเอื้อประโยชน์แก่พรรคพวก

สำหรับความเสียหายจากการทุจริต โดยการประเมินจากงบประมาณรายจ่ายปี ๒๕๕๙ ที่ ๒.๗๒ ล้านล้านบาท ว่าแม้จะมีการจ่ายเงินได้โต๊ะ แต่อัตราการจ่ายอยู่ที่เฉลี่ย ๑-๑๕% โดยหากจ่ายที่ ๕% ความเสียหายจะอยู่ที่ ๕๙,๖๑๐ ล้านบาท หรือ ๒.๑๙% ของงบประมาณ และมีผลทำให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง ๐.๔๒% แต่หากจ่ายที่ ๑๕% คิดเป็นความเสียหาย ๑๗๘,๘๓๐ ล้านบาท หรือ ๖.๕๗% ของเงินงบประมาณ และมีผลทำให้เศรษฐกิจลดลง ๑.๒๗% โดยการลดการเรียกเงินสินบนลงทุกๆ ๑% จะทำให้มูลค่าความเสียหายจากการทุจริตลดลง ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท

ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทยจะมีหน่วยงานหลักที่ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอื่นที่มีภารกิจในลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกับสำนักงาน ป.ป.ช. เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภาคเอกชนที่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอีกหลายหน่วยงาน และสำหรับหน่วยงานภาครัฐในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) เพื่อเป็นมาตรการแนวทางการดำเนินงานทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน

กล่าวโดยสรุปปัญหาการทุจริตก่อให้เกิดความเสื่อมในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง โดยมีรูปแบบที่ซับซ้อนยากแก่การตรวจสอบมากขึ้น ดังนั้นจึงควรให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญ ประเภทสาเหตุและผลกระทบของการทุจริต รวมถึงสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับการทุจริตในประเทศไทย เพื่อให้รู้เท่าทันสถานการณ์ดังกล่าว

๑.๗ ทฤษฎี ความหมาย และรูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interests)

คำว่า Conflict of Interests มีผู้ให้คำแปลเป็นภาษาไทยไว้หลากหลาย เช่น “การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวม” หรือ “การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม” หรือ “การขัดกันระหว่างผลประโยชน์สาธารณะและผลประโยชน์ส่วนบุคคล” หรือ “ประโยชน์ทับซ้อน” หรือ “ผลประโยชน์ทับซ้อน” หรือ “ผลประโยชน์ขัดกัน” หรือบางท่านแปลว่า “ผลประโยชน์ขัดแย้ง” หรือ “ความขัดแย้งทางผลประโยชน์”

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม หรือที่เรียกว่า Conflict of Interests นั้นก็มีลักษณะทำนองเดียวกันกับกฎศีลธรรม ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี หลักคุณธรรม จริยธรรม กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม เป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงไม่ควรจะกระทำ แต่บุคคลแต่ละคน แต่ละกลุ่ม แต่ละสังคม อาจเห็นว่าเรื่องใด เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมแตกต่างกันไป หรือเมื่อเห็นว่าเป็นการขัดกันแล้วยังอาจมีระดับของความหนักเบาแตกต่างกัน อาจเห็นแตกต่างกันว่าเรื่องใดกระทำได้กระทำไม่ได้แตกต่างกันออกไปอีก และในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบางเรื่องบางคนอาจเห็นว่าไม่เป็นไร เป็นเรื่องเล็กน้อย หรืออาจเห็นเป็นเรื่องใหญ่ ต้องถูกประณาม ตำหนิ ตีฉิน นินทา ว่ากล่าว ฯลฯ แตกต่างกันตามสภาพของสังคม

โดยพื้นฐานแล้ว เรื่องการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม เป็นกฎศีลธรรมประเภทหนึ่งที่บุคคลไม่พึงละเมิดหรือฝ่าฝืน แต่เนื่องจากการฝ่าฝืนกันมากขึ้น และบุคคลผู้ฝ่าฝืนก็ไม่มี ความเกรงกลัวหรือละอายต่อการฝ่าฝืนนั้น สังคมก็ไม่ลงโทษหรือลงโทษไม่เพียงพอที่จะมีผลเป็นการห้ามการกระทำความผิด และในที่สุดเพื่อหยุดยั้งเรื่องดังกล่าวนี้ จึงมีการตรากฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์มากขึ้นๆ และเป็นเรื่องที่สังคมให้ความสนใจมากขึ้นตามลำดับ สามารถสรุปเป็นรูปภาพได้ดังนี้

ภาพที่ ๑.๑ ความขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

๑.๗.๑ รูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมมีได้หลายรูปแบบไม่จำกัดอยู่เฉพาะในรูปแบบของ

ตัวเงิน หรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบของตัวเงินหรือทรัพย์สินด้วย ทั้งนี้ John Langford และ Kenneth Kernaghan ได้จำแนกรูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ออกเป็น ๗ รูปแบบ คือ

๑.๗.๑.๑ การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ (Accepting benefits) เช่น การรับของขวัญจาก บริษัทธุรกิจ บริษัทขายยาหรืออุปกรณ์การแพทย์สนับสนุนค่าเดินทางให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ไปประชุม เรื่องอาหารและยาที่ต่างประเทศ หรือหน่วยงานราชการรับเงินบริจาคสร้างสำนักงานจากธุรกิจที่เป็น ลูกค้าของหน่วยงาน หรือแม้กระทั่งในการใช้งบประมาณของรัฐเพื่อจัดซื้อจัดจ้างแล้วเจ้าหน้าที่ได้รับ ของแถม หรือประโยชน์อื่นตอบแทน เป็นต้น

๑.๗.๑.๒ การทำธุรกิจกับตนเอง (Self - dealing) หรือเป็นคู่สัญญา (Contracts) หมายถึงสถานการณ์ที่ผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะ มีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานที่ตนสังกัด ตัวอย่างเช่น การใช้ตำแหน่งหน้าที่ทำให้หน่วยงานทำสัญญา ซื้อสินค้าจากบริษัทของตนเอง หรือจ้างบริษัท ของตนเป็นที่ปรึกษา หรือซื้อที่ดินของตนเองในการจัดสร้างสำนักงาน สถานการณ์เช่นนี้เกิดบทบาทที่ ขัดแย้ง เช่น เป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายในเวลาเดียวกัน

๑.๗.๑.๓ การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะหรือหลังเกษียณ (Post -employment) หมายถึงการที่บุคคลลาออกจากหน่วยงานของรัฐ และไปทำงานในบริษัทเอกชน ที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกัน เช่น ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การอาหารและยา ลาออกจากงาน ราชการและไปทำงานในบริษัทผลิตหรือขายยา หรือผู้บริหารกระทรวงคมนาคมหลังเกษียณออกไปทำงาน เป็นผู้บริหารของบริษัทธุรกิจสื่อสาร

๑.๗.๑.๔ การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting) ในรูปแบบนี้ ไม่ได้หลายลักษณะ เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะตั้งบริษัทดำเนินธุรกิจ ที่เป็นการแข่งขันกับหน่วยงาน หรือองค์การสาธารณะที่ตนสังกัด หรือการรับจ้างเป็นที่ปรึกษาโครงการ โดยอาศัยตำแหน่งในราชการ สร้างความน่าเชื่อถือว่าโครงการของผู้ว่าจ้างจะไม่มีปัญหาติดขัดในการพิจารณาจากหน่วยงานที่ที่ปรึกษา สังกัดอยู่ หรือในกรณีที่เป็นผู้ตรวจสอบบัญชีของกรมสรรพากร ก็รับงานพิเศษเป็นที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ทำ บัญชีให้กับบริษัทที่ต้องถูกตรวจสอบ

๑.๗.๑.๕ การรู้ข้อมูลภายใน (Inside information) หมายถึง สถานการณ์ที่ผู้ดำรง ตำแหน่งสาธารณะใช้ประโยชน์จากการรู้ข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ของตนเอง เช่น ทราบว่ามีการตัดสินใจ ผ่านบริเวณใด ก็จะเข้าไปซื้อที่ดินนั้นในนามของภรรยา หรือทราบดีว่าจะมีการซื้อขายที่ดินเพื่อทำโครงการ ของรัฐก็จะเข้าไปซื้อที่ดินนั้นเพื่อเก็งกำไรและขายให้กับรัฐในราคาที่สูงขึ้น

๑.๗.๑.๖ การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ธุรกิจส่วนตัว (Using your employer's property for private advantage) เช่น การนำเครื่องใช้สำนักงานต่างๆ กลับไปใช้ที่บ้าน การนำรถยนต์ ราชการไปใช้ในงานส่วนตัว

๑.๗.๑.๗ การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork - barreling) เช่น การที่รัฐมนตรีอนุมัติโครงการไปลงพื้นที่หรือบ้านเกิดของตนเอง หรือการใช้งบประมาณสาธารณะเพื่อหาเสียง

๑.๗.๑.๘ การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง (Nepotism) หรืออาจจะเรียกว่าระบบอุปถัมภ์พิเศษ เช่น การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ใช้อิทธิพลหรือใช้อำนาจหน้าที่ทำให้หน่วยงานของตนเข้าทำสัญญากับบริษัทของพี่น้องของตน

๑.๗.๑.๙ การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือหน่วยงานของรัฐอื่น (Influence) เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ข่มขู่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้หยุดทำการตรวจสอบบริษัทของเครือญาติของตน

ดังนั้น จึงสามารถสรุปรูปแบบของการกระทำที่เข้าข่ายเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interest) เป็น ๙ รูปแบบ ดังภาพ

- ๑ การรับผลประโยชน์ต่างๆ (Accepting benefits)
- ๒ การทำธุรกิจกับตนเอง (Self - dealing) หรือเป็นคู่สัญญา (Contracts)
- ๓ การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะ หรือหลังเกษียณ (Post - employment)
- ๔ การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting)
- ๕ การรู้ข้อมูลภายใน (Inside information)
- ๖ การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ธุรกิจส่วนตัว (Using your employer's property for private advantage)
- ๗ การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork - barreling)
- ๘ การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง (Nepotism)
- ๙ การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐอื่น (Influence)

ภาพที่ ๑.๒ การกระทำที่เข้าข่ายการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

๑.๘ ตัวอย่างการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมในรูปแบบต่างๆ

๑.๘.๑ การรับผลประโยชน์ต่างๆ นายสุจริต ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ได้เดินทางไปปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งในวันดังกล่าว นายรวย นายก อบต. ได้มอบางข้างจำนวนหนึ่งคู่ให้แก่ นายสุจริต เพื่อเป็นของที่ระลึก นายสุจริตได้มอบางข้างดังกล่าวให้หน่วยงานต้นสังกัด ตรวจสอบมูลค่า พร้อมทั้งดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบและกฎหมาย แต่ต่อมา นายสุจริต พิจารณาแล้วเห็นว่า ไม่สมควรรับางข้างดังกล่าวไว้ จึงเร่งให้หน่วยงานต้นสังกัดคืนางข้างให้แก่ นายรวย

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๓ ประกอบประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๗ ประกอบข้อ ๕ (๒) ได้กำหนดว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใด ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นที่มีโชติญาติซึ่งมีมูลค่าเกินกว่าสามพันบาท แล้วประสงค์จะรับทรัพย์สินนั้นไว้เป็นสิทธิของตน จะต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินนั้นต่อผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา หรือประธานสภาท้องถิ่นแล้วแต่กรณี ในทันทีที่สามารถกระทำได้ เพื่อให้วินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรับทรัพย์สินนั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

เมื่อข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ปรากฏว่า เมื่อนายสุจริต ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ได้รับางข้างแล้ว ได้ส่งให้หน่วยงานต้นสังกัดตรวจสอบมูลค่า พร้อมทั้งดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบและกฎหมาย แต่ต่อมา นายสุจริต พิจารณาเห็นว่า ไม่สมควรรับางข้างดังกล่าวไว้ จึงส่งคืนให้นายรวยไป โดยใช้ระยะเวลาในการตรวจสอบระเบียบแนวทางปฏิบัติและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อความรอบคอบ และส่งคืนางข้างแก่นายรวยภายใน ๓ วัน จากข้อเท็จจริง จึงฟังได้ว่านายสุจริตมิได้มีเจตนาหรือมีความประสงค์ที่จะรับางข้างนั้นไว้เป็นสิทธิของตนแต่อย่างใด มีความผิดดังนี้

๑.๘.๑.๑ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐรับของขวัญจากผู้บริหารของบริษัทเอกชน เพื่อช่วยให้บริษัทเอกชนรายนั้น ชนะการประมูลรับงานโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ

๑.๘.๑.๒ การที่บริษัทแห่งหนึ่งให้ของขวัญเป็นทองคำมูลค่ามากกว่า ๑๐ บาท แก่เจ้าหน้าที่ในปีที่ผ่านมา และปีนี้เจ้าหน้าที่เร่งรัดคืนภาษีให้กับบริษัทนั้นเป็นกรณีพิเศษ โดยลัดคิวให้ก่อนบริษัทอื่นๆ เพราะคาดว่าจะได้รับของขวัญอีก

๑.๘.๑.๓ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไปเป็นคณะกรรมการของบริษัทเอกชน หรือรัฐวิสาหกิจ และได้รับความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ จากบริษัทเหล่านั้น ซึ่งมีผลต่อการให้คำวินิจฉัยหรือข้อเสนอแนะที่เป็นธรรมหรือเป็นไปในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ ต่อบริษัทผู้นั้น ๆ

๑.๘.๑.๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับชุดไม้กอล์ฟจากผู้บริหารของบริษัทเอกชน เมื่อต้องทำงานที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเอกชนแห่งนั้น ก็ช่วยเหลือให้บริษัทนั้นได้รับสัมปทาน เนื่องจากรู้สึกว่าการตอบแทนที่เคยได้รับของขวัญมา

๑.๘.๒ การทำธุรกิจกับตนเองหรือเป็นคู่สัญญา นิติกร ฝ่ายกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากรค้าง สำนักงานสรรพากรจังหวัดในส่วนภูมิภาคหารายได้พิเศษโดยการเป็นตัวแทนขายประกันชีวิตของบริษัท เอกชน ได้อาศัยโอกาสที่ตนปฏิบัติหน้าที่ เร่งรัดภาษีอากรค้างผู้ประกอบการรายหนึ่งหาประโยชน์ให้แก่ ตนเองด้วยการขายประกันชีวิตให้แก่หุ้นส่วนผู้จัดการของผู้ประกอบการดังกล่าว รวมทั้งพนักงานของผู้ประกอบการนั้นอีกหลายคน ในขณะที่ตนกำลังดำเนินการเร่งรัดภาษีอากรค้าง พฤติการณ์ของเจ้าหน้าที่ ดังกล่าวเป็นการอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง เป็นความผิดวินัยอย่าง ไม่ร้ายแรง ตามมาตรา ๘๓ (๓) ประกอบมาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มีความผิดดังนี้

๑.๘.๒.๑ การที่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างทำสัญญาให้หน่วยงานต้นสังกัด ซื้อคอมพิวเตอร์สำนักงานจากบริษัทของครอบครัวตนเอง หรือบริษัทที่ตนเองมีหุ้นส่วนอยู่

๑.๘.๒.๒ ผู้บริหารหน่วยงานทำสัญญาเช่ารถไปสัมมนาและดูงานกับบริษัท ซึ่งเป็นของ เจ้าหน้าที่หรือบริษัทที่ผู้บริหารมีหุ้นส่วนอยู่

๑.๘.๒.๓ การที่ผู้ตรวจสอบบัญชีภาครัฐรับงานพิเศษเป็นที่ปรึกษา หรือเป็นผู้ทำบัญชี ให้กับบริษัทที่ต้องถูกตรวจสอบ

๑.๘.๒.๔ กรรยาอดีตนายกรัฐมนตรื ประมูลซื้อที่ดินย่านถนนรัชดาภิเษกใกล้กับ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย จากกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินในการกําดูแล ของธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง โดยอดีตนายกรัฐมนตรื ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีในฐานะเจ้าพนักงานมีหน้าที่ดูแลกิจการของกองทุนฯ ได้ลงนามยินยอมในฐานะคู่สมรส ให้กรรยาประมูลซื้อที่ดินและทำสัญญาซื้อขายที่ดิน ส่งผลให้เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญา ซื้อที่ดินโฉนดแปลงดังกล่าว อันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม เป็นการ ผ่าฝืนต่อกฎหมาย มีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๐ (๑)

๑.๘.๓ การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะหรือหลังเกษียณ

อดีตผู้อำนวยการโรงพยาบาลแห่งหนึ่งเพิ่งเกษียณอายุราชการไปทำงานเป็นที่ปรึกษาในบริษัทผลิตหรือ ขายยา โดยใช้อิทธิพลจากที่เคยดำรงตำแหน่งในโรงพยาบาลดังกล่าว ให้โรงพยาบาลซื้อยาจากบริษัท ที่ตนเองเป็นที่ปรึกษาอยู่ พฤติการณ์เช่นนี้มีมูลความผิดทั้งทางวินัยและทางอาญฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของ รัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่าตนมีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓ มีความผิดดังนี้

๑.๘.๓.๑ การที่ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรด้านเวชภัณฑ์และสุขภาพออก จากราชการไปทำงานในบริษัทผลิตหรือขายยา

๑.๘.๓.๒ การที่ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกษียณแล้วใช้อิทธิพลที่เคยดำรงตำแหน่งในหน่วยงานรัฐ รับเป็นที่ปรึกษาให้บริษัทเอกชนที่ตนเคยติดต่อประสานงาน โดยอ้างว่าจะได้ติดต่อกับหน่วยงานรัฐได้อย่างราบรื่น

๑.๘.๓.๓ การว่าจ้างเจ้าหน้าที่ผู้เกษียณมาทำงานในตำแหน่งเดิมที่หน่วยงานเดิมโดยไม่คุ้มค่ากับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

๑.๘.๔ การทำงานพิเศษ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี ๖ สำนักงานสรรพากรจังหวัดในส่วนภูมิภาค ได้จัดตั้งบริษัทรับจ้างทำบัญชีและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับภาษีและมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับบริษัท โดยรับจ้างทำบัญชีและยื่นแบบแสดงรายการให้ผู้เสียภาษีในเขตจังหวัดที่รับราชการอยู่และจังหวัดใกล้เคียง กลับมีพฤติกรรมช่วยเหลือผู้เสียภาษีให้เสียภาษีน้อยกว่าความเป็นจริง และรับเงินค่าภาษีอากรจากผู้เสียภาษีบางรายแล้ว มิได้นำไปยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีให้ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว เป็นการไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับกรมสรรพากรว่าด้วยจรรยาข้าราชการ กรมสรรพากร พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๙ (๓) (๘) และอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน หาประโยชน์ให้แก่ตนเอง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา ๘๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ อีกทั้งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการโดยร้ายแรง และปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต และยังกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว อย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๕ (๑) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ มีความผิดดังนี้

๑.๘.๔.๑ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอาศัยตำแหน่งหน้าที่ทางราชการรับจ้างเป็นที่ปรึกษาโครงการ เพื่อให้บริษัทเอกชนที่ว่าจ้างนั้นมีความน่าเชื่อถือมากกว่าบริษัทคู่แข่ง

๑.๘.๔.๒ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานอย่างเต็มที่ แต่เอาเวลาไปปฏิบัติงานพิเศษอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานตามกฎหมาย

๑.๘.๕ การรู้ข้อมูลภายใน นายช่าง ๕ แผนกชุมสายโทรศัพท์เคลื่อนที่ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ได้นำข้อมูลเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ ๔๗๐ MHZ และระบบปลดล็อคไปขายให้แก่ผู้อื่น จำนวน ๔๐ หมายเลข เพื่อนำไปปรับจูนเข้ากับโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่นำไปใช้รับจ้างให้บริการโทรศัพท์แก่บุคคลทั่วไป คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ มาตรา ๑๕๗ และ มาตรา ๑๖๔ และมีความผิดวินัย ข้อบังคับองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ว่าด้วยการพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๖ ข้อ ๔๔ และ ๔๖ มีความผิดดังนี้

๑.๘.๕.๑ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทราบข้อมูลโครงการตัดถนนเข้าหมู่บ้าน จึงบอกให้ญาติพี่น้องไปซื้อที่ดินบริเวณโครงการดังกล่าว เพื่อขายให้กับราชการในราคาที่สูงขึ้น

๑.๘.๕.๒ การที่เจ้าหน้าที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงการขายโทรคมนาคมทราบมาตรฐาน (Spec) วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการวางโครงข่ายโทรคมนาคม แล้วแจ้งข้อมูลให้กับบริษัทเอกชนที่ตนรู้จัก เพื่อให้ได้เปรียบในการประมูล

๑.๘.๖ การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน คณะบดีคณะแพทยศาสตร์

ใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริต ด้วยการสั่งให้เจ้าหน้าที่นำเก้าอี้พร้อมผ้าปกคลุมเก้าอี้ เครื่องถ่ายวิดีโอ เครื่องเล่นวิดีโอ กล้องถ่ายรูป และผ้าเต็นท์ นำไปใช้ในงานมงคลสมรสของบุตรสาว รวมทั้งรถยนต์ รถตู้ส่วนบุคคล เพื่อใช้รับส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมพิธี และขนย้ายอุปกรณ์ทั้งที่บ้านพักและงานฉลองมงคลสมรสที่โรงแรม ซึ่งล้วนเป็นทรัพย์สินของทางราชการ การกระทำของจำเลยนับเป็นการใช้อำนาจโดยทุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนตนอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ชี้มูลความผิดวินัยและอาญา ต่อมาเรื่องเข้าสู่กระบวนการในชั้นศาล ศาลพิเคราะห์พยานหลักฐานโจทก์แล้วเห็นว่าการกระทำของจำเลย เป็นการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื่อหาจัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐและเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ และ ๑๕๗ จึงพิพากษาให้จำคุก ๕ ปี และปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท ค่าให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดี ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุกจำเลยไว้ ๒ ปี ๖ เดือนและปรับ ๑๐,๐๐๐ บาท มีความผิดดังนี้

๑.๘.๖.๑ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีหน้าที่ซบถยนต์ของส่วนราชการ นำน้ำมันในรถยนต์ไปขาย และนำเงินมาไว้ใช้จ่ายส่วนตัวทำให้ส่วนราชการต้องเสียงบประมาณ เพื่อซื้อน้ำมันรถมากกว่าที่ควรจะเป็นพฤติกรรมดังกล่าวถือเป็นการทุจริต เบียดบังผลประโยชน์ของส่วนรวมเพื่อประโยชน์ของตนเอง และมีความผิดฐานลักทรัพย์

๑.๘.๖.๒ การที่เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้มีอำนาจอนุมัติให้ใช้รถราชการหรือการเบิกจ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิง นำรถยนต์ของส่วนราชการไปใช้ในกิจธุระส่วนตัว

๑.๘.๗ การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งร่วมกับพวก แก๊วเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการปรับปรุงและซ่อมแซมถนนคนเดินใหม่ ในตำบลที่ตนมีฐานเสียงโดยไม่ผ่านความเห็นชอบจากสภาฯ และตรวจรับงานทั้งที่ไม่ถูกต้องตามแบบรูปรายการที่กำหนด รวมทั้งเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จได้ติดป้ายชื่อของตนและพวก การกระทำดังกล่าวมีมูลเป็นการกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ มีมูลความผิดทั้งทางวินัยอย่างร้ายแรง และทางอาญา คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ มีความผิดดังนี้

๑.๘.๗.๑ การที่นักการเมืองในจังหวัด ขอเพิ่มงบประมาณเพื่อนำโครงการตัดถนนสร้างสะพานลงในจังหวัด โดยใช้ชื่อหรือนามสกุลของตนเองเป็นชื่อสะพาน

๑.๘.๗.๒ การที่รัฐมนตรีอนุมัติโครงการไปลงในพื้นที่หรือบ้านเกิดของตนเอง

๑.๘.๘ การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติ พนักงานสอบสวนละเว้น

ไม่นำบันทึกการจับกุมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุม ทำขึ้นในวันเกิดเหตุรวมเข้าสำนวน แต่กลับเปลี่ยนบันทึกและแก้ไขข้อหาในบันทึกการจับกุม เพื่อช่วยเหลือผู้ต้องหาซึ่งเป็นญาติของตนให้รับโทษน้อยลง คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วมีมูลความผิดทางอาญาและทางวินัยอย่างร้ายแรง

๑.๘.๙ การใช้สิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐอื่น

๑.๘.๙.๑ เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ในฐานะผู้บริหาร เข้าแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยระเบียบ และกฎหมายหรือฝ่าฝืนจริยธรรม

๑.๘.๙.๒ นายเอ เป็นหัวหน้าส่วนราชการแห่งหนึ่งในจังหวัด รู้จักสนิทสนมกับนายบี หัวหน้าส่วนราชการอีกแห่งหนึ่งในจังหวัดเดียวกัน นายเอ จึงใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวฝากลูกชายคือ นายซี เข้ารับราชการภายใต้สังกัดของนายบี

๑.๘.๑๐ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมประเภทอื่นๆ

การเดินทางไปราชการต่างจังหวัดโดยไม่คำนึงถึงจำนวนคน จำนวนงาน และจำนวนวันอย่างเหมาะสม อาทิ เดินทางไปราชการจำนวน ๑๐ วัน แต่ใช้เวลาในการทำงานจริงเพียง ๖ วัน โดยอีก ๔ วัน เป็นการเดินทางท่องเที่ยวในสถานที่ต่างๆ

๑.๘.๑๐.๑ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติไม่ใช้เวลาในราชการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เนื่องจากต้องการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ เพราะสามารถเบิกเงินงบประมาณค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการได้

๑.๘.๑๐.๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐลงเวลาปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ โดยมีได้อยู่ปฏิบัติงานในช่วงเวลานั้นอย่างแท้จริง แต่กลับใช้เวลาดังกล่าวปฏิบัติกิจธุระส่วนตัว

สรุป

ปัญหาการทุจริตเป็นปัญหาที่สำคัญทั้งของประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ทั่วโลก ส่งผลต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมือง มีความซับซ้อนยากแก่การตรวจสอบมากขึ้น มีรูปแบบเกิดขึ้นมากมาย และมาจากหลายสาเหตุทั้งปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยภายนอก ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ ประเทศไทยถูกจัดอันดับดัชนีรับรู้การทุจริต อยู่อันดับที่ ๙๖ จากการจัดอันดับทั้งหมด ๑๘๐ ประเทศทั่วโลก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังมีการทุจริตคอร์รัปชันอยู่ในระดับสูงซึ่งสมควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

บรรณานุกรม

- กรมสรรพากร. (๒๕๕๙). **คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน**. กรุงเทพฯ: กรมสรรพากร.
- ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน. (๒๕๖๐). เข้าถึงได้จาก <http://thaipublica.org/๒๐๑๗/๐๑/corruption-perceptions-index-๒๐๑๖-thailand/> (วันที่ค้นข้อมูล : ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐).
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (๒๕๖๑). **พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๖๑**
- สังคีต พิริยะรังสรรค์ และคณะ. (๒๕๕๙). **โครงการส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการลงโทษทางสังคม. ทูสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.**
- เสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์ และคณะ. (๒๕๕๓). **โครงการประเมินด้านสถานการณ์ด้านการทุจริตในประเทศไทย.**
- กรุงเทพมหานคร : คณะอนุกรรมการฝ่ายวิจัย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (๒๕๕๘). **เปิดแฟ้ม ๑๐ คดีทุจริต บทเรียนราคาแพงของคนไทย.** กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- _____. (๒๕๖๐). **ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต.** เข้าถึงได้จาก https://www.nacc.go.th/more_news.php?cid=๓๖ (วันที่ค้นข้อมูล : ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐).
- สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (ม.ป.ป.). **คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน.**
- กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. (๒๕๕๙). **คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน.** กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๙). **คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน.** กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (๒๕๖๐). **คู่มือป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน.** กรุงเทพฯ: ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.).
- หอการค้าไทย. (ม.ป.ป.). **ผลกระทบจากการทุจริต.** เข้าถึงได้จาก <http://www.thairath.co.th/content/๖๖๑๙๙๒> (วันที่ค้นข้อมูล : ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐).
- Radcliffe-Brown, A.R. (๑๙๕๒). **Structure and function in primitive society.** Illinois: The free Press.

ปรับฐานการคิด ด้านทุจริต ส่วนตนและส่วนรวม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑
ชุดวิชา วัยใสใจสะอาด

ทุจริต

๑

การรับผลประโยชน์ต่างๆ (Accepting benefits)

๒

การทำธุรกิจกับตนเอง (Self - dealing) หรือเป็นคู่สัญญา (Contracts)

๓

การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะ หรือหลังเกษียณ (Post - employment)

๔

การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting)

๕

การรู้ข้อมูลภายใน (Inside information)

๖

การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ธุรกิจส่วนตัว (Using your employer's property for private advantage)

๗

การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork - barreling)

๘

การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง (Nepotism)

๙

การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐอื่น (Influence)

สถานการณ์การทุจริตของประเทศไทย

ปี พ.ศ.	คะแนน	อันดับ	จำนวนประเทศ
๒๕๔๗	๓.๖๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๖๔	๑๔๖
๒๕๔๘	๓.๘๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๕๙	๑๕๙
๒๕๔๙	๓.๖๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๖๓	๑๖๓
๒๕๕๐	๓.๓๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๘๔	๑๗๙
๒๕๕๑	๓.๕๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๘๐	๑๘๐
๒๕๕๒	๓.๔๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๘๔	๑๘๐
๒๕๕๓	๓.๕๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๗๘	๑๗๘
๒๕๕๔	๓.๔๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๘๐	๑๘๓
๒๕๕๕	๓.๗ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	๘๘	๑๗๖
๒๕๕๖	๓.๕ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	๑๐๒	๑๗๗
๒๕๕๗	๓.๘ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	๘๕	๑๗๕
๒๕๕๘	๓.๘ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	๗๖	๑๖๘
๒๕๕๙	๓.๕ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	๑๐๑	๑๗๖
๒๕๖๐	๓.๗ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	๙๖	๑๘๐

ภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ในภูมิภาคอาเซียน

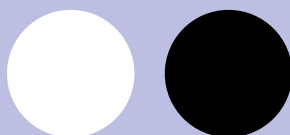
ลำดับประเทศในอาเซียน	ประเทศ	คะแนนปี ๒๕๖๐	คะแนนปี ๒๕๕๙	คะแนนปี ๒๕๕๘
๑	สิงคโปร์	๘๔	๘๔	๘๕
๒	บรูไน	๖๒	๕๘	-
๓	มาเลเซีย	๔๗	๔๙	๕๐
๔	อินโดนีเซีย	๓๗	๓๗	๓๖
๕	ไทย	๓๗	๓๕	๓๘
๖	เวียดนาม	๓๕	๓๓	๓๑
๗	ฟิลิปปินส์	๓๔	๓๕	๓๕
๘	พม่า	๓๐	๒๘	๒๒
๙	ลาว	๒๙	๓๐	๒๖
๑๐	กัมพูชา	๒๑	๒๑	๒๑

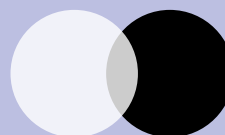
ผลกระทบของการทุจริตต่อการพัฒนาประเทศ

๑. สูญเสียภาษีที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ
๒. นักลงทุนจากต่างประเทศจะใช้ประกอบการพิจารณาการลงทุน เพราะการทุจริตถือเป็นต้นทุนอย่างหนึ่ง
๓. อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง

ภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ในภูมิภาคอาเซียน

พื้นที่สีขาว แทน ประโยชน์ส่วนรวม
พื้นที่สีดำ แทน ประโยชน์ส่วนตน

พื้นที่สีเทา เกิดจากการทับซ้อนของสีขาวและสีดำ
เป็นพื้นที่เกิด “การขัดกันระหว่าง
ประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม

สื่อที่ใช้ประกอบชุดวิชา ปรับฐานความคิด ด้านทุจริตส่วนตนและส่วนรวม
(การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวม)

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง	QR Code
๑	เตือน สั่งเก็บโต๊ะร้านผัดไทยประตูผี	ข่าว (วิทัศน์)	๓.๑๘ นาที	เรื่องเกี่ยวกับร้านผัดไทยวางโต๊ะ เก้าอี้ บนทางเท้า	
๒	บังคับใช้วันแรก พ.ร.บ. ห้ามขอตาน ผิดโทษอาญา	วิดีโอ	๓.๕๑ นาที	พ.ร.บ. ควบคุมขอตานฉบับใหม่มีผลบังคับใช้ ๒๘ ก.ค. ๕๙ ระบุว่า ขอตานผิดกฎหมาย มีโทษอาญา คนขอตานจำคุก ๑ เดือน ปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ส่วนแสวงหาผลประโยชน์จากการขอตาน มีโทษจำคุก ๓ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ การให้เงินขอตานจึงเป็นการสนับสนุนให้คนทำผิดกฎหมาย และอาจเป็นช่องทางค้ายาเสพติด	
๓	อวสานแผงค้าริมทางหลวง ล้น ภายใน ๒ ปี รื้อเกลี้ยง	ข่าว	-	กรมทางหลวงมีนโยบายจัดระเบียบแผงค้าและสิ่งปลูกสร้างที่รูกล้ำทางหลวงทั่วประเทศ ทั้งแผงถาวร คือ ขยายตลอดทั้งปี และแผงชั่วคราว	
๔	แก้ไม่จบสี่แยกกล้วยแขก ทำรถติด-ผิดกฎหมาย	ข่าว	-	นักเร่ขายกล้วยทอดลงมาระบายบนถนน เป็นการกีดขวางการจราจร สร้างความเดือดร้อนกับผู้ใช้นถนน ทางเท้าในเขตนางเลิ้ง	

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง	QR Code
๕	ตะลิ่ง เบญจมาเมืองคอน ขึ้นป้ายยกเล็กเด็กฝากเข้า เรียน	ข่าว	-	กรณีที่โรงเรียนเบญจมาราชู ทิศ จ.นครศรีธรรมราช ขึ้น ป้ายขนาดใหญ่หน้าโรงเรียน โดยมีข้อความเขียนระบุ ปี การศึกษา ๒๕๕๙ ร่วมยก ระดับคุณภาพการศึกษา พัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็น เลิศ ยกเล็กเด็กฝากเข้าเรียน	
๖	เด็กโรงเรียนเบญจมาราชู ทิศนครศรีฯ คะแนนสอบ สูงสุด ดิฉันเทศฯจุฬา	ข่าว	-	เด็กโรงเรียนเบญจมาราชูทิศ นครศรีฯ คะแนนสอบสูงสุด ดิฉันเทศฯจุฬา เป็นการ ยกเล็กเด็กฝากเข้าเรียน	
๗	ประมวลจริยธรรม ข้าราชการพลเรือน	เอกสาร	-	ประมวลจริยธรรมของ ข้าราชการพลเรือน โดย เฉพาะข้อ ๖ ข้าราชการ ต้องละเว้นจากการแสวง ประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัย ตำแหน่งหน้าที่ และไม่ กระทำการอันเป็นการขัดกัน ระหว่างประโยชน์ส่วนตน และประโยชน์ส่วนรวม	
๘	MOST –The Bridge	วิดีโอ (๔ แบบ)	๖.๓๕ นาที ๘.๔๕ นาที ๓๓ นาที	เรื่องเกี่ยวกับพนักงานการ รถไฟ ผู้ซึ่งมีหน้าที่ดูแล สะพานรถไฟ วันหนึ่งเขาได้ พาลูกชายมาที่ทำงาน ขณะ นั้นมีรถไฟขบวนหนึ่งกำลัง วิ่งเข้ามาใกล้สะพาน ลูกชาย เห็นรถไฟกำลังมาแต่มองไม่ เห็นพ่อ จึงวิ่งไปที่สะพาน เพื่อที่จะดึงคันโยกให้สะพาน ลงเพื่อให้รถไฟวิ่งผ่าน แต่	

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง	QR Code
				เกิดพลัดตกลงไปได้สะพาน ซึ่งขณะนั้นพนักงานฯ มอง เห็นลูกชายของตนเองตกไป ใต้สะพาน และรถไฟวิ่งใกล้ จะถึงสะพาน จึงเป็นวินาทีที่ ต้องตัดสินใจว่า จะดึงคันโยก ให้สะพานลง หรือจะไม่ดึงคัน โยกให้สะพานลง	
๙	ผลประโยชน์ทับซ้อน	วิดีโอ	๕.๔๔ นาที	การอธิบายถึงการเกิดผล ประโยชน์ทับซ้อน รูปแบบ ของผลประโยชน์ทับซ้อนที่ เกิดขึ้น	
๑๐	เพิ่มพลังพลเมืองปฏิรูป ประเทศป้องกันและปราบ ปรามการทุจริต	วิดีโอ	๔.๕๒ นาที	ภาพรวมของการคอร์รัปชัน ในประเทศไทย สาเหตุ และ ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการ คอร์รัปชัน เช่น การจัดซื้อ การจัดจ้าง และการป้องกัน การคอร์รัปชัน	
๑๑	คุยกับ ป.ป.ช. ตอน ผล ประโยชน์ทับซ้อน	วิดีโอ	๓๐.๔๕ นาที	จุดเริ่มต้นของการทุจริต การ ยกตัวอย่างกรณีผลประโยชน์ ทับซ้อนโดย ผอ.สปจ. นครปฐม เป็นผู้ให้ความรู้	
๑๒	รู้ทันกันโกง ตอน ผล ประโยชน์ทับซ้อน		๕.๓๗ นาที	อธิบายถึงผลประโยชน์ทับ ซ้อน แนวคิดและรูปแบบ ตลอดจนตัวอย่างที่เกิดขึ้น ในประเทศไทยเพื่อนำมา ประกอบการอธิบายซึ่งผล ประโยชน์ทับซ้อน	

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง	QR Code
๑๓	รู้ทันกันโกง ตอน หยุด ทุจริตหยุดทำลายชาติ	วิดีโอ	๓.๓๒ นาที	ความหมายและผลของการ ทุจริตที่มีผลต่อการทำลาย ตนเอง และส่วนรวม	

หน่วยที่ ๒

เรื่อง สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

แผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยที่ ๒ ชื่อหน่วย การเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริต

ระดับอุดมศึกษา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

เวลา ๑๒ ชั่วโมง/ ๔ สัปดาห์

เรื่อง ๒.๑ การขัดเกลาทางสังคม

๒.๒ ทักษะการปรับกระบวนการคิด

๒.๓ การมีส่วนร่วมของชุมชน

สาระสำคัญ

ทฤษฎีการมีส่วนร่วม การขัดเกลาทางสังคม เตรียมความพร้อมก่อนลงพื้นที่สำรวจข้อมูลในชุมชนหรือในสถานศึกษา โดยใช้ฐานข้อมูลที่ได้จากหน่วยที่ ๑ เป็นฐานการคิด ด้วยการทำปฏิทินชุมชน แผนที่เดินดิน ประวัติศาสตร์ชุมชน วัฒนธรรมชุมชน วิธีการตั้งคำถาม วิธีการสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลโดยอ้อม

วัตถุประสงค์

นักศึกษาสามารถ

๑. วิเคราะห์ปัญหาการทุจริตในชุมชนหรือในสถานศึกษา
๒. เตรียมความพร้อมเพื่อจัดทำโครงการ

ขอบเขตเนื้อหา

๑. ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน การขัดเกลาทางสังคม
๒. เตรียมความพร้อมก่อนลงพื้นที่ เช่น การตั้งเป้าหมาย ตั้งคำถาม วิธีการสังเกต สภาพแวดล้อม แนวปฏิบัติ

วิธีการจัดการเรียนรู้

๑. บรรยายทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน การขัดเกลาทางสังคม
๒. เตรียมความพร้อมก่อนลงพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากหน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เป็นฐานการคิด เช่น การทำปฏิทินชุมชน แผนที่เดินดิน ประวัติศาสตร์ชุมชน การตั้งเป้าหมาย ตั้งคำถาม วิธีการสังเกต สภาพแวดล้อมแนวปฏิบัติ ในการลงพื้นที่

๓. ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเพื่อนำมาทำโครงการในหน่วยที่ ๔
๔. นำเสนอข้อมูลที่ได้ วิทยากรร่วมกันในชั้นเรียน
๕. ร่วมกันสรุป

สื่อการเรียนรู้

๑. ฟลิปชาร์ต
๒. พื้นที่ในมหาวิทยาลัย หรือชุมชน
๓. PowerPoint ใช้เวลาตามความเหมาะสม

การวัดและประเมินผล

๑. ทดสอบความรู้ก่อนและหลังเรียน (ใช้แบบประเมินตามหน่วยที่ ๑)
๒. แบบประเมินการมีส่วนร่วม (ใช้แบบประเมินตามหน่วยที่ ๑)

ใบกิจกรรม

การเตรียมความพร้อมสำรวจข้อมูลชุมชน/มหาวิทยาลัย

กิจกรรม

๑. แบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่มตามความเหมาะสม
๒. ให้นักศึกษาระดมสมองเกี่ยวกับการสำรวจข้อมูลชุมชน
๓. นำเสนอผลการระดมสมอง
๔. ผู้สอนเพิ่มเติมส่วนที่ขาด

ตอบคำถามต่อไปนี้เพื่อเตรียมความพร้อมในการลงชุมชน

๑. ชื่อของชุมชน
๒. ข้อมูลทั่วไปของชุมชนจากการศึกษาเอกสาร (จำนวนประชากร อาณาเขตติดต่อ อาชีพของคนในชุมชน ฯลฯ)

๓. นักศึกษาต้องเตรียมตัวอย่างไรในการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลชุมชน

๔. นักศึกษาต้องการทราบข้อมูลใดจากชุมชนบ้าง

๕. ทดลองตั้งคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลในข้อ ๓

๖. ประเมินความเสี่ยงที่นักศึกษาจะพบในการลงพื้นที่

ใบกิจกรรม

การเตรียมความพร้อมสำรวจข้อมูลชุมชน/มหาวิทยาลัย

กิจกรรม

ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลชุมชน นำข้อมูลที่ได้รับมาอภิปรายเกี่ยวกับสิ่งที่ได้พบ เชื่อมโยงกับการ
ทุจริตที่พบในชีวิตประจำวัน

แผนที่ชุมชน

๑. นักศึกษาได้ข้อมูลตามที่ต้องการหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

๒. ข้อมูลที่ได้คือ

.....

.....

.....

๓. นักศึกษามีแนวคิดในการแก้ปัญหาดังกล่าวยังไร

.....

.....

.....

๔. นักศึกษามีแนวคิดอย่างไรในการจัดทำโครงการ

.....

.....

.....

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

สร้างสังคมที่ไม่ที่ไม่ทนต่อการทุจริต

การเปลี่ยนแปลงวิธีคิด (Paradigm Shift) จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างมาก ต่อการดำเนินงานด้านการต่อต้านการทุจริต ตามคำปราศรัยของประธานที่ได้กล่าวต่อที่ประชุมองค์การสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ว่า “การทุจริตเป็นหนึ่งในความท้าทายที่มีความสำคัญมากในศตวรรษที่ ๒๑ ผู้นำโลกควรจะเพิ่มความพยายามขึ้นเป็นสองเท่าที่จะสร้างเครื่องมือที่มีความเข้มแข็งเพื่อรื้อระบบการทุจริตที่ซ่อนอยู่ออกให้หมดและนำทรัพย์สินกลับคืนให้กับประเทศต้นทางที่ถูกขโมยไป...” ทั้งนี้ไม่เพียงแต่ผู้นำโลกเท่านั้นที่ต้องจริงจังมากขึ้นกับการต่อต้านการทุจริตเราทุกคนในฐานะประชากรโลกก็มีความจำเป็นที่จะต้องเอาใจจริงเอาใจกับการต่อต้านการทุจริตเช่นเดียวกัน โดยทั่วไปอาจมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว แต่แท้ที่จริงแล้วการทุจริตนั้นเป็นเรื่องใกล้ตัวทุกคนในสังคมมาก การเปลี่ยนแปลงระบบวิธีการคิดเป็นเรื่องสำคัญ หรือความสามารถในการการแยกแยะระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลออกจากประโยชน์ส่วนรวม เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องเกิดขึ้นกับทุกคนในสังคม ต้องมีความตระหนักได้ว่าการกระทำใดเป็นการล่อลวงล้าธารณประโยชน์ การกระทำใดเป็นการกระทำที่อาจเกิดการทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และประโยชน์ส่วนรวม ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติเป็นอันดับแรกก่อนที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนบุคคลหรือพวกพ้อง

เยาวชนถือเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตจึงจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ต้นทางคือเด็กและเยาวชน โดยมุ่งสร้างให้เยาวชนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ความมีวินัยและความรับผิดชอบ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ด้วยการสร้างจิตสำนึก “ความเป็นพลเมือง” ให้กับเยาวชน ด้วยการปลูกฝังแนวคิดแบบเลขฐานสิบและเลขฐานสอง แนวคิดคิดได้ คิดดี คิดเป็น เป็นต้น

๒.๑ ความหมายและที่มาของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับพลเมือง

คำว่า “พลเมือง” มีความหมายในหลายแง่มุม และมีการนำไปใช้เทียบกับคำอื่นๆ อาทิ ประชากร ประชาชน ปวงชน และราษฎร ฯลฯ คำว่า “พลเมือง” เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อเกิดการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศส เริ่มต้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๗๘๙ ชาวฝรั่งเศสลุกฮือกันขึ้นมาล้มล้างระบอบการปกครองของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๖ ล้มล้างระบบชนชั้นต่างๆ ขณะนั้น ได้แก่ พระราชวงศ์ ขุนนาง ข้าราชการ สมณะ นักพรต นักบวช และไพร่ ประกาศความเสมอภาคของชาวฝรั่งเศสทุกคน ต่อมาคำว่า “Citoyen” จึงแปลเป็น “Citizen” ในภาษาอังกฤษ

ประเทศไทย คำว่า “พลเมือง” น่าจะถูกนำมาใช้สมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ เนื่องจากผู้นำคณะราษฎรบางท่านเคยเรียนที่ประเทศฝรั่งเศส จึงได้นำเอาคำนี้มาใช้ไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับถาวร ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕

พจนานุกรมนักเรียนฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมาย “พลเมือง” หมายถึง ชาวเมือง ชาวประเทศประชาชน

วรารณ สามโกเศศ อธิบายว่า ความเป็นพลเมือง หมายถึง การเป็นคนที่ได้รับผิดชอบได้ด้วยตนเองมีความสำนึกในสันติวิธี มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

ปริญญ ทวานฤมิตรกุล กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองของระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การที่สมาชิกมีอิสรภาพ ควบคู่กับความรับผิดชอบ และมีอิสระเสรีภาพควบคู่กับ “หน้าที่”

สรุปได้ว่า ความเป็นพลเมือง คือ ประชาชน ที่มีอิสรภาพ มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อประเทศของตนเอง โดยจะต้องเคารพสิทธิผู้อื่นไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตย จึงต้องเคารพสิทธิผู้อื่นและจะต้องไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อสังคมใช้สิทธิเสรีภาพของตนโดยรับผิดชอบต่อสังคมด้วย ด้วยเหตุที่สังคมหรือประเทศชาติมิได้ดีขึ้นหรือแย่ลง โดยตัวเอง หากสังคมจะดีขึ้นได้ก็ด้วยการกระทำของคนในสังคม

แนวคิดในการสร้างความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นกับประชาชนเป็นเรื่องที่แทบทุกประเทศในโลก พยายามผลักดันให้เกิดขึ้นและให้ความสำคัญมาโดยตลอด เพราะความเป็นพลเมืองจะเป็นเครื่องมือนำพาประเทศให้อยู่รอดและก้าวพ้นวิกฤตการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี เมื่อประชาชนมีคุณภาพจะนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดรากฐานสังคมที่เข้มแข็งเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง (เลิศพร อุดมพงษ์)

จากผลการสำรวจที่พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่มองเห็นการติดสินบนของข้าราชการเป็นเรื่องปกติ ข้าราชการใช้ทรัพยากรภาครัฐเพื่อประโยชน์ของตนเองไม่เป็นไร และการป้องกันหรือต่อต้านคอร์รัปชันเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ไม่ใช่เรื่องของเยาวชน สะท้อนให้เห็นถึงการขาดการปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรมอย่างยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลเสียต่อสังคมไทยต่อไป การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองจึงเป็นสิ่งสำคัญในการต่อต้านคอร์รัปชัน เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของคนไทยโดยตรง

๒.๒ การปรับกระบวนการคิดเพื่อสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

การสร้างความเป็นพลเมืองที่ไม่ทนต่อการทุจริต จะต้องเริ่มต้นจากการปรับกระบวนการคิดให้เยาวชน คิดได้ คิดดี และคิดเป็น เพื่อให้สามารถแยกแยะประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมได้ นำไปสู่สังคมปลอดการทุจริตในที่สุด

ระบบการคิดที่ไม่ถูกต้อง คือ ไม่แยกแยะเรื่องตำแหน่งหน้าที่กับเรื่องส่วนตัวออกจากกัน เอาประโยชน์ส่วนรวมไปตอบแทนบุญคุณส่วนตน เห็นประโยชน์ของเครือข่ายพวกพ้องสำคัญกว่าประโยชน์ของประเทศชาติ ซึ่งแนวคิดนี้อาจเริ่มต้นจากเรื่องเล็กๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การลัดคิว การทุจริตในห้องสอบ การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ การฝ่าฝืนสัญญาณจราจร เป็นต้น เมื่อปฏิบัติจนคุ้นชินจะกลายเป็นนิสัยและนำพฤติกรรมไปใช้กับการทำงานและสังคมในที่สุด

ภาพที่ ๒.๑ ระบบการคิดที่ก่อให้เกิดการทุจริต

๒.๑.๑ ระบบการคิดแบบเลขฐานสิบ (Analog) และระบบเลขฐานสอง (Digital)

เมื่อนำระบบเลข “ฐานสิบ Analog” และ ระบบเลข “ฐานสอง Digital” มาปรับใช้เป็นแนวคิด คือ ระบบคิด “ฐานสิบ Analog” และ ระบบคิด “ฐานสอง Digital” จะเห็นได้ว่า ระบบคิด “ฐานสิบ Analog” เป็นระบบการคิดวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวเลขหลายตัว และอาจหมายถึงโอกาสที่จะเลือกได้หลายทาง เกิดความคิดที่หลากหลาย ซับซ้อน หากนำมาเปรียบเทียบกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องคิดเยอะ ต้องใช้ดุลพินิจเยอะ อาจจะนำประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมมาปะปนกันได้ แยกประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมออกจากกันไม่ได้ ระบบคิด “ฐานสอง Digital” เป็นระบบการคิดวิเคราะห์ข้อมูลที่สามารถเลือกได้เพียง ๒ ทางเท่านั้น คือ ๐ (ศูนย์) กับ ๑ (หนึ่ง) และอาจหมายถึงโอกาสที่จะเลือกได้เพียง ๒ ทาง เช่น ใช่ กับ ไม่ใช่, เท็จ กับ จริง, ทำได้ กับ ทำไม่ได้, ประโยชน์ส่วนบุคคล กับ ประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น จึงเหมาะกับการนำมาเปรียบเทียบกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องสามารถแยกเรื่องตำแหน่งหน้าที่กับเรื่องส่วนตัวออกจากกัน ได้อย่างเด็ดขาด และไม่กระทำการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

Analog Thinking

ระบบเลข “ฐานสิบ” (decimal number system) หมายถึง ระบบเลขที่มีตัวเลข ๑๐ ตัว คือ ๐ , ๑ , ๒ , ๓ , ๔ , ๕ , ๖ , ๗ , ๘ , ๙ เป็นระบบคิดเลขที่เราใช้ในชีวิตประจำวันกันมาตั้งแต่จำความกันได้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ออกปริมาณหรือบอกขนาด ช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการสื่อความหมาย สอดคล้องกับระบบ “Analog” ที่ใช้ค่าต่อเนื่องหรือสัญญาณซึ่งเป็นค่าต่อเนื่อง หรือแทนความหมายของข้อมูลโดยใช้ฟังก์ชันที่ต่อเนื่องหรือ Continuous

ระบบเลข “ฐานสอง” (binary number system) หมายถึง ระบบเลขที่มีสัญลักษณ์เพียงสองตัว คือ ๐ (ศูนย์) กับ ๑ (หนึ่ง) สอดคล้องกับการทำงานระบบ Digital ที่มีลักษณะการทำงานภายในเพียง ๒ จังหวะ คือ ๐ กับ ๑ หรือ ON กับ OFF ตัดเด็ดขาด หรือ Discret

Digital Thinking

ภาพที่ ๒.๒ ระบบคิดแบบเลขฐานสิบและระบบคิดแบบเลขฐานสอง

ระบบคิด ฐานสิบ Analog

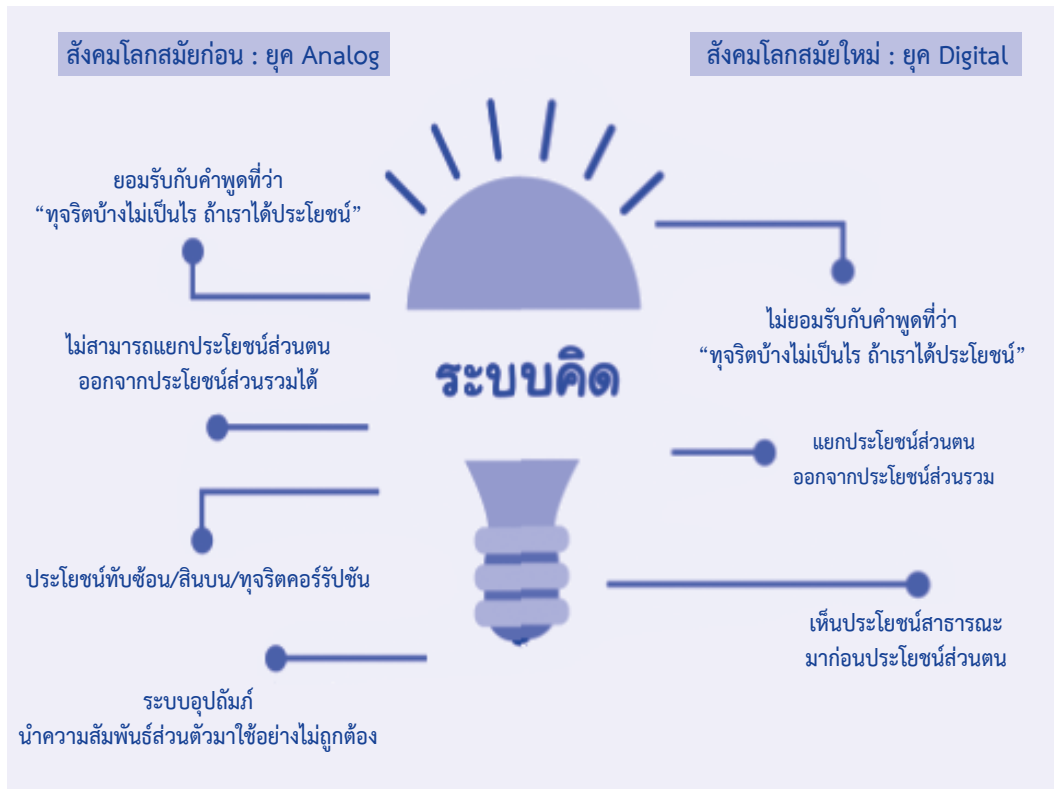
“การปฏิบัติงานแบบใช้ระบบคิดฐานสิบ (Analog)”

คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ยังมีระบบการคิดที่ยังแยกเรื่องตำแหน่งหน้าที่กับเรื่องส่วนตนออกจากกันไม่ได้ นำประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมมาปะปนกันไปหมด แยกแยะไม่ออกว่าสิ่งไหนคือประโยชน์ส่วนตนสิ่งไหนคือประโยชน์ส่วนรวม นำบุคลากรหรือทรัพย์สินของราชการมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน เบียดบังราชการ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน เครือญาติ หรือพวกพ้อง เห็นอกว่าประโยชน์ของส่วนรวมหรือของหน่วยงาน จะคอยแสวงหาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ราชการ กรณีเกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม จะยึดประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก

ระบบคิด ฐานสอง Digital

“การปฏิบัติงานแบบใช้ระบบคิดฐานสอง (Digital)”

คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีระบบการคิดที่สามารถแยกเรื่องตำแหน่งหน้าที่กับเรื่องส่วนตนออกจากกัน แยกออกอย่างชัดเจนว่าสิ่งไหนถูกสิ่งไหนผิด สิ่งไหนทำได้สิ่งไหนทำไม่ได้ สิ่งไหนคือประโยชน์ส่วนตนสิ่งไหนคือประโยชน์ส่วนรวมไม่นำมาปะปนกัน ไม่นำบุคลากรหรือทรัพย์สินของราชการมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน ไม่เบียดบังราชการ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมหรือของหน่วยงานเห็นอกว่าประโยชน์ของส่วนตน เครือญาติ และพวกพ้อง ไม่แสวงหาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ราชการ ไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากการปฏิบัติหน้าที่ กรณีเกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม จะยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

ภาพที่ ๒.๓ ตัวอย่างระบบคิดแบบเลขฐานสิบและระบบคิดแบบเลขฐานสอง

๒.๑.๒ คิดได้ คิดดี คิดเป็น คือ การคิดไตร่ตรองก่อนลงมือทำสิ่งใด ได้แก่ คิดก่อนทำ คิดถึงผลเสียที่เกิดกับประเทศชาติ บทลงโทษ ผลกระทบที่จะเกิดแก่ตนเอง คิดแบบพอเพียง มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม แยกแยะประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวมออกจากกันไม่นำมาปะปนกัน ดังภาพที่ ๒.๕

คิดได้

๑. คิดก่อนทำ (ก่อนกระทำการทุจริต)
๒. คิดถึงผลเสียผลกระทบต่อประเทศชาติ
(ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับประเทศในทุกๆ ด้าน)
๓. คิดถึงผู้ได้รับบทลงโทษจากการกระทำการทุจริต
(เอามาเป็นบทเรียน)
๔. คิดถึงผลเสียกระทบที่เกิดขึ้นกับตนเอง
(จะต้องอยู่กับความเสี่ยงที่จะถูกร้องเรียน ถูกลงโทษไล่ออก และติดคุก)

คิดดี

๑. คิดแบบพอเพียงไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น
และไม่เบียดเบียนประเทศชาติ
๒. คิดอย่างรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ กฎระเบียบ
๓. คิดตามคุณธรรมว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว”

คิดเป็น

๑. คิดแยกเรื่องประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมออกจากกัน
อย่างชัดเจน
๒. คิดแยกเรื่องตำแหน่งหน้าที่ กับ เรื่องส่วนตัวออกจากกัน
๓. คิดที่จะไม่นำประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมมาปะปนกัน
มาก้าวากายกัน
๔. คิดที่จะไม่เอาประโยชน์ส่วนรวมมาเป็นประโยชน์ส่วนตน
๕. คิดที่จะไม่เอาผลประโยชน์ส่วนรวมมาตอบแทนบุญคุณส่วนตน
๖. คิดเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เครือญาติ
และพวกพ้อง

ภาพที่ ๒.๔ แนวคิด คิดได้ คิดดี คิดเป็น

ภาพที่ ๒.๕ แยกแยะประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

๒.๓ ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต

คำว่า “ความละเอียด” และ “ความไม่ทน” ได้มีการให้ความหมาย ดังนี้

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของคำว่าละเอียด หมายถึง การรู้สึกอายที่จะทำในสิ่งที่ไม่ถูก ไม่ควร เช่น ละอายที่จะทำผิด ละอายใจ

ความละเอียด เป็นความละเอียดและความเกรงกลัวต่อสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม เพราะเห็นถึงโทษหรือผลกระทบที่จะได้รับจากการกระทำนั้น จึงไม่กล้าที่จะกระทำ ทำให้ตนเองไม่หลงทำในสิ่งที่ผิด นั่นคือ มีความละอายใจ ละอายต่อการทำผิด

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของคำว่า ทน หมายถึง การอดกลั้นได้ ทานอยู่ได้ เช่น ทนด่า ทนทุกข์ ทนหนาว ไม่แตกหักหรือบอบสลายง่าย

ความอดทน คือ การรู้จักรอคอยและคาดหวัง เป็นการแสดงให้เห็นถึงความมั่นคง แน่วแน่ ต่อสิ่งที่รอคอย หรือสิ่งที่จูงใจให้กระทำในสิ่งที่ไม่ดี

ไม่ทน หมายถึง ไม่อดกลั้น ไม่อดทน ไม่ยอม ดังนั้น ความไม่ทน หมายถึง การแสดงออกต่อการกระทำที่เกิดขึ้นกับตนเอง บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือสังคม ในลักษณะที่ไม่ยินยอม ไม่ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น ความไม่ทนสามารถแสดงออกได้หลายลักษณะ ทั้งในรูปแบบของกริยาท่าทางหรือคำพูด

ความไม่ทนต่อการทุจริตหรือการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ต้องมีการแสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่ง

เกิดขึ้น เช่น การแข่งคิวเพื่อซื้อของ การแข่งคิวเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ผู้ถูกแข่งคิวจึงต้องแสดงออกให้ผู้ที่แข่งคิวรู้ว่าตนเองไม่พอใจ โดยแสดงกิริยาหรือบอกกล่าวให้ทราบ เพื่อให้ผู้ที่แข่งคิวยอมที่จะต่อท้ายแถว กรณีนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ถูกแข่งคิว ไม่ทนต่อการกระทำที่ไม่ถูกต้อง และหากผู้ที่แข่งคิวไปต่อแถวก็จะแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีความละเอียดต่อการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เป็นต้น

ความไม่ทนต่อการทุจริต บุคคลจะมีความไม่ทนต่อการทุจริตมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของแต่ละบุคคลและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ แล้วมีพฤติกรรมที่แสดงออกมา ซึ่งการแสดงกิริยาหรือการกระทำจะมีหลายระดับ เช่น การว่ากล่าวตักเตือน การประกาศให้สาธารณชนรับรู้ การแจ้งเบาะแส การร้องทุกข์กล่าวโทษ การชุมนุมประท้วงซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่รุนแรงที่สุด เนื่องจากการรวมตัวของคนจำนวนมาก และสร้างความเสียหายอย่างมากเช่นกัน

ความไม่ทนของบุคคลต่อสิ่งต่างๆ รอบตัวที่ส่งผลในทางไม่ดีต่อตนเองโดยตรง สามารถพบเห็นได้ง่าย ซึ่งปกติแล้วทุกคนมักจะไม่นทนต่อสภาวะ สภาพแวดล้อมที่ไม่ดีและส่งผลกระทบต่อตนเองแล้ว มักจะแสดงปฏิกิริยาออกมา แต่การที่บุคคลจะไม่ทนต่อการทุจริตและแสดงปฏิกิริยาออกมานั้นอาจเป็นเรื่องยาก เนื่องจากปัจจุบันสังคมไทยมีแนวโน้มยอมรับการทุจริต เพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์หรือให้งานสามารถดำเนินต่อไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งการยอมรับการทุจริตในสังคมไม่เว้นแม้แต่เด็กและเยาวชน และมองว่าการทุจริตเป็นเรื่องไกลตัวและไม่มีผลกระทบกับตนเองโดยตรง ลักษณะของความละเอียดสามารถแบ่งได้ ๒ ระดับ คือ

๒.๓.๑ ความละเอียดระดับต้น หมายถึง ความละเอียด ไม่กล้าที่จะทำในสิ่งที่ผิด เนื่องจากกลัวว่าเมื่อตนเองได้ทำลงไปแล้วจะมีคนรับรู้ หากถูกจับได้จะได้รับการลงโทษ หรือได้รับความเดือดร้อนจากสิ่งที่ตนเองได้ทำลงไป จึงไม่กล้าที่จะกระทำผิด

๒.๓.๒ ความละเอียดระดับที่สูง คือ แม้ว่าจะไม่มีใครรับรู้หรือเห็นในสิ่งที่ตนเองได้ทำลงไปก็ไม่กล้าที่จะทำผิด เพราะนอกจากตนเองจะได้รับผลกระทบแล้ว ครอบครัว สังคมก็จะได้รับผลกระทบตามไปด้วย ทั้งชื่อเสียงของตนเองและครอบครัวก็จะเสื่อมเสีย บางครั้งการทุจริตบางเรื่องเป็นสิ่งที่เล็กน้อย ๆ เช่น การลอกข้อสอบ อาจจะไม่มีใครใส่ใจหรือสังเกตเห็น แต่หากเป็นความละเอียดขั้นสูงแล้วบุคคลนั้นก็จะไม่กล้าทำ

สำหรับความไม่ทนต่อการทุจริต จากความหมายที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ เป็นการแสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น เพื่อให้รับรู้ว่าจะไม่ทนต่อบุคคลหรือการกระทำใดๆ ที่ทำให้เกิดการทุจริต ความไม่ทนต่อการทุจริตสามารถแบ่งระดับต่างๆ ได้มากกว่าความละเอียด ใช้เกณฑ์ความรุนแรงในการแบ่งแยก เช่น หากเพื่อนลอกข้อสอบเรา และเราเห็นซึ่งเราจะไม่ยินยอมให้เพื่อนทุจริตในการลอกข้อสอบ เราก็ใช้มือหรือกระดากมาบังส่วนที่เป็นคำตอบไว้ เช่นนี้ก็เป็นการแสดงออกถึงการไม่ทนต่อการทุจริต นอกจากการแสดงออกด้วยวิธีดังกล่าวที่ถือเป็นการแสดงออกทางกายแล้ว การว่ากล่าวตักเตือนต่อบุคคลที่ทุจริต การประณามการประจาน การชุมนุมประท้วง ถือว่าเป็นการแสดงออกซึ่งการไม่ทนต่อการทุจริตทั้งสิ้น แต่จะแตกต่างกันไปตามระดับของการทุจริต ความตื่นตัวของประชาชน และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทุจริต

ความจำเป็นของการที่ไม่ทนต่อการทุจริตถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการทุจริตไม่ว่าระดับเล็กหรือใหญ่ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม ประเทศชาติ ดังเช่นตัวอย่างคดีรถและเรือดับเพลิงของกรุงเทพมหานคร ผลของการทุจริตสร้างความเสียหายไว้อย่างมาก รถและเรือดับเพลิงก็ไม่สามารถนำมาใช้ได้ รัฐต้องสูญเสียงบประมาณไปโดยเปล่าประโยชน์ และประชาชนเองก็ไม่ได้ใช้ประโยชน์ด้วยเช่นกัน หากเกิดเพลิงไหม้พร้อมกันหลายแห่ง รถ เรือและอุปกรณ์ดับเพลิงจะไม่มีไม่เพียงพอที่จะดับไฟได้ทันเวลา เพียงแค่คิดจากมูลค่าความเสียหายที่รัฐสูญเสียงบประมาณไปยังไม่ได้คิดถึงความเสียหายที่เกิดจากความเดือดร้อนหากเกิดเพลิงไหม้แล้ว ถือเป็นความเสียหายที่สูงมาก ดังนั้น หากยังมีการปล่อยให้มีการทุจริตยินยอมให้มีการทุจริตโดยเห็นว่าเป็นเรื่องของคนอื่น เป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่รัฐ ไม่เกี่ยวข้องกับตนเองแล้ว สุดท้ายความสูญเสียที่จะได้รับตนเองก็ยังคงที่จะได้รับผลนั้นอยู่แม้ไม่ใช่ทางตรงก็เป็นทางอ้อม

ดังนั้น การที่บุคคลจะเกิดความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริตได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างให้เกิดความตระหนักและรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทุจริตในทุกรูปแบบ ทุกระดับ ซึ่งหากสังคมเป็นสังคมที่มีความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริตแล้ว จะทำให้เกิดสังคมที่น่าอยู่ และมีการพัฒนาในทุกๆ ด้าน

๒.๔ การลงโทษทางสังคม (Social Sanctions)

การลงโทษทางสังคม ถือเป็นอีกหนึ่งกระบวนการที่จะสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริตได้ เพราะหากเกิดการทุจริตขึ้นแล้ว สังคมไม่ยอมรับในการทุจริตนั้น ช่วยกันสอดส่องดูแล และมีการลงโทษทางสังคมจะช่วยให้พฤติกรรมลดลงจนไม่เกิดขึ้นในที่สุด

คำว่า “การลงโทษโดยสังคม” หรือเรียกว่า “การลงโทษทางสังคม” ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า “Social Sanction” พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๓๒ : ๓๖๑ - ๓๖๒) ได้ให้ความหมายของ คำว่า “Social Sanctions” เป็นภาษาไทยว่า สิทธาณุมัติทางสังคม หมายถึง การขู่ว่าจะลงโทษหรือการสัญญาว่าจะให้รางวัลตามที่กลุ่มกำหนดไว้สำหรับการประพฤติปฏิบัติของสมาชิก เพื่อชักนำให้สมาชิกกระทำตามข้อบังคับและกฎเกณฑ์ โดยทั่วไปการลงโทษโดยสังคมนั้นเป็นมาตรการควบคุมทางสังคมที่ต้องการให้สมาชิกในสังคมประพฤติปฏิบัติตามมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับร่วมกัน

การลงโทษทางสังคม เป็นการลงโทษกับบุคคลที่ปฏิบัติตนฝ่าฝืนกับธรรมเนียม ประเพณี หรือแบบแผนที่ปฏิบัติต่อๆ กันมาในชุมชน มักใช้ในลักษณะการลงโทษทางสังคมเชิงลบมากกว่าเชิงบวก การฝ่าฝืนดังกล่าวอาจจะไม่ผิดกฎหมาย แต่ด้วยธรรมเนียมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมานั้นถูกละเมิด ถูกฝ่าฝืน หรือถูกดูหมิ่นเกี่ยวกับความเชื่อของชุมชน ก็จะนำไปสู่การต่อต้านจากคนในชุมชน แม้ว่าการฝ่าฝืนดังกล่าวจะไม่ผิดกฎหมายก็ตาม และที่สำคัญไปกว่านั้น หากการกระทำดังกล่าวผิดกฎหมายด้วยแล้ว อาจสร้างให้เกิดความไม่พอใจขึ้นได้ ไม่เพียงแต่ ในชุมชนนั้น แต่อาจเกี่ยวเนื่องไปกับชุมชนอื่นรอบข้าง หรือเป็นชุมชนที่ใหญ่ที่สุด นั่นคือ ประชาชนทั้งประเทศ

การลงโทษทางสังคมมีคุณลักษณะวิภาษ (Dialectic) คือมีทั้งด้านบวกและด้านลบอยู่ภายใน ความหมายของตัวเอง ดังนี้

สำหรับการลงโทษโดยสังคมเชิงบวก (Positive Social Sanctions) จะอยู่ในรูปของการให้การสนับสนุนหรือการสร้างแรงจูงใจ หรือการให้รางวัล ฯลฯ แก่บุคคลและสังคม เพื่อให้ประพฤติปฏิบัติ สอดคล้องกับปทัสถาน (Norm) ของสังคมในระดับชุมชนหรือในระดับสังคม เมื่อสมาชิกปฏิบัติตามก็จะมี การให้รางวัลเป็นแรงจูงใจ ให้การสนับสนุน

การลงโทษโดยสังคมเชิงลบ (Negative Social Sanctions) คือการลงโทษเมื่อสมาชิก ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม อยู่ในรูปแบบของการใช้มาตรการต่างๆ ในการจัดระเบียบสังคม แสดงการ ไม่ยอมรับสมาชิกคนหนึ่งหรือกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง เช่น การว่ากล่าวตักเตือน ซึ่งเป็นมาตรการขั้นต่ำสุด เรื่อยไปจนถึงการกดดันและบีบบังคับทางจิตใจ (Moral Coercion) การต่อต้าน (Resistance) และการประท้วง (Protest) ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะโดยปัจเจกบุคคลหรือการชุมนุมของมวลชน

การลงโทษทางสังคมทางลบ จะสร้างให้เกิดการลงโทษต่อบุคคลที่ถูกกระทำ การลงโทษ ประเภทนี้เป็นลงโทษเพื่อให้หยุดกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และบุคคลที่ถูกลงโทษจะเกิดการเข็ดหลาบ ไม่กล้าที่จะทำในสิ่งนั้นอีก การลงโทษประเภทนี้มีความรุนแรงแตกต่างกัน ตั้งแต่ การว่ากล่าวตักเตือน การนิเทศ การประจาน การชุมนุมขับไล่ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการไม่ทน ไม่ยอมรับต่อสิ่งที่บุคคลอื่น ได้กระทำไป ดังนั้น เมื่อมีใครที่ทำความผิดกรรมเหล่านั้นขึ้น จึงเป็นการสร้างให้เกิดความไม่พอใจแก่บุคคล รอบข้าง หรือสังคม จนนำไปสู่การต่อต้านดังกล่าว

การลงโทษทางสังคมจะมีความรุนแรงมากหรือน้อย ก็ขึ้นอยู่กับการกระทำของบุคคลนั้นว่า ร้ายแรงขนาดไหน หากเป็นเรื่องเล็กน้อยจะถูกต่อต้านน้อย แต่หากเรื่องนั้นเป็นเรื่องร้ายแรง เรื่องที่เกิดขึ้นประจำ หรือมีผลกระทบต่อสังคม การลงโทษก็จะมีมีความรุนแรงมากขึ้นด้วย เช่น หากมีการทุจริตเกิดขึ้นก็อาจนำไปเป็นประเด็นทางสังคมจนนำไปสู่การต่อต้านจากสังคมได้ เพราะการทุจริตถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ผิดกฎหมาย และผิดต่อศีลธรรม บ่อยครั้งที่มีการทุจริตเกิดขึ้นจนเป็นสาเหตุของการชุมนุมประท้วง เพื่อกดดัน ขับไล่ให้บุคคลนั้นหยุดการกระทำดังกล่าว หรือการออกจากตำแหน่งนั้นๆ หรือการนำไปสู่การ ตรวจสอบและลงโทษโดยกฎหมาย โดยในหัวข้อสุดท้ายของชุดวิชานี้ ได้นำเสนอตัวอย่างที่ได้แสดงออก ถึงความไม่ทนต่อการทุจริตที่มีการชุมนุมประท้วง บางเหตุการณ์ผู้ที่ถูกกล่าวหาได้ลาออกจากตำแหน่ง ซึ่งการลาออกจากตำแหน่งนั้นถือเป็นความรับผิดชอบอย่างหนึ่งและเป็นการแสดงออกถึงความละอาย ในสิ่งที่ตนเองได้กระทำ

๒.๕ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยบทบาทของภาคประชาชน

เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ภายใต้อำนาจพื้นฐานความเข้าใจว่าคนไทยทุกคนในฐานะพลเมือง ต้องมีส่วนรับผิดชอบดูแลอนาคตและความ อยู่รอดของชาติไทยของเรา ในการที่ประชาชนจะเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบความโปร่งใสของภาครัฐ ในฐานะ ป.ป.ช. ภาคประชาชนนั้นจึงต้องมีหลักการทำงาน ดังนี้

๒.๕.๑ มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะอาสาเข้ามาทำงานเพื่อประโยชน์ของบ้านเมือง นั่นคือ ต้องมีความเป็นผู้มีจิตอาสา มีความเสียสละ อดทน กล้าหาญ มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความโปร่งใสไม่ใช้อำนาจหน้าที่ เพื่อการแสวงหาประโยชน์ส่วนตนหรือประโยชน์ให้แก่พรรคพวก นั้นหมายความว่าเราต้องมีภูมิคุ้มกัน ให้กับตัวเองโดยการดำเนินชีวิตแบบปรัชญาของหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙

๒.๕.๒ ติดอาวุธทางปัญญาให้กับตัวเอง นั่นคือต้องมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ ของ ป.ป.ช.ภาคประชาชน และต้องแสวงหาความรู้ให้เท่าทันเทคนิคกลโกง การทุจริตคอร์รัปชันด้วย วิธีการต่างๆ เพื่อเป็นหลักในการทำงานให้ถูกต้องและเป็นที่น่าเชื่อถือของสังคม

๒.๕.๓ ต้องสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการสร้าง เครือข่ายภาคประชาชนด้วยกันเอง การติดอาวุธทางปัญญาให้กับประชาชนโดยการให้ความรู้หรือการ เสนอแนะช่องทางในการตรวจสอบความโปร่งใสของการทำงานของภาครัฐ การสร้างทัศนคติที่ถูกต้อง และการชี้ให้เห็นอันตรายของการทุจริตคอร์รัปชัน

๒.๕.๔ การเฝ้าระวังพื้นที่ที่เห็นว่าสุ่มเสี่ยงต่อการแสวงหาผลประโยชน์ การสร้างเครือข่าย อาสาสมัครแจ้งข้อมูลข่าวสารที่ไม่ชอบมาพากลต่างๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติได้ทันการ

๒.๕.๕ ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อรณรงค์ต่อต้านการทุจริตอย่างต่อเนื่องในชุมชน หมู่บ้านตำบล และในทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาทุกระดับ เพื่อให้เยาวชน ได้ตระหนักถึงภัยร้ายของการทุจริตคอร์รัปชัน

๒.๕.๖ ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้งทุกระดับ ไม่ว่าในระดับชาติหรือในระดับท้องถิ่นเพื่อการคัดกรองคนดี มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมเข้ามา บริหารประเทศ ป้องกันคนไม่ดีไม่ให้เข้ามาแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ที่ให้ส่งเสริมคนดีให้คนดีได้ปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้

๒.๕.๗ ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าไปมีบทบาทในการป้องกันการทุจริตการบริหารงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นเป็นการปกครองที่ใกล้ชิดตัวของ ประชาชนมากที่สุดโดยการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมกำหนดนโยบายการบริการ สาธารณะให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน ให้ประชาชนได้เข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใส ของการจัดซื้อจัดจ้าง ให้ประชาชนประเมินการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตน เป็นต้น

๒.๕.๘ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็น รวมถึงรับฟังข้อเสนอแนะของ สาธารณชนเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงการทำงานของ ป.ป.ช.ภาคประชาชน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒.๕.๙ จัดให้มีกิจกรรมเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณ ยกย่องให้กำลังใจและช่วยกันรณรงค์ ปกป้องคนที่ทำความดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม

๒.๕.๑๐ หามาตรการรองรับการทำงาน และคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่ ป.ป.ช. ภาคประชาชน และเครือข่าย

๒.๕.๑๑ มีการประชาสัมพันธ์ผลงาน ของ ป.ป.ช.ภาคประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนได้ทราบและรรณรงค์ให้ประชาชนเข้าร่วมกันป็นเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบกับ ป.ป.ช.ภาคประชาชนกันอย่างกว้างขวางซึ่งจะยังประโยชน์ในการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนด้วยกันเองได้ร่วมกันรักษาผลประโยชน์ของชาติ

๒.๖ การสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

เมื่อประชาชนในประเทศมีความตื่นตัวที่ว่า “ไม่ทนต่อการทุจริต” แล้ว จะทำให้เกิดกระแสการต่อต้านต่อการกระทำทุจริต และคนที่ทำทุจริตก็จะเกิดความละอายไม่กล้าที่จะทำทุจริตต่อไป เช่น หากพบเห็นว่าการทุจริตเกิดขึ้นอาจมีการบันทึกเหตุการณ์หรือลักษณะการกระทำ แล้วแจ้งข้อมูลเหล่านั้นไปยังหน่วยงานหรือสื่อมวลชนเพื่อร่วมกันตรวจสอบการกระทำที่เกิดขึ้น และยังในปัจจุบันเป็นสังคมสมัยใหม่ และกำลังเดินทางประเทศไทยก้าวสู่ยุคไทยแลนด์ ๔.๐ แต่การจะเป็น ๔.๐ ให้สมบูรณ์แบบได้นั้น ปัญหาการทุจริตจะต้องลดน้อยลงไปด้วย เมื่อประชาชนมีความตื่นตัวต่อการที่ไม่ทนต่อการทุจริตแล้ว ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร ตัวอย่างที่จะนำมากล่าวถึงต่อไปนี้เป็นกรณีที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ แสดงให้เห็นถึงความไม่ทนต่อการทุจริตที่ประชาชนได้ลุกขึ้นมาต่อสู้ ต่อต้านต่อนักการเมืองที่ทำทุจริต จนในที่สุดนักการเมืองเหล่านั้นหมดอำนาจทางการเมืองและได้รับบทลงโทษทั้งทางสังคมและทางกฎหมาย ดังนี้

๒.๖.๑ ประเทศเกาหลีใต้ ถือเป็นประเทศหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในด้านของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่ก็ยังคงมีปัญหาการทุจริตเกิดขึ้นอยู่บ้าง เช่น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีข่าวกรณีของประธานาธิบดีถูกปลดออกจากตำแหน่งเพราะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้อง โดยการถูกกล่าวหาว่าให้เพื่อนสนิทของครอบครัวเข้ามาแทรกแซงการบริหารประเทศรวมถึงใช้ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับประธานาธิบดีแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว ผลที่เกิดขึ้นคือถูกดำเนินคดีและตั้งข้อหาว่าพัวพันการทุจริตและใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบเพื่อเอื้อผลประโยชน์ให้แก่พวกพ้อง กรณีที่เกิดขึ้นนี้ประชาชนเกาหลีใต้ได้มีการรวมตัวกันประท้วงกว่าพันคนเรียกร้องให้ประธานาธิบดีคนดังกล่าวลาออกจากตำแหน่งหลังมีเหตุอื้อฉาวทางการเมือง

ภาพที่ ๒.๖ การประท้วงในประเทศเกาหลีใต้

ที่มา : <http://www.bbc.com/thai/international-๓๙๒๒๗๔๔๑>

อีกกรณีที่จะกล่าวถึงเพื่อเป็นตัวอย่างการต่อต้านการกระทำที่ไม่ถูกต้อง คือ การที่นักศึกษาคนหนึ่งได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยทั้งที่ผลคะแนนที่เรียนมานั้นไม่ได้สูง และการที่คุณสมบัติของนักศึกษาดังกล่าวมีคุณสมบัติไม่ตรงกับการคัดเลือกโควตานักกีฬาที่กำหนดไว้ว่าจะต้องผ่านการแข่งขันประเภทเดี่ยว แต่นักศึกษาคนดังกล่าวผ่านการแข่งขันประเภททีม เท่ากับว่าคุณสมบัติไม่ถูกต้องแต่ได้รับเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยดังกล่าว การกระทำเช่นนี้จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของการนำไปสู่การประท้วง ต่อต้านจากนักศึกษาและอาจารย์ของมหาวิทยาลัยดังกล่าว ซึ่งทางมหาวิทยาลัยก็ไม่สามารถให้คำตอบที่ชัดเจนแก่กลุ่มผู้ประท้วงได้ จนในที่สุดประธานของมหาวิทยาลัยดังกล่าวจึงลาออกจากตำแหน่ง

ภาพที่ ๒.๘ การประท้วงของนักศึกษาในประเทศเกาหลีใต้

ที่มา : <https://teen.mthai.com/education>

๒.๖.๒ ประเทศบราซิล ปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ประชาชนในประเทศบราซิลได้มีการชุมนุมประท้วงการทุจริตที่เกิดขึ้น เป็นการแสดงออกถึงความไม่พอใจต่อวัฒนธรรมการโกงของระบบราชการของประเทศ โดยมีประชาชนจำนวนหลายหมื่นคนเข้าร่วมการชุมนุมในครั้งนี้ และมีการแสดงภาพหนูเพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการประนามต่อนักการเมืองที่ทุจริต การประท้วงดังกล่าวยังถือว่ามีความเล็กกว่าครั้งก่อน เพราะที่ผ่านมาได้มีการทุจริตเกิดขึ้นและมีการประท้วง จนในที่สุดประธานาธิบดีได้ถูกปลดจากตำแหน่ง เนื่องจากการกระทำที่ละเมิดต่อกฎระเบียบเรื่องงบประมาณ

ภาพที่ ๒.๙ การประท้วงต่อต้านการทุจริตในประเทศบราซิล
ที่มา : <https://www.dailynews.co.th/foreign/๕๔๐๗๓๔>

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวของประชาชนที่ออกมาต่อต้านต่อการทุจริต ไม่ว่าจะเป็นการทุจริตในระดับหน่วยเล็กๆ หรือระดับประเทศ เป็นการแสดงออกซึ่งการไม่ทนต่อการทุจริต การไม่ทนต่อการทุจริตสามารถแสดงออกมาได้หลายระดับตั้งแต่การเห็นคนที่ทำทุจริตแล้วตนเองรู้สึกไม่พอใจ มีการส่งเรื่องตรวจสอบ ร้องเรียน และในที่สุดคือการชุมนุม ประท้วง ตามตัวอย่างที่ได้นำมาแสดงให้เห็นข้างต้น トラบโดที่สามารถสร้างให้สังคมไม่ทนต่อการทุจริตได้ เมื่อนั้นปัญหาการทุจริตก็จะลดน้อยลง แต่หากจะให้เกิดผลดียิ่งขึ้น จะต้องสร้างให้เกิดความละอายต่อการทุจริต ไม่กล้าที่จะทำทุจริต โดยนำเอาหลักธรรมทางศาสนามาเป็นเครื่องมือในการสั่งสอน อบรม ในขณะเดียวกันหากมีการทุจริตเกิดขึ้น กระบวนการในการแสดงออกต่อการไม่ทนต่อการทุจริตจะต้องเกิดขึ้น และมีการเปิดเผยชื่อบุคคลที่ทุจริตให้กับสาธารณชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง เมื่อสังคมมีทั้งกระบวนการในการป้องกันการทุจริต การปราบปราม การทุจริตที่ดี รวมถึงการสร้างให้สังคมเป็นสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต มีความละอายต่อการทำทุจริตแล้ว ปัญหาการทุจริตจะลดน้อยลง ประเทศชาติจะสามารถพัฒนาได้มากขึ้น

สำหรับระดับการทุจริตที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในระดับใดแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อสังคม และประเทศชาติทั้งสิ้น บางครั้งการทุจริตเพียงนิดเดียวอาจนำไปสู่การทุจริตอย่างอื่นที่มากกว่าเดิมได้ การมีวัฒนธรรม ค่านิยม หรือความเชื่อที่ไม่ถูกต้องก็ส่งผลให้เกิดการทุจริตได้เช่นกัน เช่น การมอบเงินอุดหนุนแก่สถานศึกษาเพื่อให้บุตรของตนได้เข้าศึกษาในสถานที่แห่งนั้น หากพิจารณาแล้วอาจพบว่าเป็นการช่วยเหลือสถานศึกษาเพื่อที่สถานศึกษาแห่งนั้นจะได้นำเงินที่ได้ไปพัฒนาสภาพแวดล้อม การเรียนการสอนของทางสถานศึกษาต่อไป แต่การกระทำดังกล่าวนี้ไม่ถูกต้อง เป็นการปลูกฝังสิ่งที่ไม่ดี

ให้เกิดขึ้นในสังคม และต่อไปหากกระทำเช่นนี้เรื่อยๆ จะมองว่าเป็นเรื่องปกติที่ทุกคนทำกัน ไม่มีความผิดแต่อย่างใด จนทำให้แบบแผนหรือพฤติกรรมทางสังคมที่ดีถูกกลืนหายไปกับการกระทำที่ไม่เหมาะสมเหล่านี้ ตัวอย่างการมอบเงินอุดหนุนแก่สถานศึกษา ยังคงเกิดขึ้นในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงซึ่งหลายคนอยากให้บุตรของตนเข้าศึกษาในสถานศึกษาที่แห่งนั้น แต่ด้วยข้อจำกัดที่ไม่สามารถรับนักเรียน นักศึกษาได้ทั้งหมด จึงทำให้ผู้ปกครองบางคนต้องให้เงินกับสถานศึกษา เพื่อให้บุตรของตนเองได้เข้าเรียน

สรุป

การสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต คือการที่ประชาชนเรียนรู้การเป็นพลเมือง ปรับเปลี่ยนฐานความคิดที่ทำให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้ โดยใช้ระบบการคิดแบบเลขฐานสิบและเลขฐานสอง การสร้างเสริมให้เยาวชน คิดได้ คิดดี คิดเป็น รวมถึงการสร้าง ความละเอียดและความไม่ทนต่อการทุจริต เพื่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยบทบาทของภาคประชาชน ซึ่งจะช่วยให้ประเทศปลอดจากการทุจริตต่อไป

บรรณานุกรม

- ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล “พลเมืองศึกษา (Civic Education) : พัฒนาการเมืองไทย โดยสร้างประชาธิปไตยที่“คน”. สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จาก <http://www.social.obec.go.th/node/64>
- ยงยุทธ มัยลาภ (๒๕๕๗) “วินัยและความรับผิดชอบของชาวเกาหลีใต้” สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จาก http://www.thaiworld.org/th/thailand_monitor/answer.php?question-id=1338
- เลิศพร อุดมพงษ์. (ม.ป.ป). การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic/Citizenship Education) ในการส่งเสริมบทบาทของภาคพลเมืองในการเมืองระบบตัวแทน: แนวทางที่ยั่งยืนผ่านประสบการณ์จากต่างประเทศ. สถาบันพระปกเกล้า. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก http://kpi.ac.th/media/pdf/M8_272.pdf . ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๐.
- วีรพงษ์ รามางกูร “พลเมือง ราษฎร ปวงชน ประชาชน” สืบค้นเมื่อ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จาก http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1430887063
- ความเป็นราษฎรและความเป็นพลเมือง สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จาก http://km.streesp.ac.th/external_links.php?links=3766
- คอลัมน์โลกและเรา [ฉบับอิเล็กทรอนิกส์] ไทยโพสต์ แทบลอยด์ ฉบับวันอาทิตย์ที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๖ จาก <http://www.oknation.net/blog/talkwithMetha/2014/01/27/entry-1>
http://www.thaiworld.org/thn/thailand_monitor/answer.php?question_id=1338
- เรื่องราวดีๆ ของคนญี่ปุ่นยามภาวะฉุกเฉิน. สืบค้นเมื่อ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จาก <http://www.dmc.tv/pages/scoop.html>
- Foon, J. Kui .& Kennedy C.– K. J. (๒๐๑๒). Citizenship and Governance in the Asian Region : Insights from The International Civic and Citizenship Education Study. Public Organiz, ๑๒(๓) : ๒๙๙-๓๑๑
- Porter J. (n.d.). (๒๐๐๒). The Challenge of Education for Active Citizenship. “Education + Training” Vol.๔๔ Issue ๒, pp๕๗-๕๖
- Scheerens, J. (๒๐๑๑). Indicators on Informal learning for Active Citizenship at School. EducAssEval. Acc ๒๐๑-๒๒๒.
- Westheimer, J. and Kahne, J. (๒๐๐๔). What kind of Citizen? The Politic of Educating for Democracy. American Educational Research Journal ๔๑, ๒, ๒๓๗-๒๖๙.
- หนังสือชุดความรู้การเฝ้าระวังการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ ชุดที่ ๓. (ม.ป.ป). ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

สร้างสังคมไม่ทนต่อการทุจริต

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒
ชุดวิชา ภัยใส่ใจสะอาด

ความเป็นพลเมืองกับการต้านทุจริต

พลเมือง

ประชากร ประชาชน และราษฎร

เคารพสิทธิผู้อื่นไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อประเทศ

การปรับกระบวนการคิดเพื่อสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อทุจริต

ระบบการคิด

ระบบการคิดแบบฐานสิบ (ANALOG) และระบบเลขฐานสอง (DIGITAL)

Analog Thinking

ระบบเลข “ฐานสิบ” (decimal number system) หมายถึง ระบบเลขที่มีตัวเลข ๑๐ ตัว คือ ๐ , ๑ , ๒ , ๓ , ๔ , ๕ , ๖ , ๗ , ๘ , ๙ เป็นระบบคิดเลขที่เราใช้ในชีวิตประจำวันกันมาตั้งแต่จำความกันได้ ไม่จำเป็นว่าเป็นการใช้ออกปริมาณหรือบอกขนาด ช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการสื่อความหมาย สอดคล้องกับระบบ “Analog” ที่ใช้ค่าต่อเนื่องหรือสัญญาณซึ่งเป็นค่าต่อเนื่อง หรือแทนความหมายของข้อมูลโดยใช้ทั้งขั้นที่ต่อเนื่องหรือ Continuous

ระบบเลข “ฐานสอง” (binary number system) หมายถึง ระบบเลขที่มีสัญลักษณ์เพียงสองตัว คือ ๐ (ศูนย์) กับ ๑ (หนึ่ง) สอดคล้องกับการทำงานระบบ Digital ที่มีลักษณะการทำงานภายในเพียง ๒ จังหวะ คือ ๐ กับ ๑ หรือ ON กับ OFF ตัดเด็ดขาด หรือ Discret

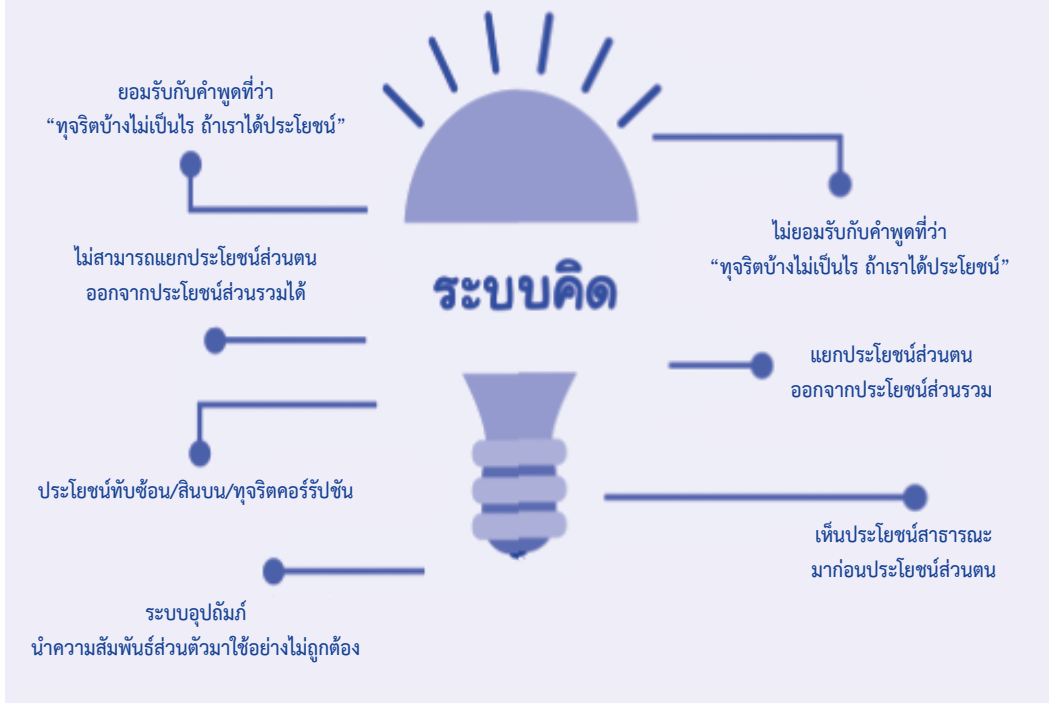
Digital Thinking

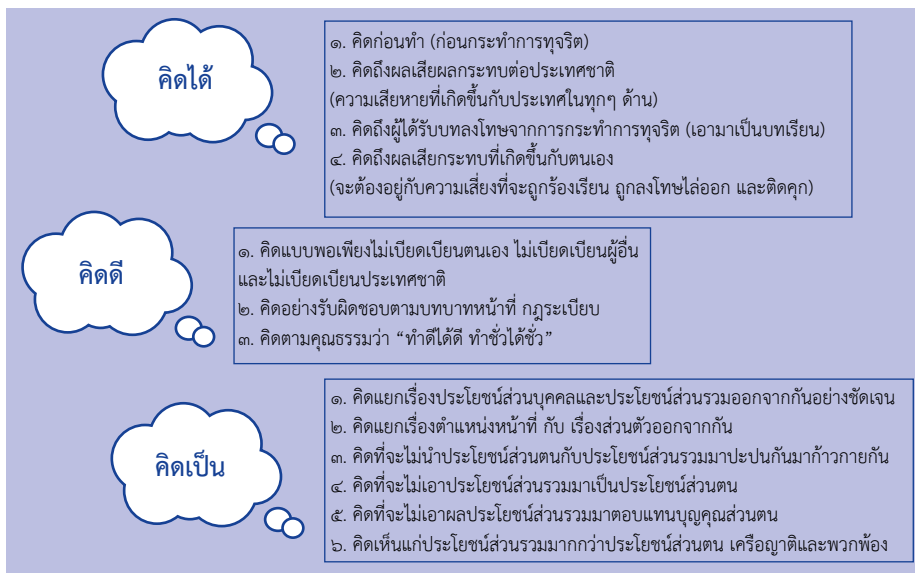
ลองยกตัวอย่าง
ระบบการคิด ฐานสิบและฐานสอง

สังคมโลกสมัยก่อน : ยุค Analog

สังคมโลกสมัยใหม่ : ยุค Digital

คิดได้ คิดดี คิดเป็น

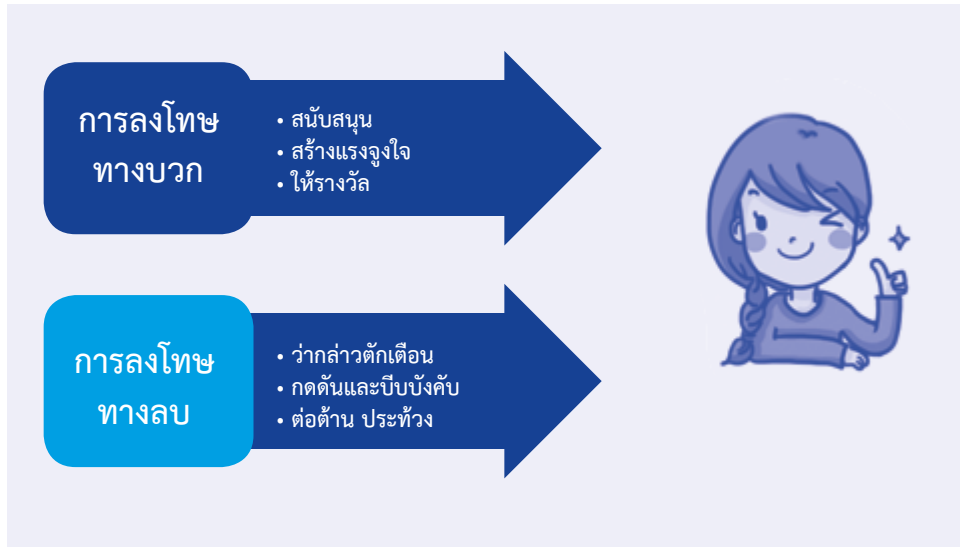

ความระอายที่ไม่ทนต่อการทุจริต

๑. ความละอายระดับต้น
๒. ความละอายระบบสูง

คิดได้ คิดดี คิดเป็น

คิดได้ คิดดี คิดเป็น

สื่อที่ใช้ประกอบชุดวิชา สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต
(ความไม่ทนและความอายต่อการทุจริต)

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง	QR Code
๑	รับสินบน	วิดีโอ	๓๒ วินาที	มีคนยื่นเงินให้กับเจ้าหน้าที่ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เป็นลูกน้องไม่ยอมรับหัวหน้าที่โกง และออกมาต่อต้าน	
๒	Barza	วิดีโอ	๓๓ วินาที	แม่ค้าและคนในตลาดรวมตัวกันต่อต้านผู้ที่มาซื้อของ ซึ่งเป็นบุคคลที่ทุจริตการเลือกตั้ง	
๓	การเข้าแถวรับบริการ	วิดีโอ	๑.๕๕ นาที	การไม่เข้าแถวซื้ออาหาร โดยการแซงคนอื่นถือเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง และคนอื่นๆ ได้แสดงอาการไม่พอใจต่อการกระทำนั้น	
๔	โตไปไม่โกง ตอน โดนัท	วิดีโอ	๑๐.๕๔ นาที	การไม่เข้าแถวซื้ออาหาร โดยการคนอื่นที่เข้าแถวแล้วซื้อของให้ตนเอง ถือเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง และคนอื่นๆ ได้แสดงอาการไม่พอใจต่อการกระทำนั้น	
๕	โตไปไม่โกง ตอน สาวนักช้อป	วิดีโอ	๙.๔๗ นาที	แก้ไขเวลาจอตกรถเพื่อให้ตนเองได้จอตกรถฟรี	

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง	QR Code
๖	ความซื่อสัตย์	วิดีโอ	๑.๕๕ นาที	นำเงินที่ตกไว้ไปคืนให้กับเจ้าของ	
๗	แก้ทุจริตที่ต้นเหตุ	วิดีโอ	๑.๐๓ นาที	การตุนสะท้อนผลร้ายที่เกิดขึ้นและการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการทุจริต	
๘	ภาพวาดคอร์รัปชัน	วิดีโอ	๒.๑๘ นาที	เป็นการนำเสนอการวาดภาพในลักษณะของการคอร์รัปชันแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้ชมได้เกิดแนวคิดและรับรู้ถึงรูปแบบการคอร์รัปชันผ่านสื่อการวาดภาพ	
๙	โศด เลว ดี	วิดีโอ	๒๓.๕๙ นาที	ละครเกี่ยวกับการตัดสินใจบนเจ้าหน้าที่ ที่มีการทำเป็นทอดๆ ซึ่งนับว่าเป็นบ่อเกิดของการทุจริตและได้บอกถึงผลของการทำทุจริตนั้น	
๑๐	พับเล็กๆ นะพี	ข่าว	๑.๑๘ นาที	คลิปข่าวการเรียกเก็บค่าปรับของตำรวจจราจรที่เป็นการกระทำไม่ถูกต้องเพื่อเป็นการแสดงว่าเราจะไม่ทนต่อการเกิดทุจริต	

หน่วยที่ ๓

เรื่อง ยกกระต๊าะดัชนี สร้างพลเมืองดีในสังคม

แผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยที่ ๓ ชื่อหน่วย การเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริต

ระดับอุดมศึกษา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง ยกกระต๊าะดัชนี สร้างพลเมืองดีในสังคม

เวลา ๖ ชั่วโมง/ ๒ สัปดาห์

เรื่องที่ ๓.๑ จริยธรรมนำพลเมืองในสังคม

สาระสำคัญ

ความหมายของจริยธรรม คุณสมบัติทางความประพฤติที่สังคมมุ่งหวัง ภายใต้ขอบเขตของมโนธรรม อันเป็นหน้าที่ที่สมาชิกในสังคมพึงปฏิบัติต่อตนเองและสังคม เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองขึ้นในสังคม อันมีองค์ประกอบอื่นๆ เข้ามาร่วมด้วย อาทิเช่น ค่านิยม จรรยาบรรณ ธรรมาภิบาล เป็นต้น

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักศึกษา

๑. มีความรู้ความเข้าใจในการนำจริยธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน

๒. ประยุกต์ใช้หลักจริยธรรมนำชีวิต

๓. มีความรู้ความเข้าใจถึงค่านิยม จรรยาบรรณ และธรรมาภิบาล

ขอบเขตเนื้อหา

๑. ความหมายของจริยธรรม ค่านิยม จรรยาบรรณ และธรรมาภิบาล

๒. โครงสร้างแนวคิดทางจริยธรรมนำชีวิต

วิธีการจัดการเรียนรู้

๑. บรรยายประกอบ PowerPoint

๒. แบ่งกลุ่มให้นักศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับจริยธรรม ได้แก่

ค่านิยม จรรยาบรรณ และธรรมาภิบาล

๓. นำเสนอผลการค้นคว้าและวิพากษ์ร่วมกันในรูปแบบต่างๆ เช่น โต้วาที บทบาทสมมุติ สาทิต สื่อส่งเสริมค่านิยม ฯลฯ

๔. อาจารย์สรุปแนวคิดจริยธรรมนำชีวิต

สื่อการเรียนรู้

วิธีทัศน์ประกอบการเรียนรู้ จัดกิจกรรมแบบ Active Learning

การวัดและประเมินผล

๑. แบบทดสอบ (ใช้แบบประเมินตามหน่วยที่ ๑)
๒. แบบประเมินการมีส่วนร่วม (ใช้แบบประเมินตามหน่วยที่ ๑)
๓. แบบประเมินโครงงาน

หน่วยที่ ๓

เรื่อง ยกระดับดัชนี สร้างพลเมืองดีในสังคม

แผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยที่ ๓ ชื่อหน่วย การเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริต

ระดับอุดมศึกษา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง ยกระดับดัชนี สร้างพลเมืองดีในสังคม

เวลา ๖ ชั่วโมง/๒ สัปดาห์

เรื่องที่

๓.๒ การยับยั้งและป้องกันการทุจริต

๓.๓ ข้อมูลข่าวสารด้านการป้องกันและปราบปรามทุจริต

สาระสำคัญ

แนวทางการยับยั้งและป้องกันการทุจริต ด้วยการแจ้งข่าวสาร

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักศึกษา

๑. มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการทางสังคมที่เกี่ยวกับการทุจริต
๒. สามารถบอกแหล่งแจ้งเบาะแสการทุจริตได้

ขอบเขตเนื้อหา

๑. มาตรการทางสังคม กฎระเบียบ กฎหมาย และการลงโทษ
๒. ข่าวใหม่ๆ แนวทางใหม่ๆ กรณีศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

วิธีการจัดการเรียนรู้

๑. กรณีศึกษาผลของการทุจริต ผลของมาตรการทางสังคม กฎหมาย ฯลฯ เหตุการณ์ปัจจุบัน
๒. แบ่งกลุ่มอภิปราย วิเคราะห์เกี่ยวกับผลทางกฎหมาย ผลกระทบทางสังคม
๓. หาข้อสรุปร่วมกัน

สื่อการเรียนรู้

๑. กรณีศึกษา
๒. มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
๓. ฟลิปชาร์ต

การวัดและประเมินผล

๑. ทดสอบความรู้ก่อนและหลังเรียน
๒. แบบประเมินการมีส่วนร่วม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

ยกระดับดัชนี สร้างพลเมืองดีในสังคม

การทุจริตเป็นหนึ่งในประเด็นที่ทั่วโลกแสดงความกังวล อันเนื่องมาจากเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน ยากต่อการจัดการและเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน เป็นที่ยอมรับกันว่าการทุจริตนั้นมีความเป็นสากล เพราะมีการทุจริตเกิดขึ้นในทุกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่กำลังพัฒนา การทุจริตเกิดขึ้นทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน หรือแม้กระทั่งในองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรหรือองค์กรเพื่อการกุศล ในปัจจุบัน การกล่าวหาและการฟ้องร้องคดีการทุจริตยังมีบทบาทสำคัญในด้านการเมืองมากกว่าช่วงที่ผ่านมา รัฐบาลในหลายประเทศมีผลการปฏิบัติงานที่ไม่โปร่งใสเท่าที่ควร องค์กรระดับโลกหลายองค์กรเสื่อมเสียชื่อเสียง เนื่องมาจากเหตุผลด้านความโปร่งใส สื่อมวลชนทั่วทั้งโลกต่างเฝ้ารอที่จะได้นำเสนอข่าวอื้อฉาว และการประพาดพิงจริยธรรมด้านการทุจริต โดยเฉพาะบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งระดับสูงต่างถูกเฝ้าจับจ้องว่าจะถูกสอบสวนเมื่อใด อาจกล่าวได้ว่าการทุจริตเป็นหนึ่งในปัญหาใหญ่ที่จะขัดขวางการพัฒนาประเทศให้เป็นรัฐสมัยใหม่ ซึ่งต่างเป็นที่ทราบกันดีว่าการทุจริตควรเป็นประเด็นแรกๆ ที่ควรให้ความสำคัญในวาระของการพัฒนาประเทศของทุกประเทศ

การสร้างวินัย คุณธรรม จริยธรรมเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกในการต่อต้านการทุจริต ปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง ปรับเปลี่ยนฐานการคิดให้แก่เยาวชนให้เกิดความตระหนักถึงผลกระทบของการทุจริตคอร์รัปชัน พัฒนางานให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้ สร้างความแข็งแกร่งให้ตนเอง องค์กร และส่งผลต่อประเทศชาติในที่สุด

๓.๑ จริยธรรมป้องกันการทุจริต

คำว่า “คุณธรรม จริยธรรม” เป็นคำที่คนส่วนใหญ่จะกล่าวควบคู่กันเสมอจนทำให้เข้าใจผิดได้ว่า ทั้งสองคำมีความหมายอย่างเดียวกันหรือมีความหมายเหมือนกัน แท้ที่จริงแล้วคำว่า “คุณธรรม” กับคำว่า “จริยธรรม” เป็นคำแยกออกได้ ๒ คำ และมีความหมายแตกต่างกันคำว่า “คุณ” แปลว่า ความดี เป็นคำที่มีความหมายเป็นทางนามธรรม ส่วนคำว่า “จริย” แปลว่า ความประพฤติปฏิบัติที่ควรประพฤติ เป็นคำที่มีความหมายทางรูปธรรม

ดังนั้น จริยธรรมจึงมี ๒ ความหมาย คือ ความประพฤติดีงาม เพื่อประโยชน์สุขของตนและสังคม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักศีลธรรมทางศาสนา ค่านิยมทางวัฒนธรรม ประเพณี หลักกฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพและอีกความหมายหนึ่ง คือ การรู้จักไตร่ตรองว่าอะไรควรทำ ไม่ควรทำ

องค์ประกอบของจริยธรรม จริยธรรมจะเกิดขึ้นได้ด้วยการใช้โนธรรมภายในจิตใจของบุคคล ประเมินคุณค่าของสิ่งใดๆ เพื่อหาเหตุผลแยกแยะสิ่งถูกผิด ความควร ไม่ควร แล้วตัดสินใจเลือกแสดงพฤติกรรมนั้นออกมาภายนอก เพื่อบ่งบอกว่าเป็นคนดีของหมู่คณะนั้น ซึ่งมีองค์ประกอบทั้งภายในและ

ภายนอกเป็นส่วนเกื้อหนุนให้เกิดจริยธรรมขึ้นในบุคคล ได้แก่ ความรู้เหตุผล คือ ความเข้าใจในความถูกต้อง สามารถแยกแยะและตัดสินใจได้ว่าอะไรถูกต้องไม่ถูกต้องด้วยความคิด อารมณ์ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี คือ ความพึงพอใจ ศรัทธา ความเลื่อมใสยอมรับที่จะนำมาเป็นแนวทางการปฏิบัติ พฤติกรรมการแสดงออก คือการแสดงออกที่บุคคลได้ตัดสินใจแล้วว่าเป็นการกระทำถูกหรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่างๆ

๓.๑.๑ คุณธรรม ๘ ประการ ที่บุคคลทั่วไปควรปฏิบัติเพื่อหลีกเลี่ยงการทุจริต มีดังนี้

๓.๑.๑.๑ ขยัน หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทนไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องควบคู่กับการใช้สติปัญญาแก้ปัญหาจนเกิดผลงานสำเร็จตามความมุ่งหมาย

๓.๑.๑.๒ ประหยัด หมายถึง การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของตน แต่พอประมาณให้เกิดประโยชน์ คู้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ

๓.๑.๑.๓ ความซื่อสัตย์ หมายถึง ประพฤติตรงไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ

๓.๑.๑.๔ มีวินัย หมายถึง การยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับและข้อปฏิบัติ ซึ่งต้องมีวินัยในตนเองและมีวินัยต่อสังคม

๓.๑.๑.๕ สุภาพ หมายถึง เรียบร้อยอ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่งดงาม มีสัมมาคารวะ

๓.๑.๑.๖ สะอาด หมายถึง ปราศจากความมัวหมองทั้งกายใจและสภาพแวดล้อม ความผ่องใสเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

๓.๑.๑.๗ สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ความร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดการงานอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท

๓.๑.๑.๘ มีน้ำใจ หมายถึง ความจริงใจที่ไม่เห็นแต่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ในความสนใจ ในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์ของผู้อื่นและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

๓.๑.๒ คุณธรรมแห่งความพอเพียง การฝึกตนให้มีความพอเพียง เป็นวิธีการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยตนเองขั้นสูง เพราะเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคล ในการควบคุมความประพฤติการปฏิบัติของตนให้อยู่ในกรอบพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของสังคม ทั้งในสภาพการณ์ปกติและเผชิญปัญหาหรือขัดแย้ง การฝึกตนเป็นวิธีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้วยตนเองขั้นสูงสุด เพราะเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคล ดังนี้

๓.๑.๒.๑ การฝึกวินัยขั้นพื้นฐาน เช่น ความขยันหมั่นเพียร การพึ่งตนเอง ความตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ การรู้จักประหยัดและออม ความซื่อสัตย์ ความมีสัมมาคารวะ ความรักชาติ

๓.๑.๒.๒ การรักษาศีลตามความเชื่อในศาสนาของตน ศีลเป็นตัวกำหนดที่จะทำให้
งดเว้นในการที่จะทำชั่วร้ายใดๆ อยู่ในจิตใจ ส่งผลให้บุคคลมีจิตใจที่เข้มแข็งรู้เท่าทันความคิด สามารถ
ควบคุมตนได้

๓.๑.๒.๓ การทำสมาธิ เป็นการฝึกให้เกิดความตั้งมั่นของจิตใจทำให้เกิดภาวะ
มีอารมณ์หนึ่งเดียวของกุศลจิตเป็นจิตใจที่สงบผ่องใสบริสุทธิ์เป็นจิตใจที่เข้มแข็ง มั่นคง แน่วแน่ ทำให้เกิด
ปัญญาสามารถพิจารณาเห็นทุกอย่างตรงสภาพความเป็นจริง

๓.๑.๒.๔ ฝึกการเป็นผู้ให้ เช่น การรู้จักให้อภัย รู้จักแบ่งปันความรู้ ความดีความชอบ
บริจาคเพื่อสาธารณะประโยชน์ อุทิศร่างกายแรงใจเพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ

๓.๑.๓ ความซื่อสัตย์: คุณธรรมพื้นฐานในการป้องกันการทุจริต คือ ประพฤติตรง
ไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือ
ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อหน้าที่ต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช่เล่ห์เหลี่ยมกลโกง คดโกง ทั้งทางตรง
และทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่ถูกต้อง คนที่มีความซื่อสัตย์จะเป็นผู้ยึดมั่นใน
หลักความจริงและความถูกต้องในการดำเนินชีวิต ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้ง
ทางกาย วาจา ใจ มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด คนมีศีลธรรมหรือมนุษยธรรมที่สามารถ
เรียกได้ว่าเป็นอารยะชน จะมีความประพฤติดี ประพฤติชอบ และมีความซื่อสัตย์สุจริต ๓ ประการ ดังนี้

๓.๑.๓.๑ กายสุจริต เป็นความสุจริตทางกาย ทำสิ่งที่ดีงามถูกต้อง ประพฤติชอบ
ด้วยกาย ละเว้นการบีบคั้น เบียดเบียน มีเมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูลสงเคราะห์กัน ไม่แย่งชิงลักขโมย
หรือเอาวัดเอาเปรียบแต่เคารพสิทธิในทรัพย์สินของกันและกัน ไม่ประพฤติดัดแปลงละเมิดในของรักของ
หวงของผู้อื่น ไม่หมิ่นเหยียดจิตใจ หรือทำลายหลบลู่เกียรติและวงศ์ตระกูลผู้อื่น

๓.๑.๓.๒ วาจาสุจริต เป็นความสุจริตทางวาจา ทำสิ่งที่ดีงาม ถูกต้อง ประพฤติชอบ
ด้วยวาจา ละเว้นการพูดเท็จ โกหกหลอกลวง กล่าวแต่คำสัตย์ ไม่จงใจพูดให้ผิดจากความจริง เพราะเห็นแก่
ประโยชน์ไม่พูดส่อเสียด ยุยง สร้างความแตกแยก พูดแต่คำที่ส่งเสริมสามัคคี ละเว้นจากการพูดคำหยาบคาย
สกปรกเสียหาย พูดแต่คำสุภาพ นุ่มนวลควรฟัง รวมถึงการละเว้นจากการพูดเหลวไหลเพื่อเจ้า พูดแต่คำจริง
มีเหตุผล มีสาระประโยชน์ และถูกกาลเทศะ

๓.๑.๓.๓ มโนสุจริต เป็นความสุจริตทางใจ ทำสิ่งที่ดีงามถูกต้อง ประพฤติชอบด้วยใจ
ไม่ละโมภไม่เพ่งเล็งคิดหาทางเอาแต่ได้ให้คิดเสียสละ ทำใจให้กว้างขวาง ไม่คิดร้ายมุ่งเบียดเบียนหรือเพ่ง
มองในแง่ที่จะทำลาย ตั้งบนความปรารถนาดี แผ่เมตตา มุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่กัน มีความเห็นถูกต้องเป็น
สัมมาทิฐิเข้าใจในหลักกรรมว่า ทำดีมีผลดี ทำชั่วมีผลชั่ว รู้เท่าทันความจริงที่เป็นธรรมชาติของโลกและชีวิต
มองเห็นความเป็นไปตามเหตุแห่งปัจจัย มนุษย์เราเป็นสิ่งแวดล้อมของกันและกัน ตัวเราเป็นสิ่งแวดล้อม
ของผู้อื่น เราจึงควรมีจิตใจเกื้อกูลต่อกันมีเมตตาไมตรีในฐานะที่เราเป็นสิ่งแวดล้อมของเพื่อนมนุษย์ เราจึง
มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม นับตั้งแต่การอยู่ร่วมกันในครอบครัวเราทุกคนควรเป็นผู้ที่มีวินัย
ในการดำรงชีวิต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสามัคคีรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
รับทราบของตน ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้

๓.๑.๔ ขรवासธรรม ๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปกครองแผ่นดินไทยด้วยธรรมะ ด้วยการแสดงพระองค์เป็นตัวอย่างโดยตลอด มีพระบรมราโชวาทอันเป็นไปด้วยพระธรรมมาโดยตลอด ต่อเนื่องสม่ำเสมอด้วย “ขรवासธรรม ๔” ที่จำเป็นต้องน้อมนำ ขรवासธรรม ๔ ประการ ดังกล่าว มาประดับแก่ตน ประพฤติปฏิบัติให้ตนเองก้าวไปสู่ความเป็นอริยบุคคลในภายหน้า ประกอบด้วย

๓.๑.๔.๑ **สัจจะ** ความจริง คือ ดำรงมั่นในสัจจะ เชื่อตรง เชื่อสัตย์ จริงใจ พุดจริง ทำจริง จะทำอะไรก็ให้เป็นທີ່เชื่อถือไว้วางใจได้

๓.๑.๔.๒ **ทมะ** การข่มใจ คือ บังคับควบคุมตนเองได้ รู้จักปรับตัวและแก้ไขปรับปรุงตน ให้ก้าวหน้าดังงามยิ่งขึ้นอยู่เสมอ

๓.๑.๔.๓ **ขันติ** อุตทน คือ มุ่งหน้าทำหน้าที่การทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง อุตทน ไม่หวั่นไหว มั่นคงในจุดหมาย ไม่ท้อถอย

๓.๑.๔.๔ **จาคะ** เสียสละ คือ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน บำเพ็ญประโยชน์ สละโลก ละทิฐิมานะได้ ร่วมงานกับผู้อื่นได้ ไม่ใจแคบเห็นแก่ตัวหรือเอาใจตน

สรุปได้ว่า การพัฒนาจริยธรรมด้วยการพัฒนาตนเองตามขั้นตอนดังที่กล่าว เป็นธรรม ภาระที่บุคคลสามารถปฏิบัติได้ควบคู่กับการดำเนินชีวิตประจำวัน แต่มิใช่เป็นการกระทำในลักษณะ เสรีจล้นต้องกระทำอย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัย เพราะจิตใจของมนุษย์เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เฉกเช่น กระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

“เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ขาดจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเข้าไปกระทำการใดๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นขาดความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ และจะเป็นต้นเหตุของการทุจริตต่อไป”

“การทุจริต” เป็นพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎหมายโดยตรง ถือเป็นความผิดอย่าง ชัดเจน สังคมส่วนใหญ่จะมีการบัญญัติกฎหมายออกมารองรับ มีบทลงโทษชัดเจน ถือเป็นความผิดขั้นรุนแรงที่สุดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องไม่ปฏิบัติ

“การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม” เป็นพฤติกรรมที่ อยู่ระหว่างจริยธรรมกับการทุจริต ที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ส่วนตนกระทบต่อ ผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งพฤติกรรมบางประเภทมีการบัญญัติเป็นความผิดทาง กฎหมายมีบทลงโทษชัดเจน แต่พฤติกรรมบางประเภทยังไม่มีการบัญญัติห้าม ไว้ในกฎหมาย

“จริยธรรม” เป็นหลักสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เปรียบเสมือนโครงสร้างพื้นฐานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยึดถือปฏิบัติ

ภาพที่ ๓.๑ จริยธรรมนำไปสู่การป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๓.๒ ความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน

ความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การกระทำการใดๆ ของภาครัฐทั้งในระดับบุคคล และองค์กรที่ผู้อื่นสามารถมองเห็นได้ คาดเดาได้ และเข้าใจได้ ครอบคลุมถึงทุกการกระทำที่เป็นผลจากการตัดสินใจของผู้บริหาร “ความโปร่งใสในองค์กร” (Corporate Transparency) เน้นการขจัดอุปสรรค และ/หรือการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารขององค์กร กฎ ระเบียบ และ กระบวนการทำงานโดยสะดวก แสดงความรับผิดชอบพร้อมรับการตรวจสอบ รวมทั้งมีกระบวนการ ในการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจนตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งหลักความโปร่งใสและธรรมาภิบาลนี้เอง จะช่วยให้องค์กรปลอดการทุจริตได้

ดังกล่าวแล้วธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดี เป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของ ประชาชน โดยเฉพาะข้าราชการและพนักงานบริษัทเอกชน เพราะธรรมาภิบาลเป็นการบริหารงานให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่บนหลักการบริหารงานที่เที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกในการทำงาน มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ พร้อมตอบคำถามหรือตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียและพร้อมรับผิดชอบ มีศีลธรรม จริยธรรมในการทำงาน การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการรับรู้ ตัดสินใจ ดำเนินการและประเมินผล ตลอดจนร่วมรับผลจากการตัดสินใจร่วมกัน มีการส่งเสริมสภาพทางกายภาพ และการให้ความสำคัญกับกลุ่มต่างๆ รวมทั้งคนด้อยโอกาส ตลอดจนการสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคม ในการรับโอกาสต่างๆ ที่ประชาชนพึงจะได้รับจากรัฐอีกด้วย ธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการ กระบวนการ และเป็นเป้าหมายไปในตัว การมีธรรมาภิบาลอาจนำมาสู่การมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ในที่สุดและ การมีประชาธิปไตยก็นำมาสู่การมีผลทางสังคม คือ มีการพัฒนาประเทศไปในทางที่สร้างความสงบสุข อย่างต่อเนื่องและสถาพร ตลอดจนนำมาสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้โดยสันติวิธี

หลักธรรมาภิบาล (GOOD GOVERNANCE) หมายถึง แนวทางในการจัดระเบียบเพื่อให้สังคม ของประเทศทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และ ตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรมตามหลักพื้นฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ดังนี้

๓.๒.๑ หลักนิติธรรม (The Rule of Law) หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของตัวบุคคล จะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมและความยุติธรรม รวมทั้งมีความรัดกุมและรวดเร็วด้วย หลักนิติธรรม ประกอบด้วย ๗ หลักการ คือ หลักการแบ่งแยกอำนาจ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักความ ชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา หลัก “ไม่มีความผิด และไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” และ หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ

๓.๒.๑.๑ หลักการแบ่งแยกอำนาจ เป็นพื้นฐานที่สำคัญของหลักนิติธรรม เพราะ หลักการแบ่งแยกอำนาจเป็นหลักที่แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันของการแบ่งแยกอำนาจการตรวจสอบ อำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจ

๓.๒.๑.๒ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หลักนิติธรรมมีความเกี่ยวพันกันกับสิทธิในเสรีภาพของบุคคล และสิทธิในความเสมอภาค สิทธิทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นพื้นฐานของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” อันเป็นหลักการสำคัญตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

๓.๒.๑.๓ หลักความชอบด้วยกฎหมายของฝ่ายตุลาการและฝ่ายปกครอง การใช้กฎหมายของฝ่ายตุลาการ หรือฝ่ายปกครองที่เป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนมีผลมาจากกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบจากตัวแทนของประชาชน โดยฝ่ายตุลาการจะต้องไม่พิจารณาพิพากษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ให้แตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมาย ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ฝ่ายตุลาการมีความผูกพันที่จะต้องใช้ดุลพินิจ โดยปราศจากข้อบกพร่อง

๓.๒.๑.๔ หลักความชอบด้วยกฎหมายในทางเนื้อหา เป็นหลักที่เรียกร้องให้ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายปกครองที่ออกกฎหมายลำดับรอง กำหนดหลักเกณฑ์ในทางกฎหมายให้เป็นตามหลักความแน่นอนของกฎหมาย หลักห้ามมิให้กฎหมายมีผลย้อนหลัง และหลักความพอสมควรแก่เหตุ

๓.๒.๑.๕ หลักความอิสระของผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสามารถพิจารณาหน้าที่ในทางตุลาการได้โดยปราศจากการแทรกแซงใดๆ โดยผู้พิพากษามีความผูกพันเฉพาะต่อกฎหมายและทำการพิจารณาพิพากษาภายใต้มนธรรมของตนเท่านั้น โดยวางอยู่บนพื้นฐานของความอิสระจาก ๓ ประการ กล่าวคือ ความอิสระจากคู่ความ ความอิสระจากรัฐ และความอิสระจากสังคม

๓.๒.๑.๖ หลัก “ไม่มีความผิด และไม่มีโทษโดยไม่มีกฎหมาย” เมื่อไม่มีข้อบัญญัติทางกฎหมายให้เป็นความผิดแล้วจะเอาผิดกับบุคคลนั้นๆ มิได้

๓.๒.๑.๗ หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ หมายความว่า รัฐธรรมนูญได้รับการยอมรับให้เป็นกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่สูงสุดในระบบกฎหมายของรัฐนั้น และหากกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญกฎหมายดังกล่าวย่อมไม่มีผลบังคับ

๓.๒.๒ หลักคุณธรรม (Morality) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม การส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต เป็นนิสัยประจำชาติ หลักคุณธรรม ประกอบด้วยหลักการสำคัญ ๓ หลักการ คือ หน่วยงานปลอดการทุจริต หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัย และหน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณ องค์ประกอบของคุณธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ปลอดจากคอร์รัปชัน หรือมีคอร์รัปชันน้อยลง คอร์รัปชัน การฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือ corruption โดยรวมหมายถึง การทำให้เสียหาย การทำลาย หรือการละเมิดจริยธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติและกฎหมาย สำหรับพิษภัยของคอร์รัปชันได้สร้างความเสียหายและความเดือดร้อน และเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลในทางลบต่อคุณธรรมของการบริหารจัดการอย่างร้ายแรง

๓.๒.๓ หลักความโปร่งใส (Accountability) หมายถึง ความโปร่งใส พอเทียบได้ว่ามีความหมายตรงข้ามหรือเกือบตรงข้ามกับการทุจริตคอร์รัปชัน โดยที่เรื่องทุจริตคอร์รัปชันให้มีความหมายในเชิงลบ และความน่าสะพรึงกลัวแฝงอยู่ ความโปร่งใสเป็นคำศัพท์ที่ให้แง่บวกในเชิงบวก และให้ความสนใจในเชิงสงบสุขประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและเข้าใจง่าย และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบ

ความถูกต้องอย่างชัดเจน หลักความโปร่งใสประกอบไปด้วยหลักการย่อย ๔ หลักการ คือ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านโครงสร้าง หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้ทุน หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการให้โทษ หน่วยงานมีความโปร่งใสด้านการเปิดเผยข้อมูล

๓.๒.๓.๑ ความโปร่งใสด้านโครงสร้าง ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

- ๑) มีการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง เช่น มีคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสอบสวน เป็นต้น
- ๒) โปร่งใส เห็นระบบงานทั้งหมดได้อย่างชัดเจน
- ๓) ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รับรู้การทำงาน
- ๔) มีเจ้าหน้าที่มาด้วยระบบคุณธรรมมีความสามารถสูงมาอยู่ใหม่มากขึ้น
- ๕) มีการตั้งกรรมการหรือหน่วยงานตรวจสอบขึ้นมาใหม่
- ๖) มีฝ่ายบัญชีที่เข้มแข็ง

๓.๒.๓.๒ ความโปร่งใสด้านให้ทุน ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

- ๑) มีคำตอบแทนพิเศษในการปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ
- ๒) มีคำตอบแทนเพิ่มสำหรับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ
- ๓) มีคำตอบแทนพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่ที่ซื่อสัตย์
- ๔) มีมาตรฐานเงินเดือนสูงพอเพียงกับค่าใช้จ่าย

๓.๒.๓.๓ ความโปร่งใสด้านการให้โทษ ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

- ๑) มีระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ
- ๒) มีวิธีการพิจารณาโทษผู้ทำผิดอย่างยุติธรรม
- ๓) มีการลงโทษจริงจัง หนักเบาตามเหตุแห่งการกระทำผิด
- ๔) มีระบบการฟ้องร้องผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ
- ๕) หัวหน้างานลงโทษผู้ทุจริตอย่างจริงจัง
- ๖) มีการปรามผู้ส่อทุจริตให้เลิกความพยายามทุจริต
- ๗) มีกระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว

๓.๒.๓.๔ ความโปร่งใสด้านการเปิดเผย ประกอบด้วยพฤติกรรมต่อไปนี้

- ๑) ประชาชนได้เข้ามามีรับรู้การทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
- ๒) ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดหา การให้สัมปทาน การออกกฎระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ
- ๓) ประชาชน สื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ได้มีโอกาสควบคุมฝ่ายบริหารโดยวิธีการต่างๆ มากขึ้น
- ๔) มีการใช้กลุ่มวิชาชีพภายนอก เข้ามาร่วมตรวจสอบ

๓.๒.๔ หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การให้โอกาสให้บุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมทางการบริหารจัดการเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เช่น เป็นคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และ/หรือคณะทำงานโดยให้ข้อมูลความคิดเห็น แนะนำปรึกษา ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาส แสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการ นำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วม ของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นการ เสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการ ติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจ ของผู้วางแผนโครงการ และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับใดๆ เช่น การแลกเปลี่ยน การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ หลักการ มีส่วนร่วมประกอบไปด้วยหลักการสำคัญ ๔ หลักการ คือ

๓.๒.๔.๑ ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการ ติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจ ของผู้วางแผนโครงการ และยังเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับใดๆ เช่น การแลกเปลี่ยน การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ

๓.๒.๔.๒ ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่า ระดับแรก กล่าวคือ ผู้วางแผนโครงการเชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการริเริ่มโครงการต่างๆ และการบรรยายให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับโครงการต่างๆ แล้วขอความคิดเห็นจาก ผู้ฟัง รวมไปถึงการร่วมปรึกษาหารือ เป็นต้น

๓.๒.๔.๓ ระดับการวางแผนร่วมกัน และการตัดสินใจ เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการ ปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันใน การตัดสินใจ และวางแผนเตรียมโครงการ และเตรียมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ ระดับนี้ มักใช้ในกรณีที่เป็นเรื่องซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขา ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การใช้อำนาจตุลาการเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง และการเจรจาเพื่อหาทางประนีประนอมกัน เป็นต้น

๓.๒.๔.๔ ระดับการพัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจให้กับ สาธารณชน เป็นระดับขั้นที่สูงที่สุดของการมีส่วนร่วม คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบโครงการได้ตระหนักถึง ความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมของประชาชนและได้มีการพัฒนาสมรรถนะหรือ ชีตความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้นจนอยู่ในระดับที่สามารถมีส่วนร่วมได้อย่าง เต็มที่ และเกิดประโยชน์สูงสุด

๓.๒.๕ หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาการบริหารจัดการ กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากกระทำของตนเอง รวมถึงความรับผิดชอบต่อผลงาน หรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการตอบสนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ เป็นเรื่องของความพร้อมที่จะรับผิดชอบ ความพร้อมที่จะถูกตรวจสอบได้ โดยในแง่มุมของการปฏิบัติถือว่า สำเนักรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติหรือทักษะที่บุคคลพึงแสดงออก เพื่อเป็นเครื่องชี้ว่าได้ยอมรับในภารกิจที่ได้รับมอบหมายและนำไปปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบ ประกอบด้วยหลักการย่อยดังนี้

๓.๒.๕.๑ การมีเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นสิ่งสำคัญสิ่งแรกของระบบสำเนักรับผิดชอบ กล่าวคือ องค์กรจะต้องทำการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติการสร้างวัฒนธรรมใหม่ ให้ชัดเจนว่าต้องการบรรลุอะไรและเมื่อไรที่ต้องการเห็นผลลัพธ์นั้น

๓.๒.๕.๒ ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกันจากเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ ต้องประกาศให้ทุกคนได้รับรู้และเกิดความเข้าใจ ถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุ และเงื่อนไขเวลาที่ต้องการให้เห็นผลงาน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เป็นเจ้าของโครงการสร้างวัฒนธรรมนี้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการประสานกำลังคน ร่วมใจกันทำงาน เพื่อผลิตภาพโดยรวมขององค์กร

๓.๒.๕.๓ การปฏิบัติกรอย่างมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จของการสร้างวัฒนธรรม สำเนักรับผิดชอบอยู่ที่ความสามารถของหน่วยงานในการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในองค์กร ผู้บริหารให้ความสนับสนุน แนะนำ ทำการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและมีการประสานงานร่วมมือกันทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในองค์กร

๓.๒.๕.๔ การจัดการพฤติกรรมที่ไม่เอื้อการทำงานอย่างไม่หยุดยั้ง ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงนับว่าเป็นเรื่องปกติ และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงมักจะมีการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเสมอ หน่วยงานต้องมีมาตรการในการจัดการกับพฤติกรรมต่อต้านการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเพื่อให้ทุกคนเกิดการยอมรับแนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ๆ

๓.๒.๕.๕ การมีแผนการสำรอง ส่วนประกอบสำคัญขององค์กรที่มีลักษณะ วัฒนธรรมสำเนักรับผิดชอบต้องมีการวางแผนฟื้นฟูที่สามารถสื่อสารให้ทุกคนในองค์กรได้ทราบและ เข้าใจถึงแผนและนโยบายขององค์กร และที่สำคัญ คือ ต้องมีการกระจายข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องสมบูรณ์ อย่างเปิดเผย

๓.๒.๕.๖ การติดตามและประเมินผลการทำงาน องค์กรจำเป็นต้องมีการติดตาม และประเมินผลการทำงานเป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบดูว่าผลงานนั้นเป็นไปตามมาตรฐาน คุณภาพงานที่กำหนดไว้หรือไม่ ผลงานที่พบว่ายังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดต้องมีการดำเนินการ แก้ไขในทันที ขณะที่ผลงานที่ได้มาตรฐานต้องได้รับการยอมรับยกย่องในองค์กร

๓.๒.๖ หลักความคุ้มค่า (Cost – effectiveness or Economy) หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยแรงจูงใจให้บุคลากรมีความ

ประหยัด ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน หลักการนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารการจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาลนั่นเอง ประกอบด้วย

๓.๒.๖.๑ การประหยัด หมายถึง

- ๑) การทำงานและผลตอบแทนบุคลากรเป็นไปอย่างเหมาะสม
- ๒) การไม่มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์
- ๓) การมีผลผลิตหรือบริการได้มาตรฐาน
- ๔) การมีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานการเงิน
- ๕) การมีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๒.๖.๒ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด หมายถึง

- ๑) มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๒) มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล
- ๓) มีการใช้ผลตอบแทนตามผลงาน

๓.๒.๖.๓ ความสามารถในการแข่งขัน หมายถึง

- ๑) การมีนโยบาย แผน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย
- ๒) การมีการเน้นผลงานด้านบริการ
- ๓) การมีการประเมินผลการทำงาน
- ๔) ผู้บริหารระดับสูงมีสถานะผู้นำ

๓.๓ มาตรการของรัฐในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของรัฐ

ปัญหาการทุจริตในประเทศไทย เป็นปัญหาที่สั่งสมติดต่อกันมายาวนาน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคงของประเทศ รวมถึงภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นต่อสายตาของประชาคมโลก โดยหนึ่งในเหตุผลสำคัญในการรัฐประหารของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗ มาจากประเด็นปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งนับวันรูปแบบการทุจริตจะมีความหลากหลายและทวีความรุนแรงมากขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาทุจริตให้หมดไป จึงต้องสร้างระบบการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันการทุจริต โดยมาตรการของรัฐในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมีดังนี้

๓.๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดในหมวด ที่ ๔ หน้าที่ของประชาชนชาวไทยว่า “...บุคคลมีหน้าที่ ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริต และประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ” ถือได้ว่าเป็นครั้งแรกที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นหน้าที่ของประชาชนชาวไทยทุกคน นอกจากนี้ ยังกำหนดชัดเจนในหมวดที่ ๕ หน้าที่ของรัฐว่า “รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริต และประพฤติมิชอบ

ดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกัน เพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้านการทุจริต หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ” การบริหารราชการแผ่นดินรัฐต้องเสริมสร้างให้ประชาชนได้รับบริการที่สะดวก มีประสิทธิภาพที่สำคัญคือ ไม่เลือกปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรมตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจหรือกระทำการโดยมิชอบแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนการแต่งตั้ง หรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และรัฐต้องจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว

การที่รัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพและการบริหารบุคคลที่มีคุณธรรมนั้นสืบเนื่องมาจากช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาได้เกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบุคคล มีการโยกย้ายแต่งตั้งที่ไม่เป็นธรรม บังคับหรือชี้แนะให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานโดยไม่ยึดมั่นในหลักผลประโยชน์แห่งรัฐ รวมถึงการมุ่งเน้นการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองรวมถึงพวกพ้อง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงได้มีความพยายามที่จะแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าต้องการสร้างประสิทธิภาพในระบบการบริหารงานราชการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล และมีคุณธรรมจริยธรรมตามที่กำหนดเอาไว้

๓.๓.๒ วาระการปฏิรูปที่ ๑ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของสถาปนิรฐปแห่งชาติ สถาปนิรฐปแห่งชาติในฐานะองค์กรที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการปฏิรูปกลไก และปฏิบัติงานด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ได้มีข้อเสนอเพื่อปฏิรูปด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เป็นระบบ มีประสิทธิภาพ ยั่งยืน เป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้ สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและบริบทของสังคมไทย โดยเสนอให้มียุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา ๓ ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

๓.๓.๒.๑ ยุทธศาสตร์การปลูกฝัง “คนไทย ไม่โกง” เพื่อปฏิรูปคนให้มีจิตสำนึก สร้างจิตสำนึกที่ตัวบุคคลรับผิดชอบชั่วดี อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ มองว่าการทุจริตเป็นเรื่องน่ารังเกียจ เป็นการเอาเปรียบสังคมและสังคมไม่ยอมรับ

๓.๓.๒.๒ ยุทธศาสตร์การป้องกันด้วยการเสริมสร้างสังคมธรรมาภิบาล เพื่อเป็นระบบป้องกันการทุจริต เสริมการสร้างระบบภูมิคุ้มกันทุกภาคส่วนในสังคม

๓.๓.๒.๓ ยุทธศาสตร์การปราบปราม เพื่อปฏิรูประบบและกระบวนการจัดการต่อกรณีการทุจริตให้มีประสิทธิภาพ ให้สามารถเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ซึ่งจะทำให้เกิดความเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำการทุจริตขึ้นอีกในอนาคต

๓.๓.๓ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) สถาปนิรฐปเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้กำหนดให้กฎหมายว่าด้วยยุทธศาสตร์ชาติมีผลบังคับภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ หรือภายในรัฐบาลนี้ และกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานนำยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ แผนพัฒนา

ด้านต่างๆ มาเป็นแผนแม่บทหลักในการกำหนดแผนปฏิบัติการและแผนงบประมาณ ยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าวเป็นยุทธศาสตร์ที่ยึดวัตถุประสงค์หลักแห่งชาติเป็นแม่บทหลัก ทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การสร้างความโปร่งใสและธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน ของหน่วยงานภาครัฐ ทุกหน่วยงานจะถูกกำหนดจากยุทธศาสตร์ชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปแห่งชาติ วางกรอบยุทธศาสตร์ชาติในระยะ ๒๐ ปี โดยมีกรอบวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” คติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ความมั่นคง ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ที่ ๖ การปรับสมดุลและพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ ในยุทธศาสตร์ที่ ๖ ได้กำหนดกรอบแนวทางที่สำคัญ ๗ แนวทาง ประกอบด้วย

๓.๓.๓.๑ การปรับปรุงการบริหารจัดการรายได้และรายจ่ายของภาครัฐ

๓.๓.๓.๒ การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ

๓.๓.๓.๓ การปรับปรุงบทบาทภารกิจ และโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐให้มีขนาด

ที่เหมาะสม

๓.๓.๓.๔ การวางระบบบริหารงานราชการแบบบูรณาการ

๓.๓.๓.๕ การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐในการปฏิบัติราชการ

๓.๓.๓.๖ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๓.๓.๓.๗ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ ตลอดจนพัฒนาหน่วยงานภาครัฐและบุคลากรที่มีหน้าที่เสนอความเห็นทางกฎหมายให้มีศักยภาพ

๓.๓.๔ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

กำหนดในยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการภาครัฐ การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ในยุทธศาสตร์นี้ได้กำหนดกรอบแนวทางการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและคอร์รัปชัน มุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรม วิถีคิดและกระบวนทัศน์ให้คนมีความตระหนัก มีความรู้เท่าทันและมีภูมิต้านทาน ต่อโอกาสและการชักจูงให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันและมีพฤติกรรมไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบ รวมทั้งสนับสนุนทุกภาคส่วน ในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และมุ่งเน้นให้เกิดการส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาคเอกชน เพื่อเป็นการตัดวงจรการทุจริตระหว่างนักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจออกจากกัน ทั้งนี้ การบริหารงานของส่วนราชการต้องมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

๓.๓.๕ โมเดลประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (Thailand ๔.๐) เป็นโมเดลที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวคิดหลักในการบริหารประเทศ ถอดรหัสออกมาเป็น ๒ ยุทธศาสตร์สำคัญ คือ (๑) การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน (Strength from Within) และ (๒) การเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ในยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งจากภายใน Thailand ๔.๐ เน้นการปรับเปลี่ยน ๔ ทิศทางและเน้นการพัฒนาที่สมดุลใน ๔ มิติ มิติที่หยิบยก คือ การยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ (Human Wisdom) ด้วยการพัฒนาคนไทยให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์” ผ่านการปรับเปลี่ยนระบบนิเวศน์ การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจแบบเพาะความคิดสร้างสรรค์ ปลุกฝังจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ เน้นการสร้างคุณค่าร่วม และค่านิยมที่ดี คือ สังคมที่มีความหวัง (Hope) สังคมที่เปี่ยมสุข (Happiness) และ สังคมที่มีความสมานฉันท์ (Harmony)

๓.๓.๖ ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต” (Zero Tolerance & Clean Thailand) กำหนดยุทธศาสตร์หลักออกเป็น ๖ ยุทธศาสตร์ เพื่อสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต มุ่งเน้นกระบวนการปรับสภาพทางสังคมให้เกิดภาวะ “ไม่ทนต่อการทุจริต” โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการกล่อมเกลางานสังคม สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ปลุกฝังความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสาธารณะ จิตอาสา และความเสียสละเพื่อส่วนรวม ปลุกฝังความคิดแบบดิจิทัล (Digital Thinking) ให้สามารถคิดแยกแยะระหว่างประโยชน์ส่วนตัวและประโยชน์ส่วนรวม และประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือต้านทุจริต โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๓.๖.๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต มีวัตถุประสงค์ในการปรับฐานความคิดทุกช่วงวัยให้มีความร่วมมือด้านทุจริต มีจิตสำนึกสาธารณะ และสามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม และสร้างกระบวนการกล่อมเกลางานสังคมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบ รวมถึงการบูรณาการและเสริมพลังการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการผลักดันให้เกิดสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

๓.๓.๖.๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : ยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตของประชาชนได้รับการปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อรักษาเจตจำนงทางการเมืองในการแก้ไขปัญหาการทุจริตให้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายรัฐบาลในแต่ละช่วง

๓.๓.๖.๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กระบวนการนโยบายเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล สามารถกระจายผลประโยชน์สู่ประชาชนอย่างเป็นธรรม และไม่มีลักษณะของการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตเชิงนโยบายทุกระดับ

๓.๓.๖.๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลไกการป้องกันการทุจริตให้เท่าทันต่อสถานการณ์การทุจริต พัฒนาระบบการทำงานด้านการป้องกันการทุจริตให้สามารถป้องกันการทุจริตให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการ

บูรณาการการทำงานระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริต และเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตเกิดขึ้นในอนาคต

๓.๓.๖.๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : ปฏิรูปกลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริต มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงและพัฒนากลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริตให้มีความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และเท่าทันต่อพลวัตของการทุจริต การตรากฎหมายและปรับปรุงกฎหมายให้กระบวนการปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพ บูรณาการกระบวนการปราบปรามการทุจริตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ และเพื่อให้ผู้กระทำความผิดถูกดำเนินคดีและลงโทษอย่างเป็นรูปธรรมและเท่าทันต่อสถานการณ์

๓.๓.๖.๖ ยุทธศาสตร์ที่ ๖ : ยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยให้มีระดับร้อยละ ๕๐ ขึ้นไปเป็นเป้าหมายที่ต้องการยกระดับคะแนนให้มีค่าสูงขึ้น หากได้รับคะแนนมากจะหมายถึงการที่ประเทศนั้นมีการทุจริตน้อย ดังนั้น ยุทธศาสตร์ที่ ๖ นี้ จึงถือเป็นเป้าหมายสำคัญในการที่จะต้องมุ่งมั่นในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

สาระสำคัญทั้ง ๖ ด้านดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือชี้นำทิศทางการปฏิบัติงานและการบูรณาการด้านต่อต้านการทุจริตของประเทศ โดยมีสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นองค์กรหลักในการบูรณาการงานของภาคส่วนต่างๆ เข้าด้วยกัน และเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อเป็นการยกระดับค่า CPI ให้ได้คะแนน ๕๐ คะแนน ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

๓.๔ ข้อมูลข่าวสารด้านการป้องกันการทุจริต

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เป็นหน่วยงานอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีกำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) และมีสำนักงาน ป.ป.ช. ทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้บังคับบัญชาของสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานหลักขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือ ประสานงานและให้ความร่วมมือกับส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต ประสานงานและให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต จัดให้มีหรือให้ความร่วมมือกับองค์กรอื่นในการศึกษาอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต โดยเป็นศูนย์กลางทั้งด้านการป้องกันการปราบปราม และการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงรับการร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตต่างๆ

๓.๔.๑ การร้องเรียนผ่าน ป.ป.ช. สำหรับการร้องเรียนเรื่องราวการทุจริตปัจจุบัน คณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. เปิดช่องทางการร้องเรียนไว้หลายช่องทาง เช่น ร้องเรียนผ่านเว็บไซต์ www.nacc.go.th หรือส่งเรื่องร้องเรียนมาโดยตรงที่สำนักงาน ป.ป.ช. การร้องเรียนเรื่องทุจริตนับเป็นวิธีการที่ภาคประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมช่วยแจ้งเบาะแสการทุจริตได้ โดยเฉพาะหากถูกเจ้าหน้าที่รัฐเรียกรับสินบน ต้องจ่ายส่วย หรือถูกกีดกันไม่ให้เข้าร่วมประมูลแข่งขันการเสนอราคาในโครงการรัฐ โดยหลักการของการร้องเรียน สำนักงาน ป.ป.ช.

๓.๔.๑.๑ แนวทางการร้องเรียน กำหนดให้ผู้ร้องเรียนควรร้องเรียนโดยมีรายละเอียดครบถ้วนตามที่กฎหมายหรือระเบียบการรับเรื่องร้องเรียนกำหนดไว้โดย

- ๑) มีชื่อและที่อยู่ของผู้กล่าวหา (ผู้ร้องเรียน)
- ๒) มีชื่อหรือตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา
- ๓) มีข้อกล่าวหาการกระทำความผิด
- ๔) บรรยายพฤติการณ์การกระทำผิดตามข้อกล่าวหาโดยละเอียด พร้อมระบุพยานหลักฐานที่ยืนยันสนับสนุนการกล่าวหาเรื่องร้องเรียน และ
- ๕) ผู้ร้องเรียนควรป้อนชื่อข้อมูลตนเอง หมายเลขประชาชน และที่อยู่ติดต่อให้ชัดเจน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. ติดต่อกลับ ข้อมูลเหล่านี้จะถูกเก็บเป็นความลับอย่างที่สุด

๓.๔.๑.๒ การจัดการกับเรื่องร้องเรียน แบ่งออกเป็น ๓ กรณี กล่าวคือ

- ๑) กรณีบัตรสนเท่ห์ ถ้า ป.ป.ช. ไม่รับเป็นเรื่องร้องเรียน เรื่องดังกล่าวจะถูกตีตกไป แต่หากรับเป็นเรื่องร้องเรียนจะออกเลขเรื่องร้องเรียนเป็น “เลขดำ”
- ๒) กรณีผู้ร้องแจ้งชื่อ ที่อยู่ ของผู้ร้องชัดเจน ป.ป.ช. จะรับและออกเลขดำให้ และส่งเรื่องต่อให้หน่วยงานภายในที่ทำหน้าที่รับดำเนินการต่อไป
- ๓) กรณีมีคำร้องเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยเฉพาะพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ป.ป.ช. จะออกเลขที่เรื่องร้องเรียนเป็นเลขดำ และส่งให้หน่วยงานภายในที่ตรวจสอบทรัพย์สินตรวจสอบ

๓.๔.๑.๓ กระบวนการดำเนินงาน หลังผ่านกระบวนการคัดกรองเรื่องร้องเรียนแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือขั้นตอนการดำเนินงาน คือ

- ๑) ตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น
- ๒) การเสนอเรื่องเข้าคณะกรรมการกลั่นกรอง กรณีคณะกรรมการกลั่นกรองพบว่าเรื่องนั้นมีมูล ก็จะนำเรื่องเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หากไม่มีมูลก็ตีตกไป
- ๓) คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะพิจารณาสำนวน หากเห็นว่ามีมูลจะตั้งคณะกรรมการไต่สวนขึ้นพิจารณา แต่หากไม่มีก็ไม่รับ และให้ตกไป

โดยแจ้งผู้กล่าวหาร้องเรียนให้รับทราบด้วย หากคณะกรรมการเห็นว่า
เรื่องร้องเรียนนั้นมีมูล จะเรียกผู้ถูกกล่าวหามาพบและแจ้งข้อกล่าวหา
๔) หลังจากไต่สวนเสร็จแล้ว ข้อกล่าวหาใดไม่มีมูลก็จะตกไป กรณีมีมูลหรือ
มีพฤติการณ์ทุจริต คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการโดย หากมีความผิด
ทางวินัย คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะชี้มูลและส่งเรื่องไปให้ต้นสังกัดดำเนินการ
หากมีความผิดทางอาญา คณะกรรมการฯ จะส่งอัยการสูงสุดฟ้องต่อ
ศาลยุติธรรม

๓.๔.๒ การร้องเรียนการทุจริตของหน่วยงานต่างๆ ในแต่ละหน่วยงานจะมีหน่วยรับเรื่อง
ร้องเรียนหรือแจ้งเบาะแสของตนเอง

บรรณานุกรม

- กำชัย จงจักรพันธ์. (ม.ป.ป.). การขัดกันแห่งผลประโยชน์และมาตรา ๑๐๐ พ.ร.บ. ป.ป.ช.. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- สุทธินันท์ สาริมาณ. (๒๕๕๒). การกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามดำเนินกิจการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒. วิทยาลัยนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชานิติศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณา ตูลยวคินพงศ์ และคณะ. (๒๕๕๖). รายงานผลการวิจัยเรื่องความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (ม.ป.ป.). คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. (๒๕๕๙). คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (๒๕๕๙). คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (๒๕๖๐). คู่มือป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน. กรุงเทพฯ: ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.).
- สำนักงาน ป.ป.ช.. หนังสือชุดความรู้การเฝ้าระวังการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ ชุดที่ ๓ เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (www.nacc.go.th)
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (๒๕๕๘). คู่มือแนวทางการสร้างมาตรฐานความโปร่งใสของส่วนราชการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑
- สำนักงาน ป.ป.ช.. ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

ยกระดับดัชนี สร้างพลเมืองดี ในสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓
ชุดวิชา วัยใสใจสะอาด

จริยธรรม

- ความประพฤติดีงาม เพื่อประโยชน์สุขของตนและสังคม
- การรู้จักไตร่ตรองว่าอะไรควรทำ ไม่ควรทำ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ขาดจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเข้าไปกระทำการใดๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นขาดความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ และจะเป็นต้นเหตุของการทุจริตต่อไป”

“การทุจริต” เป็นพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎหมายโดยตรง ถือเป็นความผิดอย่างชัดเจน สังคมส่วนใหญ่จะมีการบัญญัติกฎหมายออกมารองรับ มีบทลงโทษชัดเจน ถือเป็นความผิดขั้นรุนแรงที่สุดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องไม่ปฏิบัติ

“การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม” เป็นพฤติกรรมที่อยู่ระหว่างจริยธรรมกับการทุจริต ที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ส่วนตนกระทบต่อผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งพฤติกรรมบางประเภทมีการบัญญัติเป็นความผิดทางกฎหมายมีบทลงโทษชัดเจน แต่พฤติกรรมบางประเภทยังไม่มีการบัญญัติข้อห้ามไว้ในกฎหมาย

“จริยธรรม” เป็นหลักสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เปรียบเสมือนโครงสร้างพื้นฐานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยึดถือปฏิบัติ

ความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน/ธรรมาภิบาล

มาตรการของรัฐในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของรัฐ

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐
- วาระการปฏิรูปที่ ๑ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของสถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ
- ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)
- โมเดลประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (Thailand ๔.๐)
- ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

การแจ้งเบาะแสการทุจริต

สื่อที่ใช้ประกอบชุดวิชา
ยกระดับดัชนี สร้างพลเมืองดีในสังคม

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง	QR Code
๑	รู้จักหน้าที่	วิดีโอ	๑.๕๕ นาที	การไม่ตั้งใจทำงาน โดยเล่นอินเทอร์เน็ต/โทรศัพท์ ในเวลาทำงาน	
๒	อดทน อดกลั้น	วิดีโอ	๑.๕๕ นาที	การขับรถแข่งผู้อื่นไปมา และไมเคอเรพกฎจราจร	
๓	ข้าราชการคอร์รัปชัน	วิดีโอ	๑.๐๓ นาที	อธิบายถึงการคอร์รัปชันของข้าราชการ	
๔	หักเหลี่ยมคอร์รัปชัน	วิดีโอ	๖.๐๐ นาที	เป็นการตุนการนำเสนอข้อมูลการคอร์รัปชันในรูปแบบของการก่อสร้างที่ลดมาตรฐานจนทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินโดยขาดซึ่งความละเอียดที่มีต่อการทำทุจริต	
๕	กลโกงหน่วยเลือกตั้ง	ข่าว	๒.๒๘ นาที	เป็นการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการติดตามและการสอดส่องดูแลการเลือกตั้งโดยให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบและให้มีการทุจริตเลือกตั้งน้อยที่สุดหรือไม่มี	

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	ระยะเวลา	เนื้อเรื่อง	QR Code
๖	ภาพยนตร์สั้น สำนักงาน ป.ป.ช. เรื่อง GOT STAR	วีดิทัศน์	๕ นาที	พ่อกับลูกคู่หนึ่ง ลูกอ่านหนังสือการ์ตูนซึ่งมีเนื้อหาว่าทุจริตจะครองโลกโดยจอมมาร GOT STAR พ่อขับรถอยู่บนถนนและมีพฤติกรรมคล้ายจอมมารฯ	
๗	ภาพยนตร์สั้น สำนักงาน ป.ป.ช. เรื่อง ผลลับ	วีดิทัศน์	๕.๐๔ นาที	การลอกข้อสอบแล้วอาจารย์จับได้แล้วขอให้ผู้ปกครองเด็กจ่ายเงินเพื่อแลกกับการให้เด็กสอบผ่านแต่ผู้ปกครองไม่ยอมจ่าย	
๘	Innocense (หนังสือสั้นด้าน คอร์รัปชัน)	วีดิทัศน์	๔.๕๔ นาที	เป็นหนังสือที่นำเสนอเกี่ยวกับการไม่สนับสนุนให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการก่อให้เกิดการทุจริต	

หน่วยที่ ๔

เรื่อง ปรารถนาด้วยจิตพอเพียง

แผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยที่ ๓ ชื่อหน่วย การเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริต
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง ปรารถนาด้วยจิตพอเพียง

ระดับอุดมศึกษา
เวลา ๑๘ ชั่วโมง/๖ สัปดาห์

เรื่องที่ ๑ การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือด้านทุจริต

สาระสำคัญ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ทรงชี้แนะแนวทางในการดำรงอยู่และปรับตัวโดยให้ประชาชนในทุกระดับได้อยู่อย่างมีความสุข และสร้างสมดุลได้อย่างยั่งยืน ตลอดจนเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันการทุจริต

วัตถุประสงค์

นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะเครื่องมือด้าน การทุจริต

ขอบเขตเนื้อหา

๑. หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง
๒. การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต
๓. ความสำคัญ คุณค่า และประโยชน์ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย

วิธีการจัดการเรียนรู้

๑. นำข้อมูลที่ได้จากหน่วยที่ ๒ มาใช้ในการทำโครงงานโดย
๒. แบ่งกลุ่มให้นักศึกษาคิดโครงงานเกี่ยวกับการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็น เครื่องมือด้านทุจริต
๓. นำเสนอเค้าโครงโครงงาน วิพากษ์ร่วมกัน
๔. ลงพื้นที่ดำเนินการตามโครงงาน
๕. นำเสนอผลการจัดทำโครงงาน
๖. นำเสนอผลการเรียนรู้ทั้งรายวิชา ด้วยสื่อต่างๆ ตามความถนัดและความสนใจ เช่น ละครสั้น วิดีโอ บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ
๗. สรุปผลการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

๑. โครงงาน
๒. วิดีทัศน์
๓. PowerPoint

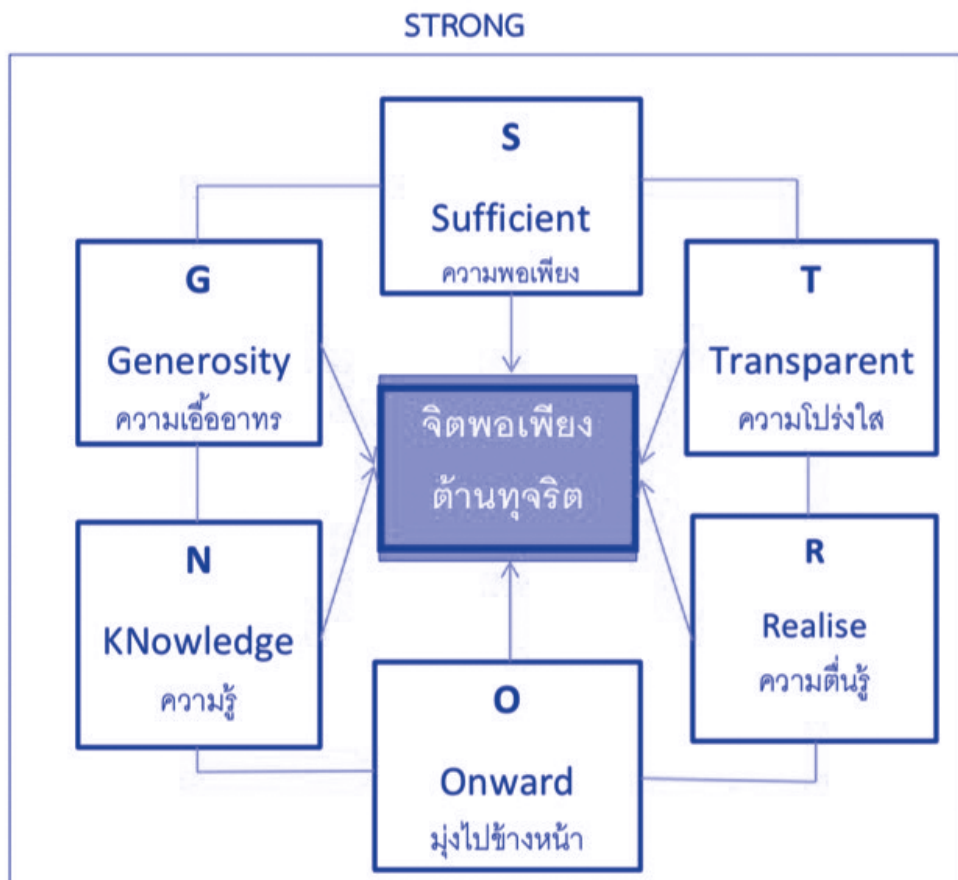
การวัดและประเมินผล

๑. แบบทดสอบ
๒. แบบประเมินการมีส่วนร่วม

กรอบแนวคิดจิตพอเพียงด้านทุจริต (STRONG)

คิดค้นโดย รศ.ดร.มานี ไชยธีรานุวัตรศิริ

อบแนวคิดจิตพอเพียงด้านทุจริต(STRONG) (พัฒนาโดย รศ.ดร.มานี ไชยธีรานุวัตรศิริ,๒๕๖๐)

แบบประเมินโครงการ “ปราบทุจริตด้วยจิตพอเพียง”

วิชา.....กลุ่มที่.....เรื่อง.....

วันที่นำเสนอ.....ผู้สอน.....

สมาชิกในกลุ่ม

ชื่อ-สกุล	ชื่อ-สกุล

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนประเมิน	หมายเหตุ
เนื้อหาของโครงการ			
- อธิบายเนื้อหาได้ถูกต้อง	๑๐		
- ความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหา	๑๕		
- ใช้กระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหาที่เหมาะสม	๑๐		
- แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ/อ้างอิงถูกต้อง	๕		
รวม			
ประโยชน์ของโครงการ			
- แก้ปัญหาให้ตนเองหรือชุมชนได้	๕		
- นำไปใช้ได้จริง	๕		
รวม	๑๐		
การใช้เทคโนโลยี			
- ใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล	๕		
- ใช้เทคโนโลยีในการประมวลผลข้อมูล	๕		
- ใช้เทคโนโลยีในการเสนอข้อมูล	๕		
- ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูล	๕		
รวม	๒๐		
การเข้าพบที่ปรึกษาโครงการ	๑๐		
คุณลักษณะของผู้ทำโครงการ			
- ความร่วมมือในกลุ่ม	๑๐		
- ความตรงต่อเวลา	๑๐		
รวม	๒๐		
รวมทั้งหมด	๑๐๐		

แนวทางการประเมินโครงการ

เกณฑ์	คุณภาพ			
	ยอดเยี่ยม (๔)	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ควรปรับปรุง (๑)
๑. เนื้อหาของโครงการ (๔๐)	ช่วงคะแนนที่ ๑	ช่วงคะแนนที่ ๒	ช่วงคะแนนที่ ๓	ช่วงคะแนนที่ ๔
๑.๑ อธิบายเนื้อหาได้ถูกต้อง (๑๐)	เนื้อหาถูกต้องสมบูรณ์ (๑๐)	เนื้อหาผิดพลาด ๑ จุด (๘)	เนื้อหาผิดพลาด ๒ จุด (๖)	เนื้อหาผิดตั้งแต่ ๓ จุดขึ้นไป (๔)
๑.๒ ความสมบูรณ์ของเนื้อหา (๑๕)	เนื้อหาสมบูรณ์ครบถ้วนในทุกด้าน (๑๕)	เนื้อหาไม่สมบูรณ์ขาดหายไป ๑ ด้าน (๑๓)	เนื้อหาไม่สมบูรณ์ขาดหายไป ๒ ด้าน (๑๐)	เนื้อหาไม่สมบูรณ์ขาดหายไปตั้งแต่ ๓ ด้านขึ้นไป (๘)
๑.๓ ใช้กระบวนการการวิเคราะห์แก้ปัญหาที่เหมาะสม (๑๐)	ใช้กระบวนการวิเคราะห์แก้ปัญหาที่เหมาะสมในทุกกระบวนการการทำงาน (๑๐)	ใช้กระบวนการวิเคราะห์แก้ปัญหาที่เหมาะสมเกือบทุกกระบวนการการทำงาน (๘)	ใช้กระบวนการวิเคราะห์แก้ปัญหาที่เหมาะสมครึ่งหนึ่งของกระบวนการการทำงาน (๖)	ใช้กระบวนการวิเคราะห์แก้ปัญหาที่เหมาะสมในบางกระบวนการการทำงาน (๔)
๑.๔ ใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลายและน่าเชื่อถือ (๕)	ใช้แหล่งข้อมูลที่หน้าเชื่อถือมากกว่า ๕ แหล่ง (๕)	ใช้แหล่งข้อมูลที่หน้าเชื่อถือจำนวน ๔-๕ แหล่ง (๔)	ใช้แหล่งข้อมูลที่หน้าเชื่อถือจำนวน ๓-๒ แหล่ง (๓)	ใช้แหล่งข้อมูลที่หน้าเชื่อถือเพียงแหล่งเดียว (๒)
๒. ประโยชน์ของโครงการ (๑๐)	ช่วงคะแนนที่ ๑	ช่วงคะแนนที่ ๒	ช่วงคะแนนที่ ๓	ช่วงคะแนนที่ ๔
๒.๑ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ตนเองหรือชุมชน	ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ตนเองหรือชุมชนมากที่สุด (๕)	ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ตนเองหรือชุมชนมาก (๔)	ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ตนเองหรือชุมชนปานกลาง (๓)	ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ตนเองหรือชุมชนน้อย (๒)
๒.๒ นำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน	นำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันมากที่สุด (๕)	นำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันมาก (๔)	นำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันปานกลาง (๓)	นำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันน้อย (๒)
๓. การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ (๒๐)	ช่วงคะแนนที่ ๑	ช่วงคะแนนที่ ๒	ช่วงคะแนนที่ ๓	ช่วงคะแนนที่ ๔
๓.๑ ใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล (๕)	ใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลมากที่สุด (๕)	ใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลมาก (๔)	ใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลปานกลาง (๓)	ใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลน้อย (๒)
๓.๒ ใช้เทคโนโลยีในการประมวลผลข้อมูล (๕)	ใช้เทคโนโลยีในการประมวลผลข้อมูลมากที่สุด (๕)	ใช้เทคโนโลยีในการประมวลผลข้อมูลมาก (๔)	ใช้เทคโนโลยีในการประมวลผลข้อมูลปานกลาง (๓)	ใช้เทคโนโลยีในการประมวลผลข้อมูลน้อย (๒)
๓.๓ ใช้เทคโนโลยีในการเสนอข้อมูล (๕)	ใช้เทคโนโลยีในการเสนอข้อมูลมากที่สุด (๕)	ใช้เทคโนโลยีในการเสนอข้อมูลมาก (๔)	ใช้เทคโนโลยีในการเสนอข้อมูลปานกลาง (๓)	ใช้เทคโนโลยีในการเสนอข้อมูลน้อย (๒)
๓.๔ ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูล (๕)	ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลมากที่สุด (๕)	ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลมาก (๔)	ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลปานกลาง (๓)	ใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลน้อย (๒)
๔. การเข้าพบที่ปรึกษาโครงการ (๑๐)	ช่วงคะแนนที่ ๑	ช่วงคะแนนที่ ๒	ช่วงคะแนนที่ ๓	ช่วงคะแนนที่ ๔
๔.๑ ขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาโครงการ	เข้าพบที่ปรึกษาโครงการเพื่อขอคำแนะนำมากกว่า ๓ ครั้ง (๑๐)	เข้าพบที่ปรึกษาโครงการเพื่อขอคำแนะนำ ๓ ครั้ง (๘)	เข้าพบที่ปรึกษาโครงการเพื่อขอคำแนะนำ ๒ ครั้ง (๖)	เข้าพบที่ปรึกษาโครงการเพื่อขอคำแนะนำ ๑ ครั้ง (๔)
๕. คุณลักษณะของผู้ทำโครงการ (๒๐)	ช่วงคะแนนที่ ๑	ช่วงคะแนนที่ ๒	ช่วงคะแนนที่ ๓	ช่วงคะแนนที่ ๔
๕.๑ ความร่วมมือในกลุ่ม (๑๐)	แสดงออกถึงความสามัคคีกันในกลุ่มเป็นอย่างมาก (๑๐)	แสดงออกถึงความสามัคคีกันในกลุ่ม (๘)	แสดงออกถึงความสามัคคีกันในกลุ่มในบางครั้ง (๖)	แสดงออกถึงความสามัคคีกันในกลุ่มน้อย (๔)
๕.๒ ความตรงต่อเวลาในการส่งงาน (๑๐)	ตรงต่อเวลาในการทำกิจกรรมทุกกิจกรรม (๑๐)	ตรงต่อเวลาในการทำกิจกรรมส่วนใหญ่ (๘)	ตรงต่อเวลาในการทำกิจกรรมร้อยละ ๕๐ ของกิจกรรมทั้งหมด (๖)	ตรงต่อเวลาในการทำกิจกรรมน้อย (๔)

แบบประเมินอื่นๆ ที่ผู้สอนสามารถประยุกต์ตามความเหมาะสม
แบบประเมินพฤติกรรมในชั้นเรียน
แบบประเมินในห้องเรียน
กระประเมินการทำงาน/ใบกิจกรรม ร่วมกัน

ชื่อ - นามสกุล.....กิจกรรม/ชิ้นงาน.....
 คำชี้แจง ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในระหว่างเรียน แล้วขีด ลงในช่องที่ตรงกับระดับ
 คะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
		๓	๒	๑
๑	ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของผู้อื่น			
๒	สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี			
๓	แบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนอย่างเท่าเทียม			
๔	ยอมรับการให้ข้อมูลป้อนกลับของสมาชิกในกลุ่ม			
๕	เคารพกติกาหรือข้อตกลง ในการทำงานร่วมกัน			
๖	มีน้ำใจ ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อผู้อื่น			
๗	อดทน กับสภาพที่ตนเองไม่ชอบ			
๘	พัฒนาทักษะการสื่อสาร การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น			
๙	ให้ความร่วมมือในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ			
๑๐	มุ่งมั่นและตั้งใจทำงานร่วมกันให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย			
๑๑	แก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการทำงานร่วมกัน			
	คะแนนรวม			

เกณฑ์การตัดสินผลประเมิน การให้คะแนน

ได้คะแนนรวม ๒๐ คะแนน ขึ้นไป แปลว่า ผ่านเกณฑ์

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน ๒๖-๓๓ ระดับคุณภาพ ดี

ช่วงคะแนน ๑๘-๒๕ ระดับคุณภาพ พอใช้

ช่วงคะแนน ๑๑-๑๗ ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

ได้ระดับคุณภาพ พอใช้ ขึ้นไปถือว่าผ่าน

แบบประเมินพฤติกรรมนอกชั้นเรียน

แบบประเมินนอกห้องเรียน

การประเมินการทำงาน/ใบกิจกรรม ร่วมกัน

ชื่อ - นามสกุล.....กิจกรรม/ชิ้นงาน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนนอกห้องเรียน โดยขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับปฏิบัติ

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับปฏิบัติ	
		ทำ	ไม่ทำ
	กระบวนการทำงาน		
๑	มีการวางแผนการทำงานอย่างชัดเจน		
๒	แผนการทำงานเป็นขั้นตอน		
๓	เตรียมอุปกรณ์การทำงานครบถ้วน		
๔	ทำงานตามขั้นตอน		
๕	มีการปรับปรุงกระบวนการทำงานเป็นช่วงๆ		
๖	มีการประเมินผลการทำงาน		
	ผลงาน (ความรู้/ทักษะ)		
๑	ผลงานสอดคล้องกับประเด็นที่กำหนด		
๒	ผลงานมีความถูกต้อง		
๓	ผลงานมีความสมบูรณ์		
๔	ผลงานมีความสมดุล		
๕	ผลงานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง		
๖	การนำเสนอมีความชัดเจน เข้าใจง่ายและน่าสนใจ		
	คุณลักษณะที่ดีในการทำงาน		
๑	มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกันอย่างยุติธรรม		
๒	ร่วมมือกันทำงานอย่างเต็มที่		
๓	มีความตั้งใจและมุ่งมั่นในการทำงาน		
๔	ทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย		
๕	มีความรับผิดชอบ		
๖	ช่วยเหลือเพื่อนที่มีปัญหาในการทำงาน		

แบบประเมินการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน แบบประเมินนักศึกษาในกิจกรรมในห้องเรียน

หัวข้อเรื่อง.....กิจกรรมที่นำมาใช้ประเมิน.....

ชื่อ-สกุลนักศึกษา	สิ่งที่นักศึกษาทำได้/ข้อดี	สิ่งที่นักศึกษาทำไม่ได้/ข้อด้อย	หมายเหตุ

ข้อสรุป สิ่งที่นักศึกษาส่วนใหญ่ทำได้ (ระบุ ๕ ข้อ)

- ๑.....
- ๒.....
- ๓.....
- ๔.....
- ๕.....

ข้อสรุป สิ่งที่นักศึกษาส่วนใหญ่ทำไม่ได้ (ระบุ ๕ ข้อ)

- ๑.....
- ๒.....
- ๓.....
- ๔.....
- ๕.....

แบบบันทึกการเรียนรู้ของนักศึกษาในชั้นเรียน

หัวข้อเรื่อง.....กิจกรรมที่ใช้ประเมิน.....

ชื่อ-สกุลนักศึกษา	ความรู้ที่นักศึกษาได้เรียนรู้	ทักษะพฤติกรรมที่ได้เรียนรู้	คุณค่า ค่านิยมที่ได้เรียนรู้	อื่นๆ

ข้อสรุป สิ่งที่นักศึกษาส่วนใหญ่ได้เรียนรู้องค์ความรู้ (ระบุ ๕ ข้อ)

- ๑.....
- ๒.....
- ๓.....
- ๔.....
- ๕.....

ข้อสรุป สิ่งที่นักศึกษาส่วนใหญ่ได้เรียนรู้ทักษะ/พฤติกรรม (ระบุ ๕ ข้อ)

- ๑.....
- ๒.....
- ๓.....
- ๔.....
- ๕.....

ข้อสรุป สิ่งที่นักศึกษาส่วนใหญ่ได้เรียนรู้คุณค่า/ค่านิยม (ระบุ ๕ ข้อ)

- ๑.....
- ๒.....
- ๓.....
- ๔.....
- ๕.....

ผู้สอนมอบหมายใบงาน หรือทำกิจกรรมกับนักศึกษาในห้องเรียน ทั้งในระดับบุคคล และระดับกลุ่ม และทำการวัดผลจากกระบวนการทำงานในห้องเรียน/นอกห้องเรียน

แบบประเมินผลการเรียนรู้

ลำดับ	รหัส	ชื่อ-สกุล	ความรับผิดชอบในการ ส่งงาน	การเข้าชั้นเรียน	การมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็นและ ทำกิจกรรมกลุ่ม	ความรู้ความเข้าใจและ การนำไปใช้ (ทดสอบ)	รวมคะแนน
			(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)
			๕	๕	๕	๑๕	๓๐
๑							
๒							
๓							

เกณฑ์การประเมิน

(๑) ความรับผิดชอบในการส่งงาน

๕ คะแนน	ระดับคุณภาพ	ดีมาก
๔ คะแนน	ระดับคุณภาพ	ดี
๓ คะแนน	ระดับคุณภาพ	ปานกลาง
๒ คะแนน	ระดับคุณภาพ	พอใช้
๑ คะแนน	ระดับคุณภาพ	ต้องปรับปรุง

(๒) การเข้าชั้นเรียน

๕ คะแนน	ระดับคุณภาพ	ดีมาก	(เข้าเรียนตรงเวลา)
๔ คะแนน	ระดับคุณภาพ	ดี	(เข้าเรียนช้าไม่เกิน ๕ นาที)
๓ คะแนน	ระดับคุณภาพ	ปานกลาง	(เข้าเรียนช้าไม่เกิน ๑๐ นาที)
๒ คะแนน	ระดับคุณภาพ	พอใช้	(เข้าเรียนช้าไม่เกิน ๑๕ นาที)
๑ คะแนน	ระดับคุณภาพ	ต้องปรับปรุง	(เข้าเรียนช้าเกิน ๒๐ ชม.)

(๓) การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม

(๔) คะแนนรวม (เต็ม ๓๐ คะแนน)

>๒๕ คะแนน	ระดับคุณภาพ	ดีมาก
๒๐-๒๔ คะแนน	ระดับคุณภาพ	ดี
๑๕-๑๙ คะแนน	ระดับคุณภาพ	ปานกลาง
๑๐-๑๔ คะแนน	ระดับคุณภาพ	พอใช้
<๙ คะแนน	ระดับคุณภาพ	ต้องปรับปรุง

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔

ปราบทุจริตด้วยจิตพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระราชทานแนวพระราชดำริหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗ โดยมีใจความตอนหนึ่งว่า “...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่

เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงอยู่ในเวลานี้...” แนวพระราชดำรินี้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานแก่ราษฎร มานานกว่า ๔๐ ปี เพื่อให้ราษฎรสามารถดำรงชีวิตด้วยการพึ่งพาตนเอง มีสติอยู่อย่างประมาณตนสามารถดำรงชีพปกติสุขอย่างมั่นคงและยั่งยืน

เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ องค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) โดยนายโคฟีอันนัน เลขาธิการองค์การสหประชาชาติได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (The Human Development Lifetime Achievement Award) เพื่อเทิดพระเกียรติเป็นกรณีพิเศษ ในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี โดยได้กล่าวสดุดีพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และกล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นหลักการที่มุ่งเน้นการถ่วงดุลในการบริโภคเน้นความพอประมาณและการมีภูมิคุ้มกันในตัวสามารถต้านทานผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ “ทางสายกลาง” จึงเป็นการตอกย้ำแนวทางที่สหประชาชาติที่มุ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและยั่งยืน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (United Nations Development Programme : UNDP) ได้กล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดพิมพ์ในรายงานประจำปี ๒๐๐๗ เพื่อเผยแพร่ปรัชญาของหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปยังประเทศสมาชิกกว่า ๑๕๐ ประเทศทั่วโลก

๔.๑ จิตพอเพียงต่อการทุจริต

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ได้มีการวิเคราะห์ภาพอนาคตของประชาชนและสังคมไทยในระยะ ๕ ปีข้างหน้าไว้ว่า หากยุทธศาสตร์ชาติได้รับความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคส่วนของสังคมไทยในการนำไปปฏิบัติจริง ประชาชนไทยจะมีความตื่นตัวต่อการทุจริตมากขึ้น ให้ความสนใจต่อข่าวสารและตระหนักถึงผลกระทบของการทุจริตที่มีต่อประเทศมากขึ้น มีการแสดงออกซึ่งการต่อต้านการทุจริตทั้งในชีวิตประจำวันและการแสดงออกผ่านสื่อสาธารณะและสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ ประชาชนในแต่ละช่วงวัยได้รับกระบวนการกล่อมเกลางานสังคมว่า การทุจริตถือเป็นพฤติกรรมที่นอกจากจะผิดกฎหมายและทำให้เกิดความเสียหายต่อประเทศแล้ว ยังเป็นพฤติกรรมที่ผิดจริยธรรม ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ประชาชนจะเริ่มเรียนรู้การปรับเปลี่ยนฐานความคิดที่ทำให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้ วัฒนธรรมทางสังคมที่มีฐาน

อยู่บนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะหล่อหลอมให้ประชาชนไม่กระทำการทุจริตเนื่องจากมีพื้นฐานจิตที่พอเพียง มีความละเอียดต่อการทุจริตประพฤติดีมีขอบ และไม่ยอมให้ผู้อื่นกระทำการทุจริตอันส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อสังคมส่วนรวม

เพื่อให้ภาพอนาคตดังกล่าวสามารถบรรลุผลได้จริง หน่วยงานทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญอย่างแท้จริงกับการปรับประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ประกอบกับหลักการต่อต้านการทุจริตอื่นๆ เพื่อสร้างฐานคิดจิตพอเพียงต่อต้านการทุจริตให้เกิดขึ้นเป็นพื้นฐานความคิดของปัจเจกบุคคล โดยประยุกต์หลักบูรณาการ “STRONG” (รศ.ดร.มาณี ไชยธีรานุวัณศิริ, ๒๕๖๐) เป็นแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมหน่วยงาน ประกอบด้วย

๑) S (Sufficient) บุคคลและหน่วยงานน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับประยุกต์ใช้เป็นหลักในการทำงานและการดำรงชีวิต รวมถึงเป็นตัวอย่างในการเผยแพร่แนวคิดการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นเครื่องมือในการป้องกันการทุจริต

๒) T (Transparent) บุคคลและหน่วยงานปฏิบัติงานบนฐานของความโปร่งใสตรวจสอบได้เป็นที่ตั้ง

๓) R (Realise) บุคคลและหน่วยงานมีความเข้าใจและตระหนักรู้ถึงรากเหง้าของปัญหาการทุจริตประพฤติดีมีขอบภายในสังคมและประเทศ สามารถวิเคราะห์และระบุถึงความเสี่ยงต่อการทุจริตเข้าใจถ่องแท้เกี่ยวกับการแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม พร้อมแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

๔) O (Onward) บุคคลและหน่วยงานมีแนวคิดมุ่งพัฒนาหน่วยงานให้เกิดความโปร่งใสและร่วมสร้างวัฒนธรรมไม่ทนต่อการทุจริตให้เกิดขึ้น และไม่ย่อท้อต่อการแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติดีมีขอบให้สำเร็จลุล่วงได้ตามเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน

๕) N (Knowledge) บุคคลและหน่วยงานมีการพัฒนาองค์ความรู้อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เท่าทันต่อสถานการณ์การทุจริตของหน่วยงาน สังคมและของประเทศ

๖) G (Generosity) บุคคลและหน่วยงานร่วมพัฒนาหน่วยงานให้มีความเอื้ออาทรบนพื้นฐานของจริยธรรมและจิตพอเพียง

๔.๒ ความพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตนำไปเผยแพร่ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพระบรมราชานุญาตตามที่ขอพระมหากรุณา โดยมีใจความว่า

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม

ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

๔.๒.๑ คุณลักษณะที่สำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข คือ แนวทางการดำเนินชีวิตให้อยู่บนทางสายกลางตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพ้นจากภัยและวิกฤติการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างมั่นคงและยั่งยืน

๔.๒.๑.๑ ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปและต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

๔.๒.๑.๒ ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมที่ดีงาม คิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถี่ถ้วน โดยคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

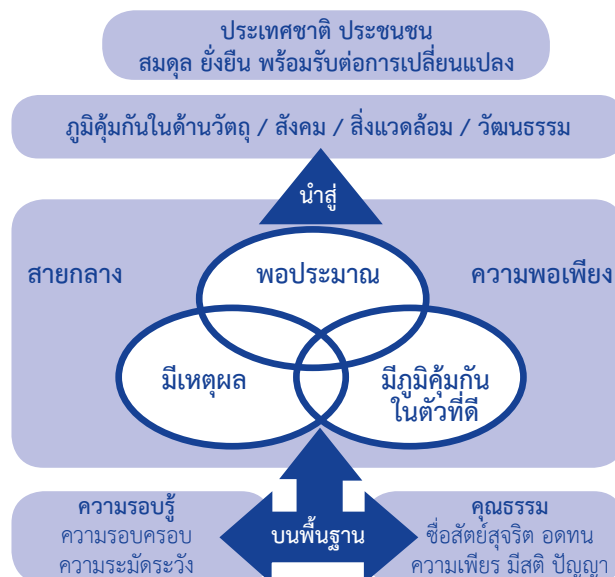
๔.๒.๑.๓ มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลง ด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

เงื่อนไขในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๔.๒.๑.๔ เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ

๔.๒.๑.๕ เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ ๔.๑ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางดำเนินชีวิตทางสายกลาง การพึ่งตนเอง รู้จักประมาณตนอย่างมีเหตุผล อยู่บนพื้นฐานความรู้และคุณธรรมในการพิจารณา ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดำเนินการไม่ได้เฉพาะเจาะจงในเรื่องของเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียวแต่ยังครอบคลุมไปถึงการดำเนินชีวิตด้านอื่นๆ ของมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข อย่างเช่น หากเรามีความพอเพียง เราจะไม่ทุกข์จิตคดโกง ไม่ลักขโมยของ เบียดเบียนผู้อื่น ก็จะส่งผลให้ผู้อื่นไม่เดือดร้อน สังคมก็อยู่ได้อย่างปกติสุข

๔.๒.๒ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชแบบอย่างในเรื่องของความพอเพียง มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับพระองค์ดังต่อไปนี้

เรื่อง ฉลองพระองค์ บนความ “พอเพียง” : หนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๙

นายสุนทร ชนะศรีโยธิน เจ้าของร้านสุท “วินสัน เทเลอร์” ได้บอกเล่าพระราชจริยวัตรในด้าน “ความพอเพียง” ที่พระองค์ท่านทรงปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่องว่า “นายตำรวจนำมาให้ผมซ่อม เป็นผ้ารัดอกสำหรับเล่นเรือใบสภาพเก่ามากแล้ว นายตำรวจท่านนั้นบอกว่าไม่มีร้านไหนยอมซ่อมให้เลย ผมเห็นว่าย่างแก้ไขได้ก็รับมาซ่อมแซมให้ไม่คิดเงิน เพราะแค่นี้ก็อยากบริการแก้ไขให้ดีให้ลูกค้าประทับใจ แต่ไม่รู้มาก่อนว่าเขาเป็นเจ้าหน้าที่ในพระราชสำนักตอนนั้นผมบอกไม่คิดค่าตัดบอกเขาว่าไม่รับเงิน แก้ไขแค่นี้ ผมมีน้ำใจ ผมเปิดร้านเสื้อเพราะต้องการให้มีชื่อเสียงด้านคุณภาพและบริการลูกค้ามากกว่า แก้ไขนิดเดียวก็อยากทำให้เขาดีๆ ไม่ต้องเสียเงินตอนนั้นเขาถามผมอีกว่า แล้วจะเอามาให้ทำอีกได้ไหม เราก็บอกได้เลยผมบริการให้ จากนั้นเราก็รับแก้ไขชุดให้ให้นายตำรวจท่านนี้เรื่อยๆ เขาขอให้คิดเงินก็ไม่คิดให้ พอครั้งที่ ๕ นี่สิ ท่านเอาผ้ามา ๔-๕ ผืน จะให้ตัดถามผมว่าเท่าไรๆ แล้วก็รีบควักนามบัตรมาให้ผม ท่านชื่อ พล.ต.ต.จรัส สุดเสถียร ตำแหน่งเขียนว่าเป็นนายตำรวจประจำราชสำนัก ท่านบอกว่า “สิ่งที่เก่าแก่ทำให้เป็นของพระเจ้าอยู่หัวนะ” ผมอึ้งมากรีบยกมือท้วงท้วงใจที่ได้รับใช้เบื้องพระยุคลบาทแล้ว” นายสุนทรเล่าด้วยน้ำเสียงตื่นตันใจแต่ละฉลองพระองค์ที่ได้รับมาให้ซ่อมแซมถ้าเป็นคนอื่นผ้าเก่าขนาดนั้นเขาไม่ซ่อมกันแล้ว เอาไปทิ้งหรือให้คนอื่นฯ ได้แล้วแต่พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ทรงมีความมั่งคั่งแต่ละองค์ที่เอามาเก่ามาก เช่น เสื้อสูทสีฟ้าซัฟพัฒนา ผ้าเก่าสีซีดมากแล้ว ตรงตราซัฟพัฒนา มัวหมอง ตรงคันทองก็หลุดเกือบหมด ผมเอามาแกะหมดเลยให้โรงงานปักใหม่ให้เหมือนแบบเดิม เพราะเข้าใจว่าท่านอยากได้ฉลองพระองค์องค์เดิม แต่เปลี่ยนตราให้ดูใหม่ ถ้าสมมุติวันนี้มีเจ้าหน้าที่มาส่งซ่อมพรุ่งนี้เย็นๆ ผมก็ทำเสร็จส่งคืนเข้าไป เจ้าหน้าที่ที่มารับฉลองพระองค์สอบถามว่า ทำไมทำให้ผมตอบเลยว่า เพราะตั้งใจถวายงานครับ ผมอยู่ผืนแผ่นดินไทย ได้ร่วมพระบารมีของพระองค์ ผมก็อยากได้รับใช้เบื้องพระยุคลบาทสักเรื่อง ผมเป็นช่างตัดเสื้อได้รับใช้ขนาดนี้ผมก็ปลื้มปิติที่สุดแล้ว

“ผมถือโอกาสนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์ท่านมาใช้ตลอด เสื้อผ้าเก่าๆ ที่ได้รับมาวันแรกทำให้รู้ว่าพระองค์ทรงอยู่อย่างประหยัด มัธยัสถ์ ทรงเป็นแบบอย่างความพอเพียงให้แก่ประชาชน และเมื่อได้ถวายงานบ่อยครั้งทำให้ผมตระหนักว่า คนเราวันหนึ่งต้องพิจารณาตัวเองว่าสิ่งไหนบกพร่องก็ต้องแก้ไข สิ่งนั้น ทุกคนต้องแก้ไขสิ่งที่บกพร่องก่อน งานถึงจะบรรลุเป้าหมาย และเมื่อประสบความสำเร็จแล้วอย่าลืมตั้งใจทำสิ่งดีๆ ให้ประเทศชาติตลอดไป”

ข้อคิดและข้อปฏิบัติดีๆ ที่ได้จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของช่างสุนทร

ฉลองพระบาท ก.เปรมศิลป์ ช่างซ่อมฉลองพระบาท รอยเท้าในหลวง ร. ๙ รอยเท้าของความพอเพียง

นายศรไกร แนนศรีนิลหรือช่างไก่ ช่างนอกราชสำนักผู้ถวายงานซ่อมฉลองพระบาท ในหลวงรัชกาลที่ ๙ มานานกว่า ๑๐ ปี ปัจจุบันยังเป็นเจ้าของร้านซ่อมรองเท้า ก.เปรมศิลป์ บริเวณสี่แยกพิชัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ ประมาณปี ๒๕๔๖ มีลูกค้าสวมชุดพระราชสำนักมา ๒ คน เดินประคองถุงผ้าลายสก๊อต ด้านในเป็นรองเท้าเข้ามาในร้าน พอวางรองเท้าลงก็ก้มลงกราบ เลยถามว่า เอาอะไรมาให้ ลูกคำรายนั่นตอบว่าฉลองพระบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ยินเท่านั้น ทำตัวไม่ถูก ขนลุก พุดอะไรไม่ถูก ในใจคิดแต่เพียงว่า โชคดีแล้ว ไม่นึกไม่ฝันว่าจะมีโอกาสได้ซ่อมรองเท้าของเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน ช่างไก่เล่าว่า รองเท้าคู่แรกที่อยู่ในหลวง ร. ๙ ทรงนำมาซ่อม เป็นรองเท้าหนังสีดำ ทรงคัทชู แบรินต์ไทย เป็นฉลองพระบาทคู่โปรดของพระองค์ เบอร์ ๔๓ เท้าที่สังเกตสภาพชำรุดทรุดโทรม ราวกับใส่ใช้งานมาแล้วหลายสิบปี ภายในรองเท้าหุ่ร่อนหลุดลอกหลายแห่ง ถ้าเป็นคนทั่วไปจะแนะนำให้ทิ้งแล้วซื้อใหม่

“จริงๆ ผมใช้เวลาซ่อมรองเท้าคู่นั้นไม่ถึง ๑ ชั่วโมงก็เสร็จ แต่ด้วยความที่อยากใหรองเท้าคู่นั้นอยู่ในบ้านให้นาน เลยบอกเจ้าหน้าที่ว่า ใช้เวลาซ่อม ๑ เดือน ซึ่งฉลองพระบาทคู่นี้ ทรงโปรดใช้ทรงดนตรี”

นับจากนั้นเป็นต้นมาช่างไก่อังมีโอกาสได้ถวายงานซ่อมฉลองพระบาทอีกหลายคู่ ซึ่งคู่ที่ ๒ และคู่ที่ ๓ เป็นรองเท้าหนังสีดำ ทรงคัทชู คู่ที่ ๔ ฉลองพระบาทหนังวัว ทรงฮาฟ มักใส่ในงานราชพิธี ซึ่งฉลองพระบาทคู่นี้มีรอยพระบาทติดมากับแผ่นรองเท้า ช่างไก่เก็บแผ่นรองเท้าไว้ที่ร้านเพื่อความเป็นสิริมงคล ส่วนฉลองพระบาทคู่ที่ ๕ ทรงนำมาเปลี่ยนพื้น ฉลองพระบาทคู่ที่ ๖ เป็นรองเท้าเปิดส้น ซึ่งคุณทองแดง สุนัขทรงเลี้ยงกัก รวมแล้วทั้งหมด ๖ คู่

“ผมซ่อมฉลองพระบาททุกคู่อย่างสุดความสามารถ ซึ่งรองเท้าของพระองค์จะนำไปวางปนกับของลูกค้านอื่นไม่ได้ เลยซื้อพานมาใส่พร้อมกับผ้าสีเหลืองมารอง แล้วนำไปวางไว้ที่สูงที่สุดในร้าน เพราะท่านคงทรงโปรดมาก สภาพรองเท้าชำรุดมาก ซบในรองเท้าหลุดออกมาหมด ถ้าเป็นเศรษฐกิจทั่วไปคงจะไม่นำมาใช้แล้ว แต่ในพระองค์ยังทรงใช้คู่เดิมอยู่”

ประการสำคัญที่ทำให้ชายผู้นี้ได้เรียนรู้จากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช คือ “ความพอเพียง” ขนาบฉลองพระบาทขาดและเก่ายังส่งมาซ่อม หากคนไทยเดินตามรอยของพระองค์ท่าน ชีวิตไม่พังเพื่อจะเป็นสุขกันมากกว่านี้

“ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล” เขียนไว้ในหนังสือ “ใต้เบื้องพระยุคลบาท” ดังนี้

“...พระองค์ท่าน ทรงเป็นผู้นำอย่างแท้จริง ดูแลฉลองพระบาทเป็นต้น พวกตามเสด็จฯ ทั้งหลายใส่รองเท้านอก และยิ่งมาจากต่างประเทศใส่แล้วนุ่มเท้าดี พระองค์กลับทรงรองเท้าที่ผลิตในเมืองไทยคู่ละร้อยกว่าบาทสีดำเหมือนอย่างนักเรียนใส่กัน แม้กระทั่งพวกเรายังไม่ซื้อใส่เลย...”

นาฬิกาบนข้อมพระกร

วันงานเปิดตัวรายการทีวี “ธรรมดีที่พ่อทำ” และงานสัมมนา “ถอดรหัส” ธรรมดีที่พ่อทำ พอเริ่มบรรยาย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ถามผู้ฟังว่า พวกเรามีเสื้อผ้าคนละกี่ชุด ใส่นาฬิกาเรือนละเท่าไร หลายคนแย้งกันตอบ และพากันอึ้ง เมื่อ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เล่าว่า “ครั้งหนึ่ง ผมพยายามจะแอบดูว่า พระองค์ท่านใส่นาฬิกาี่ห้ออะไร จนพระองค์ท่านรู้สึกได้ว่าผมพยายามอยากจะดูยี่ห้อ ท่านจึงยื่นข้อพระหัตถ์มาให้ดูตรงหน้า ทรงตรัสอย่างมีพระอารมณ์ขันว่า “ยี่ห้อใส่แล้วโก้” ผมจำแบบไว้ เพราะอยากรู้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงใส่นาฬิกาเรือนละเท่าไร พอวันหยุดก็รีบไปที่ร้าน ก็ทราบว่ามีราคาเพียงแค่ ๗๕๐ บาท...” ซึ่งก็เดินตรงเหมือนกันกับนาฬิกาเรือนแพง แม้กระทั่งฉลองพระองค์ก็ทรงมีไม่กี่ชุด ทรงใช้จนเปื่อยซีด แต่พวกเรามักคิดว่าการมีแบบเหลือกินเหลือใช้จึงจะดี เพราะคนสมัยนี้เริ่มไม่เอาเกษตรกรรม แต่เลือกที่จะทำอุตสาหกรรม (เป็นศัพท์ที่บัญญัติขึ้นเอง) สุดท้ายอนาคตก็จะอดกิน”

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุลถามอีกว่า คนในห้องนี้มีรองเท้าคนละกี่คู่ ก็มีนักธุรกิจสตรียกมือว่าร้อยละ ๑๐ ดร.สุเมธ จึงถามต่อว่าวันนี้ใส่มากี่คู่ ถ้าจะใช้ให้คุ้ม ทำไหมไม่เอามาแขวนคอด้วย (ทำเอาบรรยากาศในห้องเงียบสงัดเพราะ โดนใจกันเต็มๆ) ก่อนจะบอกว่า พระองค์ทรงฉลองพระบาทคู่ละ ๓๐๐-๔๐๐ บาท ขณะที่ข้าราชการบริพาร ใส่รองเท้าคู่ละ ๓-๔ พัน แต่เวลาที่พระองค์ทรงออกเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ห่างไกล ที่สุดแล้วข้าราชการบริพารก็เดินตามพระองค์ไม่ทันอยู่ดี เวลาเดินคนเราใส่รองเท้าได้คู่เดียว อีกทั้งฉลองพระบาทของพระองค์ยังถูกนำส่งไปซ่อมแล้วซ่อมอีก

ดินสอทรงงาน

ดินสอธรรมดาซึ่งคนทั่วไปอาจหาซื้อได้ด้วยราคาเพียงไม่กี่บาทนี่เป็นดินสอชนิดเดียวที่ปรากฏอยู่บนพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขณะทรงงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่างๆ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงดินสอไม้ธรรมดาๆ โดยมีบันทึกว่า ในปีหนึ่งๆ ทรงเบิกดินสอใช้เพียง ๑๒ แท่ง โดยทรงใช้ดินสอเดือนละ ๑ แท่งเท่านั้น เมื่อดินสอสั้นจะทรงใช้ กระดาษมาฉีกมาต่อกันเพื่อปลายดินสอให้ยาวเพื่อให้เขียนได้ถนัดมือจนกระทั่งดินสอนั้นกัดใช้ไม่ได้แล้ว เนื่องจาก พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีแนวพระราชดำริที่เป็นเหตุเป็นผลดินสอ ๑ แท่ง ท่านไม่ได้มองว่าเราต้องประหยัดเงินในกระเป๋าแต่ท่านมองว่าดินสอ ๑ แท่ง ต้องใช้ทรัพยากรหรือพลังงานเท่าไร ต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติ คือ ไม้ แร่ธาตุที่ทำให้ดินสอ การนำเข้าวัตถุดิบที่นำเข้าต่างประเทศ พลังงาน ในกระบวนการผลิตและขนส่ง ดังนั้น การผลิตดินสอทุกแท่งมีผลต่อรายรับรายจ่ายของประเทศ เป็นส่วนหนึ่งของมูลค่าสินค้านำเข้าด้านวัตถุดิบและเป็นการนำเข้าทรัพยากรธรรมชาติที่มีจำกัดมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ความประหยัด ไม่ใช่หมายถึงการไม่ใช้ แต่ยังรวมถึงการใช้สิ่งต่างๆ อย่างมีสติและมีเหตุผล อันเป็นเหตุผลสำคัญของการเศรษฐกิจพอเพียง

“ท่านผู้หญิงบุตรี” บอกผมมาว่า ปีหนึ่งท่านทรงเบิกดินสอ ๑๒ แท่ง เดือนละแท่ง ใช้จนกระทั่งกัด ใครอย่าได้ไปทิ้งของพระองค์ท่านนะ จะทรงกริ้ว ทรงประหยัดทุกอย่าง ทรงเป็นต้นแบบทุกอย่าง ของทุกอย่าง มีค่าสำหรับพระองค์ท่านทั้งหมด ทุกบาท ทุกสตางค์ จะทรงใช้อย่างระมัดระวัง ทรงสั่งให้เราปฏิบัติงาน ด้วยความรอบคอบ...

หลอดยาสีพระทนต์

หลอดยาสีพระทนต์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีลักษณะแบนราบ เรียบคล้ายแผ่นกระดาษ โดยเฉพาะบริเวณคอหลอดยิ่งปรากฏรอยบุ๋มลึกลงไปจนถึงเกลียวคอหลอด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะพระองค์ท่านทรงใช้ตามแปรงสีพระทนต์ช่วยรีดและกดจนเป็นรอยบุ๋ม ศาสตราจารย์พิเศษ ทันตแพทย์หญิง ท่านผู้หญิงเพ็ชรา เตชะกัมพุช ทันตแพทย์ประจำพระองค์ อดีตคณบดีคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เขียนเล่าในว่า “ครั้งหนึ่งทันตแพทย์ประจำพระองค์ กราบถวายบังคมทูลเรื่องศิษย์ ทันตแพทย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บางคนมีค่านิยมในการใช้ของต่างประเทศ และมีราคาแพง รายที่ไม่มีทรัพย์ พอซื้อหา ก็ยังชวนขาย เช้ามาใช้เป็นการชั่วคราวชั่วคราว ซึ่งเท่าที่ทราบมามีความแตกต่างจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ที่ทรงนิยมใช้กระเป๋าทันตกรรมภายในประเทศเช่นสามัญชนทั่วไป ทรงใช้ดินสอสั้นจนต้องต่อด้าม แม้ยาสีพระทนต์ของพระองค์ท่าน ก็ทรงใช้ตามแปรงพระทนต์รีดหลอดยาสีจนแบนจนแน่ใจว่าไม่มียาสีพระทนต์หลงเหลืออยู่ในหลอดจริงๆ”

“เมื่อกราบบังคมทูลเสร็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งว่า ของพระองค์ท่านก็เหมือนกัน และยังทรงรับสั่งต่อไปอีกด้วยว่า เมื่อไม่นานมานี้เองมหาดเล็กห้องสรง เห็นว่ายาสีพระทนต์ของพระองค์คงใช้หมดแล้วจึงได้นำหลอดใหม่มาเปลี่ยนให้แทน เมื่อพระองค์ได้ทรงทราบ ก็ได้ขอให้เขานำยาสีพระทนต์หลอดเก่ามาคืนและพระองค์ท่านยังทรงสามารถใช้ต่อไปได้อีกถึง ๕ วัน จะเห็นได้ว่าในส่วนพระองค์ท่านเองนั้น ทรงประหยัดอย่างยิ่ง ซึ่งตรงกันข้ามกับพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ที่ทรงพระราชทานเพื่อราษฎร ผู้ยากไร้อยู่เป็นนิจ”

“พระจริยวัตรของพระองค์ได้แสดงให้เห็นอย่างแจ่มชัดถึงพระวิริยะ อุตสาหะ ตลอดจนความประหยัดในการใช้ของอย่างคุ้มค่า หลังจากนั้นทันตแพทย์ประจำพระองค์ได้กราบพระบาททูลขอพระราชทานหลอดยาสีพระทนต์หลอดนั้น เพื่อนำไปให้ศิษย์ได้เห็นและรับใส่เกล้าเป็นตัวอย่างเพื่อประพฤติปฏิบัติในโอกาสต่อไป”

“ประมาณหนึ่งสัปดาห์หลังจากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานส่งหลอดยาสีพระทนต์เปล่าหลอดนั้นมาให้ถึงบ้าน ทันตแพทย์ประจำพระองค์รู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้ายิ่ง เมื่อได้พิจารณาถึงลักษณะของหลอดยาสีพระทนต์เปล่าหลอดนั้นแล้วทำให้เกิดความสงสัยว่า เหตุใดหลอดยาสีพระทนต์หลอดนี้จึงแบนราบเรียบโดยตลอด คล้ายแผ่นกระดาษ โดยเฉพาะบริเวณคอหลอดยังปรากฏรอยบุ๋มลึกลงไปเกือบถึงเกลียวคอหลอด เมื่อได้มีโอกาสเข้าเฝ้าฯ อีกครั้งในเวลาต่อมา จึงได้รับคำอธิบายจากพระองค์ว่า หลอดยาสีพระทนต์ที่เห็นแบนเรียบนั้นเป็นผลจากการใช้ตามแปรงสีพระทนต์ช่วยขัดและกดจนเป็นรอยบุ๋มที่เห็นนั่นเอง และเพื่อที่จะขอนำไปแสดงให้ศิษย์ทันตแพทย์ได้เห็นเป็นอุทาหรณ์จึงได้ขอพระราชทานุญาตซึ่งพระองค์ท่านก็ได้ทรงพระเมตตาด้วยความเต็มพระราชนุหทัย”

รถยนต์พระที่นั่ง

นายอนันต์ ร่มรื่นวณิชกิจ ช่างดูแลรถยนต์พระที่นั่ง ได้ให้สัมภาษณ์รายการตีสิบ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ โดยมีใจความว่า “ครั้งหนึ่งผมต้องซ่อมรถตู้ซูฟโรเลต ซึ่งเป็นรถที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่สมเด็จพระเทพรัตนฯ สมัยท่านเรียนจบที่จุฬาฯ และเป็นคันโปรดของท่านด้วย ก่อนซ่อมช่างประตูด้านที่ท่านประทับเวลาฝนตกจะมีน้ำหยด แต่หลังจากที่ซ่อมแล้ววันหนึ่งท่านก็รับสั่งกับสารทิดว่า วันนี้รถดูแปลกไป น้ำไม่หยด อย่างนี้ก็ไม่เย็นนะสิ แต่ก็ดีเหมือนกันไม่ต้องเอากระป๋องมารอง” นายอนันต์เปิดเผยว่า ภายในรถยนต์พระที่นั่งของแต่ละพระองค์นั้น เรียบง่ายมาก ไม่มีอะไรเลยที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก มีแต่ถังขยะเล็กๆ กับที่ทรงงานเท่านั้น ส่วนการได้มีโอกาสดูแลรถยนต์พระที่นั่ง ทำให้ได้เห็นถึงพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วยนั้น นายอนันต์กล่าวว่า ครั้งหนึ่งมีรถยนต์พระที่นั่งที่เพิ่งทรงใช้ในพระราชกรณียกิจมาทำ เห็นว่าพรมใต้ถรมมีน้ำแฉะขังอยู่และมีกลิ่นเหม็นด้วย แสดงว่าพระองค์ท่านทรงนำรถไปทรงพระราชกรณียกิจในที่ที่น้ำท่วม แฉะน้ำยังซึมเข้าไปในรถพระที่นั่งด้วย แสดงว่าน้ำก็ต้องเปียกพระบาทมาตลอดทาง จึงถามสารทิดว่า ทำไมไม่รีบเอารถมาซ่อม ก็ได้คำตอบว่าต้องรอให้เสร็จพระราชกรณียกิจก่อน เมื่อพิธีกรรมจากจากการที่ได้มีโอกาสรับใช้เบื้องพระยุคลบาท ได้เห็นถึงความพอเพียงของพระองค์อย่างไร นายอนันต์ ตอบว่า “ปกติถ้าทรงงานส่วนพระองค์ ท่านก็ใช้รถคันเล็กเพื่อประหยัดน้ำมัน และเมื่อเราสังเกตสีรถพระที่นั่ง จะเห็นว่ามีรอยสีลอกรอบคันรถ กว่าที่ท่านจะนำมาทำสีใหม่ก็รอบคันแล้ว แต่คนใช้รถอย่างเราแค่รอยนิดเดียวก็รีบเอามาทำสีแล้ว และครั้งหนึ่งระหว่างที่ผมกำลังประสานงานไปรับรถพระที่นั่งของสมเด็จพระเทพรัตนฯ ก็มีวิทยุของข้าราชการบอกรันว่ารถติดมาก สมเด็จพระเทพรัตนฯ เสด็จฯ ขึ้นรถไฟฟ้าไปแล้ว”

ห้องทรงงาน

ห้องทรงงานพระตำหนักจิตรลดารโหฐานไม่ได้หรูหราประดับด้วยของแพงแต่อย่างใด เวลาทรงงานจะประทับบนพื้นพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน มิได้ประทับพระเก้าอี้เวลาทรงงาน เพราะทรงวางสิ่งของต่างๆ ได้สะดวก ห้องทรงงานเป็นห้องเล็กๆ ขนาด ๓ x ๔ เมตร ภายในห้องทรงงานจะมีวิทยุ โทรทัศน์ โทรสาร โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ เทเล็กซ์เครื่องบันทึกเสียง เครื่องพยากรณ์อากาศ เพื่อจะได้ทรงสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ทันทั่วๆ โดยผนังห้องทรงงานโดยรอบมีแผนที่ทางอากาศแสดงถึงพื้นที่ประเทศ

ห้องทรงงานของพระองค์ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่เตือนสติคนไทยได้อย่างมาก โต๊ะทรงงานหรือเก้าอี้โยกทรงพระสุหร่ายไม่เคยมีปรากฏในห้องนี้ ดังพระราชดำรัสของพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตอนหนึ่งที่ว่า “...สำนักงานของท่าน คือ ห้องกว้าง ๆ ไม่มีเก้าอี้ มีพื้น และท่านก็ก้มทรงงานอยู่กับพื้น...” นั่นเอง นับเป็นแบบอย่างของความพอดี ไม่ฟุ้งเฟ้อโดยแท้

“ห้องทรงงาน” เป็นเพียงห้องขนาดธรรมดา กว้างยาวรวม ๕ x ๑๐ เมตร โปร่งๆ โล่งๆ พื้นที่เป็นไม้ปาร์เกต์ ผน格拉บังคมทูลและถวายตำรา จากนั้นได้ทรงสอบถามรายละเอียดของตำรา พร้อมทั้งเรื่องราวความคืบหน้างานอื่นที่กำลังดำเนินเป็นเวลากว่าหนึ่งชั่วโมง

พระตำหนักจิตรลดาร

พระตำหนักจิตรลดาร “...ไม่มีพระราชวังไหนในโลกเหมือนพระตำหนักจิตรลดาร และบริเวณสวนจิตรลดารที่เต็มไปด้วยบ่อเลี้ยงปลา และไร่นาทดลอง อีกทั้งผองโคนม ผสมด้วยโรงสีและโรงงานหลากหลาย จึงพูดได้เต็มปากว่า ในประเทศไทยไม่มีช่องว่างระหว่างเกษตรกรกับพระมหากษัตริย์ ผู้ทรงทำงานอย่าง “หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน” ด้วยพระองค์เอง”

“โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดาร” เกิดจากพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภายหลังจากเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมพสกนิกรในพื้นที่ต่างๆ ด้วยทรงปรารถนาจะได้เห็นประชาชนอยู่ดีมีสุขตามสมควรแก่สภาพ โดยเฉพาะอาชีพด้านเกษตรกรรม ซึ่งถือเป็นอาชีพหลักของประเทศ จึงทำให้เกิดโครงการส่วนพระองค์เกี่ยวกับการเกษตร สวนจิตรลดาร ภายในบริเวณพระตำหนักสวนจิตรลดารโหฐาน อันเป็นพระราชฐานที่ประทับในปี พ.ศ.๒๕๐๔ โดยเริ่มต้นจาก “นาข้าวทดลอง” และ “ป่าไม้สาธิต” ต่อมากิจกรรมการเกษตรอื่นๆ จึงค่อยๆ ทบทยอยเพิ่มมากขึ้น ภายใต้งบประมาณสวนจิตรลดาร กระทั่งโครงการต่างๆ เริ่มประสบความสำเร็จ จึงจัดทำโครงการตัวอย่างเพื่อให้ประชาชนที่สนใจสามารถเข้ามาศึกษา และนำกลับไปดำเนินการเองได้ โดยโครงการต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในสวนจิตรลดาร เป็นโครงการที่ไม่หวังผลตอบแทน (เชิงธุรกิจ) ทำให้วันนี้ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดาร กลายเป็นแหล่งรวมนวัตกรรมด้านการเกษตรของแผ่นดินที่เปิดพร้อมสำหรับประชาชนที่สนใจศึกษาเรียนรู้กิจกรรมการเกษตรตามพระราชดำริ

ของเอกสารต่าง ๆ ที่จะส่งขึ้นทูลเกล้าฯ

“... แต่หากเป็นเรื่อง “งานในราชการ” แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราชโองการมายังข้าราชการบริพารในพระองค์ว่า “เอกสารต่างๆ ที่จะส่งขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย หากเป็นของแล้วก็ขอให้ติดกาฉพาะตรงหัวมุม หรือหากจำเป็นต้องใช้เทปกาวติด ก็ให้ติดแค่สองนิ้วก็พอ ไม่ใช่ปิดทั้งหมด เพราะเป็นการเปลืองเทปและเปิดยาก” พระองค์จะไม่พอพระราชหฤทัย เพราะไม่เป็นการประหยัด ซึ่งตรงนี้เป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ กระดาษและซองจดหมายภายใน หากไม่ใช่เอกสารสำคัญ ก็ควรใช้กระดาษรีไซเคิล แต่หากเป็นจดหมายลับหรือสำคัญก็สามารถใช้ของใหม่ได้”

๔.๒.๓ ธรรมะพื้นฐานแห่งความพอเพียง การดำเนินชีวิตแห่งความพอเพียงที่ปรากฏในพระราชดำริสต้องธรรมะพื้นฐาน กล่าวคือ (ได้รับพระบรมราชโองการ, ๒๕๕๐: ๑๐๘-๑๐๙) ต้องมีปัญหา ในกฎความสัมพันธ์และคุณธรรมตามกฎแห่งกรรม จึงมีความสันโดษ ความพอและจิตสาธารณะ คิดถึงประโยชน์สุขของผู้อื่นที่อยู่สัมพันธ์ร่วมกันเอื้อเพื่อและแบ่งปัน

วิถีแห่งความพอเพียง ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสันโดษ เป็นคุณธรรมที่ก่อให้เกิดความพอใจในผลที่ทำดีแล้ว ทำเต็มที่แล้ว (สันโดษไม่ได้แปลว่า ไม่ทำอะไร หรือ พอใจอยู่คนเดียว) เป็นคุณธรรมที่ก่อให้เกิดความยินดีตามที่มี ตามที่ได้ ตามที่ควร ควรแก่ฐานะ ควรแก่ความสามารถ ควรแก่ศีลธรรม กฎเกณฑ์ทางสังคม กฎหมาย ความรู้จักพอ พอประมาณ เป็นเหตุให้ไม่เกิดความอยากได้ในสิ่งที่ตนควรมี ไม่ควรได้ ซึ่งเป็นเหตุให้เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ความสันโดษจึงเป็นธรรมะที่สนับสนุนการไม่เบียดเบียนอันเป็นหัวใจของศีลในทางพุทธศาสนา สังคมใดไม่มีความเบียดเบียน สังคมนั้นอยู่ได้ด้วยความสำเร็จในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงหรือวิถีแห่งความพอเพียงมาปฏิบัติ จึงเนื่องด้วยปัญญาที่รู้จักพอประมาณในสังคมทุกระดับ นับตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ

คุณธรรมพื้นฐานที่ป้องกันมิให้กระทำการเบียดเบียนที่สำคัญในทางพุทธศาสนา คือ หิริโอตตปละ “หิริ” มีความหมายว่า ความละอายต่อบาปทุกชนิด ส่วน “โอตตปละ” มีความหมายว่า ความเกรงกลัวต่อผลของบาป หิริโอตตปละจะเกิดได้เมื่อมีปัญหาแยกแยะชัดเจน รู้ว่าอะไรเป็นบาป อะไรคือผลของบาป อะไรเป็นบุญ อะไรคือผลของบุญ รู้จักเหตุและผลของกฎแห่งกรรมนั่นเอง การสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต เป็นการปรับเปลี่ยนสภาพสังคมให้เกิดภาวะ “ที่ไม่ทนต่อ การทุจริต” โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการกล่อมเกลாத่างสังคมในทุกช่วงวัย เพื่อสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต และปลูกฝังความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นพลเมืองดี มีจิตสาธารณะ ผ่านทางสถาบันหรือกลุ่มตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการกล่อมเกลாத่างสังคมเพื่อให้เด็กเยาวชนผู้ใหญ่เกิดพฤติกรรมที่ละอายต่อการทำความผิด การไม่ยอมรับและต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ

๔.๒.๔ มิติ ๔ ด้าน ของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริอยู่เหนือกว่าเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของตะวันตก ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องวัตถุที่เป็นรูปธรรม เช่น เงิน ทรัพย์สิน กำไร ไม่เกี่ยวกับเรื่องจิตใจ ซึ่งเป็นนามธรรม แต่เศรษฐกิจพอเพียงมีขอบเขตกว้างกว่าเศรษฐกิจทุนนิยมหรือเศรษฐกิจทุนนิยม เพราะครอบคลุมถึง ๔ ด้าน คือ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านจิตใจ มิติด้านสังคม มิติด้านวัฒนธรรม (สมพร เทพสิทธา, ๒๕๔๙: ๒๑-๒๕) สรุปได้ ดังนี้

- ๑) มิติด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกิน ให้ความสำคัญขั้นหนึ่งเพื่อบรรเทาความยากจน เพื่อให้พึ่งตนเองได้ให้พ้นจากความยากจน การปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ เป็นการปฏิบัติตามเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้ช่วยให้เกษตรกรจำนวนมากมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น มีชีวิตที่สุขสบายสมควรแก่สภาพ พ้นจากการเป็นหนี้และความยากจน สามารถพึ่งตนเองได้ มีครอบครัวที่เป็นสุขและอบอุ่น
- ๒) มิติด้านจิตใจ เศรษฐกิจพอเพียงเน้นที่จิตใจที่รู้จักพอ คือ พอดี พอประมาณ และยินดีในสิ่งที่ได้ ไม่โลภ เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มที่ตัวเองโดยสร้างรากฐานทางจิตใจที่มั่นคง โดยเริ่มจากใจที่รู้จักพอเป็นการปฏิบัติตามทางสายกลาง หรือมัชฌิมาปฏิปทา
- ๓) มิติด้านสังคม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดสังคมที่มีความสงบสุข ประชาชนมีความเมตตา เอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ มุ่งให้เกิดความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกัน เพื่อให้ทุกคนอยู่ได้โดยปราศจากการเบียดเบียนกัน การเอาใจใส่เอื้อเฟื้อกัน การมุ่งทำร้ายกัน
- ๔) มิติด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต (Way of Life) ของประชาชน เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตที่ประหยัดอดออม มีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ซึ่งทำให้เกิดการเป็นหนี้สิน เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรงที่สุดปัญหาหนึ่งที่บ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ ดังเช่นกลางปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยต้องประสบภาวะทางเศรษฐกิจและการเงินอย่างรุนแรง (สำนักงาน ป.ป.ช. ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ, ๒๕๕๘: ๕๐-๕๒)

สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรให้มีคุณธรรมกำกับความรู้ ในการดำเนินชีวิต ต้องมีสติยั้งคิดละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำที่เป็นการเบียดเบียนผู้อื่น การมีจิตที่เป็นกุศลจะสามารถทำให้เกิดวิถีการพัฒนาที่สมดุลนำพาสู่ความ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

๔.๓ การประยุกต์ใช้หลักการของความพอเพียง

ทุกคนสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้ ไม่ใช่เฉพาะในหมู่คนจนหรือเกษตรกร โดยต้อง “ระเบิดจากข้างใน” คือ การเกิดจิตสำนึก มีความศรัทธาเชื่อมั่น เห็นคุณค่า และนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง แล้วจึงขยายไปสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

๔.๓.๑ ความพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว มุ่งเน้นให้บุคคลและครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทั้งทางกายและทางใจ พึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถ ไม่ทำอะไรเกินตัว ไม่ใช่จ่ายเกินตัว ไม่ลงทุนเกินขนาด ดำเนินชีวิตโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น วางแผนอย่างรอบคอบ มีภูมิคุ้มกัน รวมทั้งใฝ่รู้และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อความมั่นคงในอนาคตและเป็นที่พึ่งให้ผู้อื่นได้ในที่สุด เช่น หาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัวจากการประกอบสัมมาชีพ รู้ข้อมูลรายรับ-รายจ่าย ประหยัด แต่ไม่ใช่ตระหนี่ ลด-ละ-เลิกอบายมุข สอนให้เด็กรู้จักคุณค่า รู้จักใช้ และรู้จักออมเงินและสิ่งของ เครื่องใช้ ดูแลรักษาสุขภาพ มีการแบ่งปันภายในครอบครัว ชุมชน และสังคมรอบข้าง รวมถึงการรักษา วัฒนธรรมประเพณี และการอยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม มีจิตใจเข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว สำหรับประชาชนทั่วไป มีหลักในการพึ่งตนเอง ๕ ประการ คือ

๔.๓.๑.๑ ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเอง มีจิตใจที่เข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม ซื่อสัตย์สุจริต เห็นประโยชน์ส่วนรวม เป็นที่ตั้ง ดังกระแสพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับการพัฒนาคน ความว่า

“...บุคคลต้องมีรากฐานทางจิตใจที่ดี คือ ความหนักแน่นมั่นคงในทางสุจริตธรรมและความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้จนสำเร็จ ทั้งต้องมีกุศโลบายหรือวิธีการอันแยบยลในการปฏิบัติงาน ประกอบพร้อมด้วยจึงจะสัมฤทธิ์ผลที่แน่นอน และบังเกิดประโยชน์อันยั่งยืนแก่ตนเองและแผ่นดิน...”

๔.๓.๑.๒ ด้านสังคม แต่ละสังคมต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย ชุมชนที่เข้มแข็งเป็นอิสระ ดังกระแสพระราชดำรัส ความว่า

“...เพื่อให้งานรุดหน้าไปพร้อมเพรียงกัน ไม่ลดหลั่น จึงขอให้ทุกคนพยายามที่จะทำงานในหน้าที่อย่างเต็มที่ และให้มีการประชาสัมพันธ์กันให้ดี เพื่อให้งานทั้งหมดเป็นงานที่เกื้อหนุนสนับสนุนกัน...”

๔.๓.๑.๓ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดอย่างฉลาดพร้อมทั้งการเพิ่มมูลค่าโดยให้ยึดหลักการของความยั่งยืนและเกิดประโยชน์สูงสุด ดังกระแสพระราชดำรัส ความว่า

“...ถ้ารักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม นึกว่าอยู่ได้อีกหลายร้อยปี ถึงเวลานั้นลูกหลานของเราก็คงจะหาวิธีแก้ปัญหาต่อไป เป็นเรื่องของเข ไม่ใช่เรื่องของเร แต่เราก็ทำรักษาสิ่งแวดล้อมไว้ให้พอสมควร...”

๔.๓.๑.๔ ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดีจึงต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้าน และเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการของสภาพแวดล้อม ภูมิประเทศ สังคมไทย และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง ดังกระแสพระราชดำรัส ความว่า

“...การเสริมสร้างสิ่งที่ชาวบ้านชาวชนบทขาดแคลนและต้องการ คือ ความรู้ในด้านเกษตรกรรมโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นสิ่งที่เหมาะสม...”

“...การใช้เทคโนโลยีอย่างใหญ่โต เต็มรูปหรือเต็มขนาดในงานอาชีพหลักของประเทศย่อมมีปัญหา”

๔.๓.๑.๕ ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งแต่การเพิ่มรายได้และไม่มีมุมมองที่ลดรายจ่ายในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือ จะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลักพออยู่พอกิน และสามารถอยู่ได้ด้วยตัวเองในระดับเบื้องต้น ดังกระแสนี้ สิ่งที่ว่า

“...การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตนเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุข พอมีพอกินเป็นขั้นหนึ่ง และขั้นต่อไป ก็คือให้มีเกียรติว่ายืนด้วยตนเอง...”

“...หากพวกเราร่วมมือร่วมใจกันทำเศษหนึ่งส่วนสี่ ประเทศของเราจะสามารถรอดพ้นจากวิกฤตได้...”

๔.๓.๒ ความพอเพียงระดับชุมชน คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชน บนหลักของความรู้รักสามัคคี รักษาเอกลักษณ์ ภาษา สร้างเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกันภายในชุมชนและนอกชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การรวมกลุ่มอาชีพองค์กรการเงิน สวัสดิการชุมชน การช่วยเหลือรักษาความสงบ ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมาสร้างประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม รอบคอบ เพื่อสร้างเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง พื้นฟูทรัพยากรให้เกิดความยั่งยืนคงอยู่ชั่วลูกชั่วหลาน

๔.๓.๓ ความพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชน เริ่มจากความมุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจที่หวังผลประโยชน์หรือกำไรในระยะยาวมากกว่าระยะสั้น แสวงหาผลตอบแทนบนพื้นฐานของการแบ่งปัน มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม ทั้งลูกค้า คู่ค้า ผู้ถือหุ้น และพนักงาน ด้านการขยายธุรกิจต้องทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป รวมทั้งต้องมีความรู้และเข้าใจธุรกิจของตนเอง รู้จักลูกค้า ศึกษาคู่แข่ง และเรียนรู้การตลาดอย่างถ่องแท้ ผลิตในสิ่งที่ถนัดและทำตามกำลังสร้างเอกลักษณ์ที่แตกต่างและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม มีการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น มีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อสังคมและป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญต้องสร้างเสริมความรู้และจัดสวัสดิการให้แก่พนักงานอย่างเหมาะสม

๔.๓.๔ ความพอเพียงระดับประเทศ เป็นการบริหารจัดการประเทศโดยเริ่มจากการวางรากฐาน ให้ประชาชนส่วนใหญ่อยู่อย่างพอมีพอกิน และพึ่งตนเองได้ มีความรู้และคุณธรรมในการดำเนินชีวิต มีการรวมกลุ่มของชุมชนหลายๆ แห่ง เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ สืบทอดภูมิปัญญา และร่วมกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอย่างรู้รักสามัคคี เสริมสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนให้เกิดเป็นสังคมแห่งความพอเพียงในที่สุด

๔.๓.๕ หลักการปฏิบัติตนตามแนวทางของความพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้ประมวลหลักที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแสดงให้เห็นมาโดยตลอดได้ ๑๐ ข้อ “หลัก ๑๐ ประการ ตามรอยพระยุคลบาท” มีดังนี้

๔.๓.๑.๑ ทำงานอย่างผู้รู้จริง และมีผลเป็นที่ประจักษ์

๔.๓.๑.๒ มีความอดทน มุ่งมั่น ยึดธรรมะและความถูกต้อง

๔.๓.๑.๓ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เรียบง่ายและประหยัด

- ๔.๓.๑.๔ มุ่งประโยชน์คนส่วนใหญ่เป็นหลัก
- ๔.๓.๑.๕ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพความคิดที่แตกต่าง
- ๔.๓.๑.๖ มีความตั้งใจจริงและขยันหมั่นเพียร
- ๔.๓.๑.๗ มีความสุจริตและความกตัญญู
- ๔.๓.๑.๘ พึ่งตนเอง ส่งเสริมคนดี และคนเก่ง
- ๔.๓.๑.๙ รักประชาชน
- ๔.๓.๑.๑๐ การเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน

สรุปได้ว่า การน้อมนำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ต้องยึดถือวิถีชีวิตความเป็นไทย คือ ความอ่อนน้อมถ่อมตน โอปปาติกะ เคารพให้เกียรติตนเองและผู้อื่น พออยู่พอกินเป็นสังคมแห่งความพอเพียงไม่ฟุ้งเฟ้อ ดำเนินชีวิตอย่างฉลาดไม่ประมาท ใช้สติปัญญาแก้ไขปัญหา และที่สำคัญ คือ ต้องลงมือปฏิบัติจริงหนักแน่นมั่นคงในทางสุจริตธรรมและความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้จนสำเร็จ

๔.๔ ภูมิคุ้มกันสังคมไทยด้วยจิตพอเพียง

การสร้างภูมิคุ้มกันสังคมไทยให้ปลอดภัยจากภัยคุกคามการทุจริตต้องมีการกำหนดเป็นนโยบาย มาตรการระดับประเทศ และกำหนดแนวปฏิบัติหรือตัดสินใจเพื่อให้การดำเนินการต่างๆ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปกติแล้วนโยบายจะถูกประกาศใช้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีระบบและเป็นทางการ การสร้างภูมิคุ้มกันมีหลายรูปแบบ ดังนี้

๔.๔.๑ ภูมิคุ้มกันทางสังคม ประเวศ วะสี ได้ให้ความหมายคำว่า ภูมิคุ้มกันทางสังคม ในคอลัมน์คุยกับผู้อ่านในนิตยสารหมอชาวบ้าน เล่มที่ ๒๔๖ ปี ๒๕๔๒ ว่า ภูมิคุ้มกันทางสังคม คือ ครอบครัวยุบอุ่นและชุมชนเข้มแข็ง ถ้าครอบครัวอบอุ่นและชุมชนเข้มแข็งก็จะทำให้โรคต่างๆ ทางสังคมทำอันตรายไม่ได้ ควรหันมาใช้วัคซีนทางสังคม คือ ส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นปึกแผ่นและชุมชนเข้มแข็งขอให้เพื่อนคนไทยสนใจเรื่องนี้ และช่วยกันสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมทั้งที่ทำได้ด้วยตนเอง และทั้งโดยการผลักดันให้เป็นนโยบายและทิศทางการพัฒนาประเทศ เมื่อสังคมมีภูมิคุ้มกันเราก็ไม่ต้องเป็นโรคติดต่อหรือโรคมะเร็งทางสังคมทำชีวิตให้ยืนยาวและมีคุณภาพแข็งแรง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๙) กล่าวถึงการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่ ๑ การสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยสรุปสาระสำคัญได้ว่า การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมที่จำเป็น คือ ทุกคนในสังคมไทยได้รับการคุ้มครองทางสังคมอย่างทั่วถึง สามารถเข้าถึงบริการและทรัพยากรอย่างเป็นธรรม กลุ่มผู้ด้อยโอกาสได้รับโอกาสและการพัฒนาศักยภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ประชาชนมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งเป็นพลังร่วมของสังคมไทย และทุกคนสามารถอยู่ในชุมชนและสังคมที่ยึดโยงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (คู่มือการขับเคลื่อนงานการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมในมิติวัฒนธรรม, ๒๕๕๗: ๓-๔)

๔.๔.๒ ภูมิคุ้มกันให้กับธุรกิจ การสร้างภูมิคุ้มกันในระบบธุรกิจต้องมีการดำเนินการอย่างบูรณาการ สามารถป้องกันบริษัทจากผลกระทบภายนอกทั้งทางด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จัดระบบมาตรฐานต่างๆ ดังนี้

๔.๔.๒.๑ ระบบการบริหารงานคุณภาพ ISO ๙๐๐๑: ๒๐๐๘ เพื่อสามารถตรวจสอบภายในในองค์กรได้ และป้องกันการรั่วไหลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน และเพิ่มประสิทธิภาพให้กับองค์กร

๔.๔.๒.๒ ระบบมาตรฐานการผลิต เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับสินค้าและองค์กรให้สามารถแข่งขันในระดับสากล เช่น HACCP, GMP, HALAL

๔.๔.๒.๓ การกระจายความเสี่ยงทางธุรกิจ โดยมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และขยายตลาดขายส่งในตลาดใหม่ที่เป็นที่นิยมและการส่งออกไปขายต่างประเทศ เพื่อป้องกันและกระจายความเสี่ยงจากวิกฤตการณ์ต่างๆ

๔.๔.๒.๔ ให้ความสำคัญกับลูกค้าประจำ และการสร้างลูกค้าใหม่ด้วยผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูง ตลอดจนการพัฒนาสินค้าและบริการที่ประทับใจ

๔.๔.๒.๕ ให้ความสำคัญกับการสร้างสร้างชื่อเสียง โดยส่งผลิตภัณฑ์รวมถึงผลงานบริหารองค์กรเข้าร่วมประกวดรางวัลระดับประเทศ เพื่อยกระดับสินค้าและความเชื่อมั่นในภาพลักษณ์ขององค์กรให้เป็นที่ยอมรับและรู้จักพร้อมๆ กับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตราสินค้า

๔.๔.๒.๖ สร้างพันธมิตรเครือข่ายธุรกิจ โดยเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการในท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน ด้วยการเปิดศูนย์ดูงานให้ความรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

๔.๔.๓ ภูมิคุ้มกันผู้ประกอบการภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับงานราชการ เช่น กรมราชทัณฑ์ ซึ่งมีเรือนจำนำร่องตามหลักเกณฑ์กลุ่มแรก คือ เรือนจำสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา กรมราชทัณฑ์มีการปรับกลยุทธ์ใหม่โดยเปลี่ยนจากการเริ่มต้นจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจมาเป็นการลงมือปฏิบัติจริงๆ โดยนำมาประยุกต์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งแต่ละกลุ่มบุคคลมีวิธีการปรับใช้หลักของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสถานที่อยู่อาศัยและวิถีชีวิตโดยรอบ สำหรับกรมราชทัณฑ์แบ่งกลุ่มข้าราชการออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ ๑) กลุ่มข้าราชการที่ทำงานเรือนจำจังหวัด มีบ้านพักเป็นหลังเดียว ๒) กลุ่มข้าราชการที่อยู่อาศัยแฟลต ๓) กลุ่มข้าราชการที่ทำงานอยู่ในกรมราชทัณฑ์ จากนั้นกำหนดยุทธศาสตร์ ๘ อย่าง และยกตัวอย่างโครงการให้เข้าใจ นำไปปฏิบัติได้ ดังนี้

๔.๔.๓.๑ การใช้ชีวิตพอประมาณและพึ่งตนเอง เช่น โครงการแก้มลิง โครงการเกษตรชีวิตวิถี และการประกวดชีวิตผู้คุมแบบพอเพียง

๔.๔.๓.๒ การมีคุณธรรมซื่อสัตย์สุจริตและปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น โครงการเรือนจำใสสะอาด มาตรฐานเรือนจำโปร่งใส ๕ ด้าน โครงการปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม ความประพฤติและระเบียบวินัย

๔.๔.๓.๓ การเสริมสร้างความสุขในครอบครัว และการพัฒนาทางจริยธรรม เช่น โครงการรักเดียวใจเดียว โครงการลูกหลานราชทัณฑ์อบอุ่น และโครงการครอบครัวสัมพันธ์

๔.๔.๓.๔ การปลอดอบายมุข เช่น โครงการงดเหล้าเข้าเฝ้า

๔.๔.๓.๕ ความสามัคคีและการรวมพลัง เช่น โครงการชุมชนพิทักษ์ความสะอาด โครงการหนึ่งราชทัณฑ์ และโครงการเพื่อนเตือนเพื่อน

๔.๔.๓.๖ การส่งเสริมสุขภาพอนามัย เช่น โครงการคลินิกคลายทุกข์ และโครงการวิ่งรอบคุก

๔.๔.๓.๗ การพัฒนาดตนเองสร้างเครือข่ายความรู้ เช่น โครงการความรู้คู่การทำงาน และโครงการห้องสมุดกำแพง

๔.๔.๓.๘ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น โครงการกระดาษรีไซเคิล โครงการปั่นจักรยาน และโครงการประหยัดไฟ

วัฒนธรรมทางสังคมที่มีฐานอยู่บนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะหล่อหลอมให้ประชาชนไม่กระทำการทุจริตเนื่องจากมีพื้นฐานจิตที่พอเพียง มีความละเอียดต่อการทุจริตประพฤติมิชอบ และไม่ยอมให้ผู้อื่นกระทำการทุจริตอันส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อสังคมส่วนรวม โดยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นแบบอย่างในเรื่องของความพอเพียง การปรับประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ประกอบกับหลักการต่อต้านการทุจริตอื่นๆ เพื่อสร้างฐานคิดจิตพอเพียงต่อต้านการทุจริตให้เกิดขึ้นเป็นพื้นฐานความคิดของปัจเจกบุคคล โดยใช้หลักธรรมะพื้นฐานแห่งความพอเพียง คุณธรรมพื้นฐานที่ป้องกันมิให้กระทำการเบียดเบียน คือ “hiri” มีความหมายว่าความละเอียดรอบาปทุกชนิด และ “โอตฺตปปะ” มีความหมายว่า ความเกรงกลัวต่อผลของบาป หิริโอตฺตปปะจะเกิดได้เมื่อมีปัญหาแยกแยะชัดเจน รู้ว่าอะไรเป็นบาป อะไรคือผลของบาป อะไรเป็นบุญ อะไรคือผลของบุญ รู้จักเหตุและผลของกฎแห่งกรรมนั่นเอง ปัญหาการทุจริตในประเทศไทย เป็นปัญหาที่สั่งสมติดต่อกันมายาวนาน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคงของประเทศ รวมถึงภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นต่อสายตาของประชาคมโลก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาทุจริตให้หมดไป จึงต้องสร้างระบบการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้พฤติกรรมกรรมการทุจริตหมดสิ้นไปจากสังคมไทย

ดังนั้น จึงต้องมีการประยุกต์ใช้หลักการของความพอเพียง ไม่ละโมภโลภมาก ควรมีความมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำงาน และต้องมีความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นคุณธรรมพื้นฐานของคนดี เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนไทย เป็นการปลูกฝังให้คนไทยมีพฤติกรรมที่ไม่ทนต่อการทุจริต เป็นการปรับเปลี่ยนสภาพสังคมให้เกิดภาวะ “ที่ไม่ทนต่อการทุจริต” โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการกล่อมเกลாதาสังคมในทุกช่วงวัย เพื่อสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต และปลูกฝังความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับสังคมไทยด้วยจิตพอเพียง

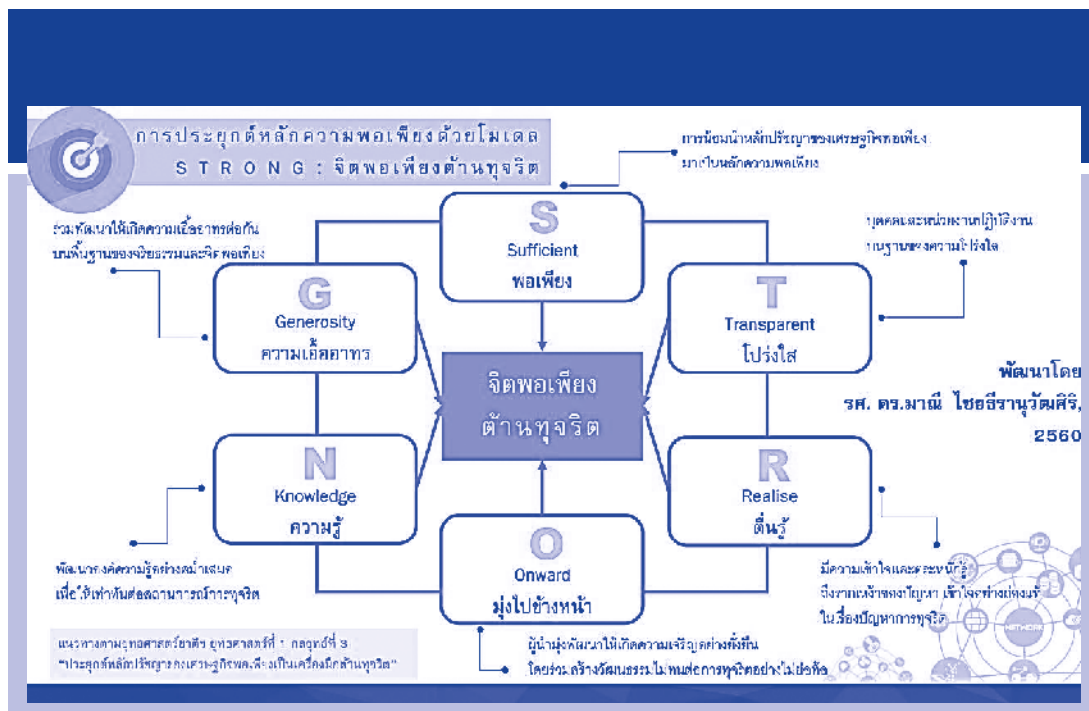
กล่าวโดยสรุป หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ถือเป็นทางสายกลาง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมสำหรับสภาพสังคมไทยและสังคมโลก หากประชาชนมีความรู้จักพอเพียง พอประมาณ ไม่ว่าจะในระดับครอบครัว ชุมชน ธุรกิจหรือระดับประเทศแล้ว จะทำให้การทุจริตลดน้อยลงจนหมดไปในที่สุด

บรรณานุกรม

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (๒๕๕๙). **ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (๒๕๕๗). **ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐)**. สืบค้น ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จาก www.nacc.go.th/article_attach/image/1543.pdf
- คู่มือการขับเคลื่อนงานการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมในมิติวัฒนธรรม. (๒๕๕๗). **การสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมในมิติวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). (๒๕๓๘). **จรรยาบรรณข้าราชการ**. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑
- มูลนิธิพุทธธรรม. พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). (๒๕๓๙). **คุณธรรมสำหรับนักบริหาร**. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. (๒๕๕๕). **ตามรอยพระราชดำรัสสู่ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”**. กรุงเทพฯ: เพชรรุ่งเรือง.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. (๒๕๕๐). **ตามรอยเบื้องพระยุคลบาท**. อัญญาเทียนวัฒนา.
- วศิน อินทสระ. (๒๕๔๑). **พุทธจริยศาสตร์**. กรุงเทพฯ: ทองกวาว.
- สมบัติ ศุขสิทธิ์ และคณะ. (๒๕๕๙). **ตามรอยพระยุคลบาท. ธรรมะพื้นฐานแห่งความพอเพียง**. ปทุมธานี: งานวิชาชีพศึกษาทั่วไป: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (๒๕๔๘). **หลักธรรม หลักทำ ตามรอยพระยุคลบาท**. กรุงเทพฯ: เติ้นสุทธาการพิมพ์. (๒๕๔๔). **ใต้เบื้องพระยุคลบาท**. กรุงเทพฯ: มติชน.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และมูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์. (๒๕๔๙). **คำพ่อสอน: ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต**. กรุงเทพฯ: ประสพชัย. โครงการแก้มลิง. (๒๕๕๙). ออนไลน์. สืบค้นจาก, <http://belovedking5f.com> (๒๕๕๙ มิถุนายน ๑๐). <http://www.amarin.com/royalspeech/speech41.htm>
<http://www.tsdf.or.th/th/kingspeech.aspx>

ปราบทุจริตด้วยจิตพอเพียง

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔
ชุดวิชา วัยใสใจสะอาด

S : (SUFFICIENT ความพอเพียง)

โดยการนำหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
มาประยุกต์ใช้ในหลักการทำงาน และการดำรงชีวิต
เพื่อเป็นเครื่องมือในการป้องกันการทุจริต

T : (TRANSPARENT ความโปร่งใส)

ปฏิบัติงานบนพื้นฐานของความโปร่งใส
สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา

R : (REALISE ความตื่นรู้)
มีความเข้าใจและตระหนักรู้ถึงปัญหาของการทุจริต
ประพฤติกรรมชอบภายในสังคมและประเทศ
เข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนตัว
และผลประโยชน์ส่วนรวม

O : (ONWARD มุ่งไปข้างหน้า)
มีแนวคิดมุ่งพัฒนาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
และไม่ย่อท้อต่อการแก้ปัญหาการทุจริต
เพื่อให้ลุกล่วง ตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

N : (KNOWLEDGE ความรู้)
มีการพัฒนาองค์ความรู้อยู่ตลอดเวลา
เพื่อให้เท่าทันต่อสถานการณ์การทุจริต

G (GENEROSITY ความเอื้ออาทร)
มีการพัฒนาคนให้มีความเอื้ออาทร
บนพื้นฐานของจริยธรรมและ
จิตพอเพียงมีจิตสาธารณะ

สื่อที่ใช้ประกอบชุดวิชา
ปราบทุจริตด้วยจิตพอเพียง (STRONG/จิตพอเพียงต้านทุจริต)

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	เนื้อเรื่อง
๑-๑๗	รวมพระราชดำรัส รัชกาลที่ ๙	วิดีโอ	เป็นการนำเสนอแนวพระราชดำรัสของในหลวงรัชกาลที่ ๙ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตภายใต้ความพอเพียงและประยุกต์ใช้แนวคิด STRONG มาเป็นส่วนในการต้านทุจริต

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	ระยะเวลา	QR Code
๑	สารคดีตามรอยพ่อขอทำดี ตอน แนวพระราชดำริ “ทฤษฎีใหม่”	วีดิทัศน์	๑.๐๑ นาที	
๒	สารคดีตามรอยพ่อขอทำดี ตอน ทานหรือการให้	วีดิทัศน์	๑.๐๑ นาที	
๓	สารคดีตามรอยพ่อขอทำดี ตอน แนวพระราชดำริ “การพึ่งตนเอง”	วีดิทัศน์	๑ นาที	
๔	สารคดีตามรอยพ่อขอทำดี ตอน ความเสียสละ	วีดิทัศน์	๑ นาที	
๕	สารคดีตามรอยพ่อขอทำดี ตอน ความเมตตา	วีดิทัศน์	๑.๐๑ นาที	
๖	สารคดีตามรอยพ่อขอทำดี ตอน ความอดทนนำพาให้ชีวิตมีความเจริญรุ่งเรือง	วีดิทัศน์	๑ นาที	

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	ระยะเวลา	QR Code
๗	สารคดีตามรอยพ่อขอทำดี ตอน ความเพียร	วีดิทัศน์	๑.๐๑ นาที	
๘	สารคดีตามรอยพ่อขอทำดี ตอน ความอ่อนโยน	วีดิทัศน์	๑ นาที	
๙	สารคดีตามรอยพ่อขอทำดี ตอน การแก้ปัญหาด้วยปัญญา	วีดิทัศน์	๕๘ วินาที	
๑๐	สารคดีตามรอยพ่อขอทำดี ตอน เศรษฐกิจพอเพียง	วีดิทัศน์	๑ นาที	
๑๑	สารคดีตามรอยพ่อขอทำดี ตอน ความซื่อสัตย์สุจริต	วีดิทัศน์	๑ นาที	
๑๒	สารคดีตามรอยพ่อขอทำดี ตอน ขันติหรือความอดทน	วีดิทัศน์	๑ นาที	
๑๓	สารคดีตามรอยพ่อขอทำดี ตอน การทำงานด้วยความรอบคอบ	วีดิทัศน์	๑ นาที	
๑๔	สารคดีตามรอยพ่อขอทำดี ตอน ความไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น	วีดิทัศน์	๑ นาที	
๑๕	สารคดีตามรอยพ่อขอทำดี ตอน การยึดมั่นความเที่ยงธรรม	วีดิทัศน์	๑ นาที	

ที่	ชื่อเรื่อง	ประเภท	ระยะเวลา	QR Code
๑๖	สารคดีตามรอยพ่อขอทำดี ตอน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	วีดิทัศน์	๑ นาที	
๑๗	สารคดีตามรอยพ่อขอทำดี ตอน การตั้งมั่นในศีล มีคุณธรรม	วีดิทัศน์	๑ นาที	

คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ที่ ๖๔๖/๒๕๖๐

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร หรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต

ด้วย คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการประชุมครั้งที่ ๘๕๕-๒๖/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๐ ได้มีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริต เพื่อดำเนินการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริต สำหรับใช้เป็นเนื้อหามาตรฐานกลางให้สถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาปรับใช้ในการเรียนการสอนให้กับกลุ่มเป้าหมายครอบคลุมทุกระดับชั้นเรียน เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม จิตพอเพียง และสร้างพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับและไม่ทนต่อการทุจริต อันเป็นการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ “สร้างสังคมไม่ทนต่อการทุจริต” กลยุทธ์ที่ ๑ ปรับฐานความคิดทุกช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัยให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม และกลยุทธ์ที่ ๓ ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือต้านทุจริต

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๙(๑๖) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๙ จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.มาณี ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ	ประธานอนุกรรมการ
๒. รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
(นายประหยัด พวงจำปา)	อนุกรรมการ
๓. ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
(นายกิตติ ลิ้มพงษ์)	อนุกรรมการ
๔. ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
(นายอุทิศ บัวศรี)	อนุกรรมการ

๕. ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาคการเมือง	อนุกรรมการ
๖. ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐวิสาหกิจ และธุรกิจเอกชน	อนุกรรมการ
๗. ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคม และการพัฒนาเครือข่าย	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ด้านการสร้างหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้)	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ด้านการสร้างหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้)	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (ด้านการสร้างหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้)	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ด้านการสร้างหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้)	อนุกรรมการ
๑๒. ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (ด้านการสร้างหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้)	อนุกรรมการ
๑๓. ผู้แทนสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย (ด้านการสร้างหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้)	อนุกรรมการ
๑๔. ผู้แทนสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ (ด้านการสร้างหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้)	อนุกรรมการ
๑๕. ผู้แทนที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ด้านการสร้างหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้)	อนุกรรมการ
๑๖. ผู้แทนที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ด้านการสร้างหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้)	อนุกรรมการ
๑๗. ผู้แทนคณะกรรมการอธิการบดีมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคล (ด้านการสร้างหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้)	อนุกรรมการ
๑๘. ผู้แทนสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย (ด้านการสร้างหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้)	อนุกรรมการ
๑๙. ผู้แทนกรมยุทธศึกษาทหารบก (ด้านการสร้างหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้)	อนุกรรมการ

๒๐. ผู้แทนกรมยุทธศึกษาทหารเรือ (ด้านการสร้างหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้)	อนุกรรมการ
๒๑. ผู้แทนกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ (ด้านการสร้างหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้)	อนุกรรมการ
๒๒. ผู้แทนกองบัญชาการศึกษาศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ด้านการสร้างหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้)	อนุกรรมการ
๒๓. พลโท ดร.ชัยฤกษ์ แก้วพรหมมลาย	อนุกรรมการ
๒๔. นายเสกฐนันท์ อังกูรภาสวิชัย	อนุกรรมการ
๒๕. นายสุเทพ พรหมวาส	อนุกรรมการ
๒๖. ผู้อำนวยการสำนักป้องกันการทุจริตภาครัฐ	อนุกรรมการและเลขานุการ
๒๗. นายสมพจน์ แพ่งประสิทธิ์	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๘. นางสาวกัลยา สวนโพธิ์	ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๙. นายสรายุทธ ศรีธรรม	ผู้ช่วยเลขานุการ
๓๐. นายกาญจน์บัณฑิต สมนุช	ผู้ช่วยเลขานุการ
๓๑. นายเทอดภูมิ ทัศนพิมล	ผู้ช่วยเลขานุการ
๓๒. นายธนวัฒน์ มะแมน	ผู้ช่วยเลขานุการ

โดยคณะอนุกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑. ศึกษา วิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้ และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต

๒. กำหนดแนวทางและขอบเขตในการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ “สร้างสังคมไม่ทนต่อการทุจริต”

๓. พิจารณายกร่างและจัดทำเนื้อหาหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต โดยกำหนดโครงสร้างหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร จุดประสงค์ของรายวิชา เนื้อหาสาระ จัดระเบียบ/ลำดับของเนื้อหาสาระ วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔. พิจารณาให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต เพื่อให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมและสมบูรณ์ พร้อมทั้งนำเสนอ คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๖๐

๕. กำหนดแผนหรือแนวทางการนำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริต ไปใช้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๖ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐

พลตำรวจเอก

(วัชรพล ประสารราชกิจ)

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

รายชื่อผู้จัดทำหลักสูตรอุดมศึกษา

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา ชลาภิรมย์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๒. นายเสกฐนันท์ อังกูรภาสวิชัย ผู้ทรงคุณวุฒิ
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อาทิมา เป้นธิญานนท์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
๔. ดร.สุภารัตน์ คำเพระ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รัฐนันท์ ศิริวัฒนภักดี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
๖. นางสาวนภัสสร กมลประเสริฐสุข
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
๗. นายสมพจน์ แพ่งประสิทธิ์
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
๘. นายธนวัฒน์ มะแมน
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
๙. นายพงษ์พันธ์ โตสกุลไกร
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
๑๐. นายไกรสร พรหมทัตโต
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

